

Univerzita Palackého v Olomouci
Filozofická fakulta
Katedra psychologie

HOMOSEXUÁLNÍ KŘESŤANÉ ŽIJÍCÍ V CELIBÁTU

HOMOSEXUAL CHRISTIANS LIVING IN CELIBACY

Magisterská diplomová práce

Autor: **Bc. Kristýna Kafuňková**

Vedoucí práce: **PhDr. Olga Pechová, Ph.D.**

Olomouc

2020

Tímto děkuji všem mým respondentům za ochotu, sdílnost a upřímnost při poskytování interview. Mým rodičům a blízkým za psychickou podporu po dobu psaní této práce a v neposlední řadě PhDr. Olze Pechové, PhD., za její vstřícný a nápomocný přístup při vedení mé práce.

Místopřísežně prohlašuji, že jsem magisterskou diplomovou práci na téma: „Homosexuální křesťané žijící v celibátu“ vypracovala samostatně pod odborným dohledem vedoucího diplomové práce a uvedla jsem všechny použité podklady a literaturu.

V Olomouci dne 26.11. 2020

Podpis

OBSAH

OBSAH	3
ÚVOD.....	6
TEORETICKÁ ČÁST.....	7
1 Lidská sexualita a sexuální identita.....	8
1.1 Lidská sexualita	8
1.1.1 Sexuální orientace	8
1.1.2 Sexuální identita	9
1.1.3 Coming out	11
2 Singles.....	13
2.1 Vymezení a typologie	13
2.2 Důvody, proč lidé žijí single	14
2.3 Well – being a stigmatizace singles.....	15
2.4 Západní vs. asijské země, vliv religiozity	16
2.5 Specifika single gay komunity	17
3 Z čeho vychází celibát homosexuálních křesťanů.....	19
3.1 Křesťanství	19
3.2 Celibát u římskokatolických kněží	21
3.2.1 Praxe slibu života v celibátu.....	21
3.2.2 Vliv celibátu na psychické zdraví	24
3.3 Duhovenstvo vs. laici v katolické církvi.....	27
3.4 Sexuální abstinence	28
3.4.1 Sexuální abstinence a vliv na zdraví	28
3.4.2 Sexuální abstinence a ženský imunitní systém.....	29
3.4.3 Sexuální abstinence a kvalita spermií	30
4 Intimita a osamělost	31
4.1 Co je to intimita	31
4.1.1 Druhy.....	31
4.1.2 Komponenty	32
4.2 Rozdíly v prožívání intimity mezi hetero- a homosexuálními páry	32
4.3 Intimní vztah s Bohem – celibátní a spirituální intimita	33
4.3.1 Intimita skrze výklad Slova	33
4.4 Osamělost a nedostatek intimity.....	34
4.4.1 Co je to osamělost	34
4.4.2 Teorie.....	35
4.4.3 Nedostatek intimity	36
4.5 Copingové strategie při osamělosti a absenci intimity	36

4.5.1	Masturbace a pornografie	36
5	Homosexuální křesťané žijící v celibátu	38
5.1	Homosexuální křesťané	38
5.2	Strana B	40
5.2.1	Výzkum zaměřený na stranu B	41
5.3	Postoje k homosexualitě napříč denominacemi	43
5.3.1	Katechismus katolické církve	43
5.3.2	Další denominace	43
5.3.3	Rozdíly postojů k homosexualitě ve vybraných církvích v ČR	44
	VÝZKUMNÁ ČÁST	46
6	Výzkumný problém	47
6.1	Výzkumné cíle	47
6.2	Formulace výzkumných otázek	48
7	Typ výzkumu a metoda tvorby dat	49
7.1	Typ výzkumu	49
7.2	Metoda tvorby dat	49
7.2.1	Schéma polostrukturovaného rozhovoru	49
7.3	Metoda analýzy dat	51
7.3.1	Interpretativní fenomenologická analýza	51
8	Výzkumný soubor a etické hledisko	52
8.1	Výzkumný soubor	52
8.2	Etické hledisko a ochrana soukromí	53
9	Výsledky výzkumu	54
9.1	Respondent Miguel	54
9.2	Respondentka Alex	57
9.3	Respondent Quentin	61
9.4	Respondent Petr	65
10	Odpovědi na výzkumné otázky	72
11	Diskuze	77
11.1	Soubor	77
11.2	Metoda	77
11.3	Získaná data a jejich interpretace	77
11.4	Aplikace a výhledy do budoucna	81
12	Závěry	83
13	Souhrn	85
13.1	Teoretická část	85
13.2	Praktická část	86

LITERATURA.....	89
PŘÍLOHY.....	95

ÚVOD

Diplomová práce nese název „Homosexuální křesťané žijící v celibátu“. V teoretické části se budu zabývat problematikou lidské sexuality, potažmo homosexuality, fenoménu singles, východisek celibátu homosexuálně orientovaných křesťanů i sexuální abstinencí. Dále konceptům intimity a osamělosti a nakonec uvedu konkrétně téma homosexuálně orientovaných křesťanů, kteří se rozhodli žít bez partnera či partnerky, tedy v celibátu.

Téma jsem si vybrala v návaznosti na moji bakalářskou práci, která se zabývala sociálním přijetím homosexuálních křesťanů. Ze svojí bakalářské práce čerpám i některé kapitoly a podkapitoly, byla mi hlavním zdrojem pro první kapitolu pojednávající o lidské sexualitě a sexuální identitě, dále potom podkapitolu o postojích k homosexualitě napříč denominacemi.

V této práci jsem měla možnost zmapovat reakce okolí na coming out homosexuálně orientovaných křesťanů. Všichni respondenti měli však přítele či přítelkyni nebo si do budoucna přáli být ve vztahu. Z dostupné literatury, postojů některých křesťanských denominací a i z osobní známosti jsem věděla, že někteří homosexuálně orientovaní křesťané se rozhodnou žít v celibátu, tedy bez partnera či partnerky. Velmi mne zajímala zkušenost takového člověka. Kladla jsem si otázky, co je vedlo k tomuto rozhodnutí, co pro ně život v celibátu znamená a jak se například vyrovnávají se sexuálními tužbami či osamělostí.

Ve výzkumné části jsem se tedy rozhodla tyto okruhy zmapovat pomocí polostrukturovaného rozhovoru. Šlo mi o autentickou zkušenost takového člověka, o to jaký přikládá význam tomuto závazku, teologickým i jiným východiskům, které měly vliv na jeho rozhodnutí, jak reflektuje celibátní život s jeho klady i zápory a v návaznosti na bakalářskou práci, i jaké podpory zvenčí se mu dostává v jeho nevšedním stylu života.

TEORETICKÁ ČÁST

1 LIDSKÁ SEXUALITA A SEXUÁLNÍ IDENTITA

1.1 Lidská sexualita

Biologická sexualita jako taková, nemůže plně definovat lidskou sexualitu, jako definuje tu zvířecí. Mohli bychom tedy říci, že ji nějakým způsobem předurčuje, ovšem nemusí se plně projevit v lidské společnosti. Je tedy poddajná a proměnlivá, přizpůsobuje se prostředí, kde jedinec žije (Parker & Agleton, 2007).

Kelly (2007) také poukazuje na fakt, že čím homogennější je daná kultura, tím více lidé budou tíhnout k přijímání většinových sexuálních vzorců a rolí. Typické jsou kultury v menších státech, které mají pevně dané i náboženské hodnoty a tradice. Ve velkých státech je potom větší diverzita jak v generových rolích nebo sexuální orientaci, tak v sexuálním chování.

Vnímání sexuality jako takové, je vždy tedy závislé na kultuře, kde daný jedinec žije. Západní kultura vychází z křesťanské tradice, která je založená na cudnosti a zdrženlivosti. Významným průkopníkem nejen z pohledu psychologie, ale právě celé západní kultury, byl bezpochyby Freud, který se nebál o sexualitě otevřeně mluvit a poukázat na její velký význam v životě člověka (Parker & Agleton, 2007).

1.1.1 Sexuální orientace

Podle Kellyho (2007, 358) je sexuální orientace „*set fyzických a emocionálních zájmů a přitažlivých podnětů, které jsou podkresleny sexuálními a romantickými pocity vůči druhým lidem.*“

Tato orientace se buduje postupně a je velice komplexní. Nelze tedy říct takto jednoduše, že by byl člověk striktně heterosexuální, homosexuální nebo bisexuální. Také se může mírně pozměňovat v čase, je tedy více dynamická než statická (Kinsey, 1953). Podle výzkumu Kinseyho (1953) mělo velké množství lidí homosexuální zkušenost. Na základě těchto výzkumů vytvořil škálu sexuální orientace, kdy 0 značí exkluzivní

heterosexualitu a 6 exkluzivní homosexualitu. Škála obsahuje také položku X – asexualitu (Kinsey, 1953).

Homosexuální orientace

Dle Hartla a Hartlové je homosexualita jednoduše „*pohlavní náklonnost k osobám stejného pohlaví.*“ (2010, 186), Brzek & Pondělíčková-Mašlová tuto definici rozvíjejí na „*celoživotní, neměnný a nositelem nezapříčiněný stav, jenž je charakterizován tím, že nositel tohoto stavu je pohlavně přitahován a vzrušován osobami stejného pohlaví*“ (1992, 19).

Co se týče podmíněnosti homosexuální orientace, v historii proběhla řada výzkumů genetických, hormonálních či neurobiologických vlivů. Magnus Hirschfeld, Franz Kallman nebo Bailey Pillard se zabývali shodou nebo rozdílem u monozygotních či dizygotních dvojčat. Výzkumníci zjistili značnou shodu u obou typů dvojčat, avšak metodologicky jsou tyto výzkumy problematické, tudíž z nich nelze usuzovat na přímou podmíněnost genetiky na sexuální orientaci (Mbugua, 2015).

Hormonální vlivy byly testovány převážně na zvířatech, například ve výzkumech Eugena Steinacha, Cliforda Wrighta nebo Magnuse Hirschfelda s Kraftem – Ebingem. Většinou šlo o vliv testosteronu (Hsueh-Hao & Yang, 2007). Experimentálně byl použit syntetický hormon diethylstilbestrol, který v průběhu těhotenství ovlivnil plod ženského pohlaví. Tyto ženy byly homosexuálně orientovány častěji, než v běžné populaci (Meyer-Bahlburg et al., 1995). Prokázal se také vliv nadměrné produkce testosteronu u žen s kongenitální adrenální hyperplázií. Tyto ženy vykazovaly více maskulinní prvky a byly častěji homosexuálně orientovány (Meyer-Bahlburg, Dolezal, Baker, & New, 2008).

U neurobiologických vlivů bylo podrobněji zkoumáno mozkové jádro označováno jako INAH 3 (interstitial nucleus of anterior hypothalamus). Dle LeVayeova výzkumu byl INAH 3 dvakrát menší u mužů homosexuálních, než u mužů heterosexuálních a stejně tak u žen (Mbugua, 2015). William Byne zjistil, že tento rozdíl má jiný původ u žen a jiný u homosexuálních mužů (Byne et al., 2001).

1.1.2 Sexuální identita

Kelly (2007, 358) definuje sexuální identitu jako „*skryté uvědomění si vlastní sexuální orientace a jejího významu ve společenských, sexuálních a romantických interakcích.*“

Naše sexualita je dána nejen biologicky, ale také z velké části kulturně a prostředím, ve kterém žijeme. Již Freud poukazoval na to, že sexuální identita vzniká také observačním učením, výchovou a prostředím, ve kterém žijeme (Aggleton & Parker, 2007)

Foucault (1999, in Fafejta, 2016) uvádí, že homosexualita jako sexuální identita vznikla až v druhé polovině 20. století. Předpokládalo se, že homosexuální jednání neznamená, že daný jedinec nebude chtít mít žádný styk i s opačným pohlavím, nezaloží rodinu a nebude mít děti. Prostě se na homosexualitu nepohlíželo jako na sexuální orientaci a byla definována pouze jejími činy. Za dob socialismu se také na sexualitu pohlíželo jako na něco, co zajistí lidnatost a další pracovní sílu (Fafejta, 2016).

Stádia utváření identity podle Cassové

Jedinec si prochází samozřejmě určitými stádii, od objevování prvních pocitů ke stejnému pohlaví, přijímá tyto pocity a novou identitu stále více až po úplné přijetí, integraci k celkovému Self a poté k vnějšimu coming outu (Cassová, 1990).

V prvním stádiu objevování nových pocitů ke stejnému pohlaví bývá takový člověk často zmatený, v důsledku toho se snaží vyhledávat určité informace o této problematice, aby mohl rozhodnout, zda jeho orientace je homosexuální či heterosexuální.

Ve druhém stádiu se často začne srovnávat s ostatními. Se členy rodiny, kamarády a podobně. Pokud nežije v úplně homonormativním prostředí mohou se objevit tendence potlačit svoji sexuální orientaci a pokusy o přeorientaci sebe sama na heterosexuální.

Při třetím stádiu se ukazují projevy **tolerance k ostatním lidem stejné orientace**, začíná také hledání partnera. Lidé v tomto stadiu uvažují nad sdělením své orientace okruhu svých známých, přátel a rodině, které označujeme jako *coming out*. Člověk s homosexuální orientací pečlivě zvažuje, komu a při jaké příležitosti takto osobní informaci sdělit a od koho může očekávat pochopení.

Ve čtvrtém stádiu jedinec již svoji **identitu** jen netoleruje, ale plně ji **akceptuje**, přičemž může dojít až do **pátého stádia**, kdy je **pyšný** na svoji orientaci, je pro něj **normou** a rovna orientaci heterosexuální. Může také být aktivní v politické sféře a **lobovat za práva** homosexuálů.

V posledním šestém stádiu akceptuje postoje jiných lidí, smiřuje se s faktem, že ne všichni heterosexuálové jsou k homosexuálům vždy tolerantní, ale také, že ne se všemi homosexuálními jedinci si bude rozumět a budou mít stejné názory. **Vztek a tendence**

prosadit svá práva a hodnoty již nejsou tak živé a sexuální identita je plně integrovaná do celkového Self (Cassová, 1990).

Co se týče rozdílů mezi muži a ženami, muži sami sebe identifikují jako homosexuální dříve než ženy. Mají dříve sexuální fantazie o mužích a možná také „snáz“ sami sebe identifikují jako gaye, jelikož je v západní kultuře větší důraz na tradiční mužskou genderovou roli, než je tomu u žen. Ty také samy sebe identifikují jako lesby, až když mají delší romantický vztah s jinou ženou, kdežto muži již po sexuální zkušenosti s jiným mužem (Cassová, 1990).

Sexuální identita křesťana

Podle Stotta (2000) je sexuální orientace součástí naší nejnvtírnější identity, jelikož nás Bůh podle knihy Genesis stvořil jako muže a ženu, což není pouhé konstatování faktu, ale je to definice člověka. Podle výsledku studie Mahaffyho (1996) až 75 % homosexuálních žen pociťovalo tenzi mezi jejich vyznáním a sexuální orientací.

Oullette & Rodriguez (2000) mluví o čtyřech **strategiích, jak se vyrovnat se svou homosexuální orientací a křesťanským vyznáním**. První je **odpadnutí od víry**. Druhým je **změna orientace** na heterosexuální pomocí odpovídající terapie nebo alespoň zdržení se sexuálního styku. Třetí je **rozčlenění** – oddělení homosexuální identity a křesťanského vyznání, jedno nezasahuje do druhého. Poslední je **integrace** homosexuální i křesťanské identity, není zde již žádný konflikt, vzniká nová ucelená identita.

1.1.3 Coming out

Kelly (2007, 377) definuje coming out jako: *“uznání faktu, že jedinec je gay, lesba nebo bisexuál před sebou samým a následně před druhými“*. Weiss (2010) považuje coming out za vyvrcholení vnitřního konfliktu, kdy se jedinec srovnává s heteronormativními postoji na jedné straně a s homosexuálními pocity na straně druhé. Poukazuje také na to, že tento proces může ztížit neempatické a nechápavé okolí, zvláště pak rodiče, kteří nejsou schopni odlišnou sexuální orientaci svého potomka akceptovat.

Obecně se ukazuje, že vnější coming out znamená pro většinu lidí něco negativního – zahanbení, slabost nebo ostudu. Před rodiči jedinci spíše provádějí coming out v mladším věku kolem dvaceti let (Bimbi & Grow, 2006).

V období coming outu se vlivem nepřijetí okolí mohou tito lidé potýkat s depresivními epizodami, sebevražednými myšlenkami nebo sklony a také požíváním návykových látek. Proces jako takový, má individuální dobu trvání, kterou ovlivňují i

blízcí daného člověka. Nejčastěji se projevuje v pubertě a předchází mu tzv. *precoming out*, kdy si jedinec neurčitě uvědomuje svoji odlišnost, neumí však pojmenovat, v čem se skrývá (Weiss et al., 2010).

2 SINGLES

2.1 Vymezení a typologie

Lidé, kteří se rozhodli žít single, se ve společnosti objevují od nepaměti, v minulosti na ně však bylo pohlíženo negativně a většinou se jednalo o jedince neschopné žít ve vztahu ze zdravotních či sociálních (chudoba) nebo rodinných (ovdovění) důvodů. *Singles* jako sociologický fenomén se začíná rozšiřovat po sexuální revoluci v 60. letech (Chorošeninová, 2011).

Existuje spousta definic a vymezení tohoto pojmu, dojít k jediné je téměř nemožné, jelikož se fenomén *singles* mění v čase, také proto, že nejsou jednotná kritéria, koho za single člověka považujeme a koho ne.

Dle sociální psycholožky De Paulo, která se specializuje na *singles* a aspekty jejich života, jsou single lidé podle práva ti, kteří nejsou sezdáni a dle společnosti ti, kteří nejsou ve vážném vztahu. Zaobírá se i otázkou, zda sexuální styk definuje vztah a dochází k tomu, že nikoliv. Jednorázový pohlavní styk není sexuální partnerství, ačkoli si ho konvenčně spojujeme se vztahem (DePaulo & Morris, 2005).

Jandourek (2003, 219) je například definuje takto: „...*jedince, kteří nechtějí vstupovat do manželství, protože jim život o samotě v zásadě vyhovuje. Motivací je především větší možnost věnovat se kariéře, osobním zálibám, vstupovat do více sexuálních vztahů. Druhou stránkou tohoto životního stylu jsou pocity osamocení a izolace.*“

Co se týče dobrovolnosti tohoto stavu nebo nechuti vstoupit do manželství nemusí to být u všech single jedinců pravda (Chorošeninová, 2011). Otázkou jsou i důvody a motivace – zaměření se na kariéru nebo osobní záliby může být i důsledek svobodného stavu (Tomášek, 2006).

Singles se dělí do několika skupin, které se od sebe liší právě dobrovolností tohoto stavu nebo výhledy do budoucna. Klasickou typologií je dělení *singles* od Steina (1981) na **dobrovolné dočasné** – žijí sami, ale do budoucna si chtějí najít protějšek, **dobrovolní trvalí** – žijí sami a chtějí být sami i do budoucna, **nedobrovolní dočasní** – single být nechtějí, ale

v procesu hledání partnera jsou neúspěšní a **nedobrovolní trvalí** – nechtějí být sami, ale rezignovali na hledání protějšku.

V Česku se single lidmi zabývá sociolog Marcel Tomášek a ve svém výzkumu o *singles* v České republice uvádí toto dělení: **nesezdání lidé** – i single rodiče; **lidé po rozvodu, po úmrtí** manžela či manželky a žijící **v separaci**, lidé, kteří ze **zdravotních důvodů, náboženských důvodů** (členové řádu, kněží) nebo s **minoritní sexuální orientací** nemohou žít v manželství (Tomášek, 2003).

Podle Vágnerové (2007) můžeme dělit *singles* na ty, kteří jsou s tímto stavem spokojeni, ať už z osobnostních, náboženských, výkonových důvodů nebo kvůli odlišné sexuální orientaci či asexualitě. Dále na ty, jež uchvátil nezávislý život bez závazků. Užívají si možnost nekonečných voleb a různých způsobů kariérního života i toho sexuálního. Do třetí skupiny patří lidé, kteří takto žít nechtějí, ale partnera nemají z různých důvodů – například kvůli závažné nemoci nebo i po rozvodu s partnerem předchozím.

Jak bylo zmíněno na začátku, definice i typologie nejsou jednotné ve vymezení fenoménu *singles*, můžeme to vidět i v typologii Linkové (2002, in Chorošeninová, 2011), která zahrnuje do skupiny single lidí i jedince, kteří sice žijí v trvalém vztahu, ale ne v jedné společné domácnosti.

2.2 Důvody, proč lidé žijí single

Ačkoli se může zdát, že z biologického hlediska je nejpřirozenější najít si druhá, s tím se spářit a počít potomka, v moderní společnosti, začíná být pro lidi výhodné alespoň v určitém období zůstat single. Například pro hledání dlouhodobého partnera může být pro některé lidi důležitá perspektiva a kvalita druhova zaměstnání nebo vzdělání, které je dosaženo až v určitém věku (Apostolou, Jiaqing & Esposito, 2020).

Po prozkoumání dostupných zdrojů přichází Apostolou, Jiaqing a Esposito (2020) se třemi hlavními důvody: **1.** Za některých podmínek **zvyšuje** single stav **kondici**, **2. Evoluční nesoulad** – rodové a moderní podmínky, **3. Omezení** – například někteří lidé nejsou tolik úspěšní v hledání si a nalezení partnera.

Přicházejí také se svým vlastním výzkumem. Jako nejčastější dva důvody uvádí **svobodu** a **nízkou kapacitu pro namlouvání**, která se vyznačovala nízkými schopnostmi flirtovat. Dále pak **strach ze zranění, jiné priority** a **vybíravost**. Pro 5,6 % vzorku však

hrály roli všechny čtyři domény – *svoboda, nízká kapacita pro namlouvání, omezení z předešlých vztahů* (potomek, rozchod aj.) a *osobní omezení* (závislost, sexuální orientace, časté stěhování aj.) (Apostolou, Jiaqing & Esposito, 2020).

Mezi muži a ženami byl nalezen rozdíl ve výpovědi: „Nejsem žádoucí protějšek“, kdy muži se takto viděli z důvodu nedostatečného životního nebo konkrétně kariérního úspěchu a ženy naopak v důsledku svojí váhy. Dále také kvůli strachu ze zranění v partnerském vztahu, kde skórovaly výše ženy. V doméně svobody skórovaly obě pohlaví podobně, avšak signifikantní rozdíl byl nalezen v důvodu snížení možných závazků nebo zodpovědnosti, který více uváděli muži. Nízkou schopnost flirtovat pocíťovali více muži než ženy. Ženy naopak dle svých výpovědí neměly vůbec cestu k možnému hledání protějšku. Mladší lidé uváděli častěji důvod „jiných životních priorit“ nebo také nízkých schopností flirtovat, než starší lidé. Naopak starší lidé skórovali výše u položky „Chci být volný a dělat si co chci.“ (Apostolou, Jiaqing & Esposito, 2020).

2.3 Well – being a stigmatizace singles

Je otázkou, zda existují rozdíly v obecné životní spokojenosti mezi svobodnými lidmi a lidmi žijícími v páru nebo v manželství. Ukazuje se, že ženy, které nejsou spokojené v manželství, zažívají více psychických nebo obecně zdravotních problémů. Více jsou také ovlivněny problémy svých manželů a jsou náchylnější například k depresi, pokud jejich manžel také vykazuje depresivní symptomy (DePaulo & Morris, 2005).

Rozdíly byly nalezeny mezi šťastně a nešťastně sezdánými páry, nikoli mezi lidmi, kteří žili sami po rozvodu a těmi, kteří byli v manželství. Ukazuje se, že rozvedení lidé jsou zdravější, než ti co žijí v nešťastném sňatku. Těmi úplně nejzdravějšími byli lidé, kteří byli celý život single a nesezdání nebo lidé, kteří žijí v jednom manželství. Také se dožívali nejvyššího věku. Šťastnější byly pouze vdané ženy ve věku 25-34, jinak mezi single a vdanými ženami nebyl nalezen rozdíl (DePaulo & Morris, 2005).

Díky obecnému nastavení společnosti, která vidí naplnění a přesah v životě v páru jsou single lidé často negativně stigmatizováni. Tento fenomén popisuje doktorka DePaulo jako *singlism*: přesvědčení, že partnerství, potažmo manželský svazek a následně založení rodiny, je jediná správná ideologie soužití a mezilidských vztahů. Jedině tyto vztahy mohou člověka naplnit, učinit šťastným a vyzrálým (DePaulo & Morris, 2005).

Singlismus přetrvává i v dnešní moderní západní společnosti ani ne tak kvůli kultu manželství a rodiny, ale kvůli kultu partnerství, které je viděno jako výsledek zralosti – děti

si hrají na maminku a tatínka, teenageři zakoušejí svoje první romantické vztahy a ten, kdo (dle nastavení společnosti) dozraje, má trvalý milostný vztah. Poukazuje i na možnou historickou proměnu, kde lidé žili více pospolu v komunitě a budovali i stejnopohlavní přátelství, kdežto lidé v naší společnosti tyto přátelství již tolik nebudují a investují více do romantických intimních vztahů (DePaulo & Morris, 2005).

Více stigmatizováni jsou lidé nad 40 let, kteří žijí sami, zvláště pak ženy. Jsou viděni jako nezralí a nepřizpůsobiví. Ovšem i lidé v mladém věku jsou bráni více negativně, pokud nemají partnera. Rozdíly se ukazují také ve výši platů sezdaných a nesezdaných lidí nebo v příjmu pracovních benefitů, a to ve prospěch sezdaných pracovníků. Lidé rozvedení byli ovšem shledáni jako atraktivnější, než ti, co byli vždy sami. Na druhou stranu ale méně stabilní, než single lidé (DePaulo & Morris, 2005).

Dle předchozího výzkumu Morriseové, DePaulo, Hertelové, a Ritterové (2004 in DePaulo & Morris, 2005) si lidé spojovali svobodné lidi s konotacemi jako *nešťastní, osamělí, neflexibilní, sebestřední* atd. Na druhou stranu také s větší nezávislostí nebo společenskostí. V jiných výzkumech byli dokonce spojováni s přenosně pohlavními chorobami.

2.4 Západní vs. asijské země, vliv religiozity

Výzkum shrnuje studie převážně z Asijského prostředí, které poukazují na vzrůstající počet single lidí. Potvrzuje ale stávající tendenci lidí vstupovat do manželství. Poukazuje se zde na vliv modernizace na zvyšování se single populace – genderová rovnost, větší příležitost zaměstnání, hlavně pro ženy a stejně tak vyšší vzdělanost. Osobně se potom jedná o měnící se hodnoty a zvýšenou potřebu účinnosti (*self - efficacy*). Pro Asijské země, konkrétně pro Indonésii, je však ideálním svazkem manželství mezi mužem a ženou, kde má muž vyšší status a vzdělání, než má žena. Vlivem modernizace se tedy snižuje počet sezdaných párů, jelikož toto pravidlo už neplatí. Výzkumy provedené v Indonésii obsažené v této shrnující studii však poukazují na nedobrovolnost single statusu a dokonce možného ohrožení well – beingu single lidí (Himawan, Bambling & Edirippulige, 2018).

Vliv modernizace dříve zasahuje i západní země, kde se stává společnost postupnou urbanizací více individualistickou. Emoční i sexuální potěšení již není výhradně jenom v manželství, ale i ve vztazích bez dlouhodobého závazku. Uspokojení lze hledat i ve snadno dostupné pornografii (Himawan, Bambling & Edirippulige, 2018).

Stinnou stránkou single života je osamělost. Lidé žijící bez romantického partnera uspokojují své potřeby skrze vztahy s přáteli, rodinou nebo skrze spirituální vztah s Bohem. Obracení se k něčemu vyššímu a bytí součástí komunity má dle uvedených výzkumů velmi pozitivní vliv na celkový well-being single lidí. Vzbuzuje pocity bezpečí a přijetí a dodává vyšší význam a smysl jejich současnému stavu. Pokud je křesťanská komunita otevřena single lidem a podporuje je, necítí se zde znehodnocováni a souzeni. Pokud ovšem vyvíjí nátlak na bezpodmínečné sezdání se a nepřipouští jinou alternativu, může mít velice negativní vliv na život single člověka. Osobní přístup k víře také hraje velkou roli. Jedinec, který vidí Boha jako trestající figuru nebo někoho kdo předurčuje život, může spadnout do rezignace a apatie vůči změně svého nechtěného single stavu (Himawan, Bambling & Edirippulige, 2018).

2.5 Specifika single gay komunity

Ačkoli má single gay komunita svoje určitá specifika, podle výzkumu Sueny (2015) se shodují heterosexuální i homosexuální single lidé v určitém tlaku společnosti na to být zadaný nebo v manželství. Popisují určitý strach okolí o to, s kým budou v budoucnu žít a kdo se o ně postará nebo negativní pohled na jejich osobnost – se single člověkem musí být nejspíše těžké vyjít a proto žije sám. Na druhou stranu se někteří cítili vymezení z většinové společnosti, tudíž i z tohoto tlaku žít v páru. Objevovala se zde představa, že v gay komunitě panují volné krátkodobé vztahy a jednorázové styky. Také samotní homosexuálové se v sedmdesátých letech nechtěli podobat heterosexuální společnosti v instituci manželství.

Muži starší 50ti let, kteří byli zahrnuti do kvalitativního výzkumu ve Velké Británii viděli výhodu v single statusu kvůli větší svobodě – mohli sami za sebe rozhodovat o svém životě a také měli možnost mít více sexuálních partnerů. Objevují se zde i výpovědi o nemožnosti volby – homosexuálové musí zůstat sami, jelikož v minulosti byli za svoji sexuální orientaci perzekuováni. Negativní pohled společnosti na homosexualitu má tedy i za následek budování negativní identity, která sťažuje hledání si dlouhodobého partnera. Jeden participant právě popisuje dřívější rozsáhlou diskriminaci v letech, kdy jemu bylo okolo dvaceti, která znesnadňovala hledání si dlouhodobého partnera (Suen, 2015).

Jiný výzkum, který se zaměřil na single homosexuály, kteří si tento stav vybrali dobrovolně, nejprve rozdělil okolo devadesáti participantů podle Steinovy typologie uvedené výše. Asi 58 % gayů bylo dobrovolně single, ačkoli většina z nich by si přála mít

vztah a hledala ho. Pouze 14 % bylo s tímto stavem spokojeno do takové míry, že si dovedlo takto představit žít celý život (Hostetler, 2009).

Ti, co byli dobrovolně single, uváděli jako důvod více svoje předchozí zkušenosti z partnerských vztahů a naopak méně vinili svoji minulost a zkušenost z primární rodiny (špatné vztahy v rodině, nešťastné manželství nebo homofobní prostředí), než ti, kteří byli sami nedobrovolně. Více se k tomuto důvodu přikláněli i mladší muži, kteří to brali spíše jako přestávku mezi vztahy a byli si jistí, že svého osudového partnera ještě najdou. Naopak muži starší 55ti let již vyloženě nehledali a dávali za příčinu svému single statusu, stejně jako v předchozím výzkumu, historii LGBT komunity a její silnou diskriminaci, stigmatizaci a nedostatek pozitivních rolových příkladů (Hostetler, 2009).

3 Z ČEHO VYCHÁZÍ CELIBÁT HOMOSEXULNÍCH KŘESŤANŮ

Pod pojmem celibát si jako příslušníci evropské kultury, která vychází z křesťanství, nejspíše vybavíme kněžský celibát, který je pro nás nejvíce charakteristický svou sexuální i vztahovou abstinencí. Jelikož homosexuální křesťany a vysvěcené osoby pojí stejný důvod, proč se rozhodli sexuálně abstinovat, a to jejich křesťanská víra, zahrnuje tato kapitola výzkum na vzorku amerických kněží a jejich praxi celibátu.

Druhou otázkou je potom vliv sexuální abstinence na zdraví u jedinců, kteří se abstinovat rozhodli z jakýchkoli důvodů. Tuto problematiku nastiňují podkapitoly *Výzkumy sexuální abstinence* a *Vliv celibátu na psychické zdraví*.

3.1 Křesťanství

Nejdál zašel v askezi a celibátním životě křesťanský teolog a mučedník Origenes, který se sám nechal vykastrovat. Věřil, že je lepší přijít o tento úd těla, než se dopustit nepovoleného sexuálního styku. Origenes jako představitel alexandrijské školy inspiroval i další učence, kteří chtěli být dokonalí na cestě do Božího království a chtěli zachovávat celibát v té nejvyšší možné míře. Origenes rozpoutal hned dva spory – první se týkal jeho výkladu Písma kněžím. Bylo neslýchané, aby laik vykládal Bibli. Byl tedy vysvěcen na kněze, což ovšem rozpoutalo druhý spor, jelikož vysvěcen nemohl být nikdo, kdo se předem nechal vykastrovat. Pro nebezpečnost a teologickou neslučitelnost byla kastrace později jinými církevními představiteli zakázána (Caner, 1997).

Pravoslavné církve dodržují celibát pouze v mnišském stavu. Spolu s chudobou a poslušností skládají tento slib a zavazují se tím k životu v askezi. Stejně je tomu i u řeckokatolíků, kde je celibát u mnichů povinný, avšak u kněží dobrovolný – před vysvěcením se mohou rozhodnout, zda se ožení či ne. Protestantismus se poté úplně distancuje od mnišského způsobu života i od celibátu jako takového. Podle Martina Luthera je celibát darem nemnohým jedincům, nemůže být tedy povinný (Bártová, 2018).

V křesťanství je tedy povinnost celibátu pro kněze i příslušníky řehole v římskokatolické církvi. Je definován ve dvou základních dokumentech katolické církve: v *kanonickém právu* takto (Kodex kanonického práva, 1992, 47):

Kán. 277

§ 1. Duchovní jsou povinni zachovávat dokonalou a trvalou zdrženlivost pro boží království, a proto jsou vázáni celibátem, který je zvláštním božím darem, jímž se mohou duchovní snáze a s nerozděleným srdcem svobodněji oddat Kristu a službě Bohu i lidem.

§ 2. S náležitou moudrostí se duchovní chovají k osobám, jejichž častá společnost by mohla ohrozit závazek duchovních ke zdrženlivosti nebo vzbudit pohoršení u věřících.

§ 3. Diecéznímu biskupovi přísluší vydat o této věci normy, které stanoví podrobnosti, a posuzovat zachovávání této povinnosti v jednotlivých případech.

A v *katechismu* takto (Katechismus katolické církve, 2002, 400):

Všichni posvěcení služebníci latinské církve, s výjimkou trvalých jáhnů, jsou vybíráni z věřících mužů, kteří jsou svobodní a mají úmysl zachovávat celibát „pro nebeské království“ (Mt 19,12). Jsou povoláni, aby se zasvětili Pánu a „jeho věcem“ s nerozděleným srdcem a tak se zcela dávají Bohu a lidem. Celibát je znamením tohoto nového života, k jehož službě je služebník církve posvěcen; když jej přijímá s radostným srdcem, hlásá příkladným způsobem Boží království. (§ 1579)

Ve východních církvích je už po staletí v platnosti kázeň rozdílná: zatímco biskupové jsou vybíráni jedině z těch, kteří žijí v celibátu, mohou být na jáhny a kněze svěceni ženatí mužové. Tato praxe je už dlouhou dobu považována za oprávněnou; tito kněží vykonávají svou plodnou službu v lůně svých společenství. Z druhé strany je kněžský celibát ve východních církvích ve veliké vážnosti a četní kněží jej dobrovolně zvolili pro Boží království. Jak na Východě, tak na Západě se nemohou oženit ti, kteří už svátost kněžství přijali. (§ 1580)

Podle Sipeho (2003, 29) je celibát „dobrovolně zvolený dynamický stav, obvykle slib, který zahrnuje upřímný a trvalý pokus o život bez přímé sexuální gratifikace za účelem produktivní služby druhým, která má spirituální motiv“.

Jak tedy můžeme vidět, není to pouze sexuální abstinence, ale komplexní duchovní růst. V praktickém dodržování celibátního stavu, je velmi těžká jeho definice. Častěji se

uvádí, co je zakázáno, než co je pravým povoláním celibátu. Pro jednoho kněze může být například masturbace porušením celibátu, pro druhého nikoliv.

3.2 Celibát u římskokatolických kněží

3.2.1 Praxe slibu života v celibátu

Celá studie se zaměřuje na katolické kněze v USA, ale i na celibát obecně, respektive na celibátní či sexuální chování kněží. Většina literatury je zaměřená na ideál, ne na praxi. Konkrétní a praktický slib celibátu je tak spíše záhadou a soukromím jednotlivých kněží, jejich osobního nastavení a významu pro ně. Problémy tedy vycházejí z toho, že si lidé a církve myslí, že je jeden univerzální celibát, ne osobní rozmanitost ve slibu, který kněží dali. Závazek, který dávají tomuto povolání, napomáhá odolávat pokušením, která přicházejí. Je důležité učinit ho při svěcení, ale testuje se v různých stádiích kněžského života při kontaktu s lidmi. Překročení závazku celibátu pak zůstává ve zpovědnicích (např. masturbace) nebo v psychoterapii. Osobní slib celibátu je vlastně veřejným závazkem před houfem farníků, ale nikdy nemůže být omezen jen na církevní slib, vždy je ovlivněn konkrétním prožíváním jednotlivých kněží (Sipe, 2003).

Formát studie

Výzkum Richarda Sipeho (2003) se uskutečnil na vzorku 2 776 římskokatolických kněží, kteří žijí celibátně (popřípadě sexuálně). Studie se skládá z pěti částí:

1. výpovědi a zkušenosti samotných kněží

Výpovědi a diskuze kněží o praktickém žití celibátu a o jejich sexuálním vývoji, část z nich se účastnila terapie nebo poradenství.

2. výpovědi a zkušenosti od sexuálních partnerů kněží

Kněží, řeholní sestry, sezdaní i nesezdaní muži či ženy, kteří žili sexuálně s těmito kněží.

3. výpovědi kvalifikovaných pozorujících

Lidé, kteří nebyli v přímém sexuálním kontaktu s kněžími, ale mohli ho pozorovat. Hospodyně, ostatní duchovní, znepokojení nadřizení nebo terapeutové duchovních (od 60. do 80. let se zvyšovala poptávka po poradenství nebo psychoterapii od kněží), kteří vypovídali s taktem vůči jejich klientům a pouze anonymně pro účely této studie. Autor

uvádí, že jsou tyto výpovědi obzvláště důležité, jelikož po dlouhá léta byly tyto výpovědi tajeny pod rouškou tajemství a bylo tím umožněno provádět sexuální obtěžování bez postihu. Eticky je toto jednání ovšem velmi sporné.

4. autobiografie a biografie – soukromá a skupinová

Výpovědi o svých zkušenostech kněží, kteří nebyli vedeni v terapii (tito kněží se sdíleli v rámci výzkumu s ostatními respondenty i vzájemně ve skupině). Dle autora jsou výpovědi více vypovídající než výpovědi farníků nebo jiných lidí zvenčí – je zde více prostoru pro pomluvy, dohady atd.

5. validizace – veřejný záznam

Největší validizací jsou veřejné záznamy o sexuálním zneužívání kněžími.

Výsledky

Výzkum obsažený ve studii uvádí tyto procentuální výsledky (Sipe, 2003):

1. 50 % kněží praktikují svůj slib celibátu
2. 2 % „dosáhlo celibátu“ – v každém kroku a stádiu tohoto stavu zdolali překážky s ním spojené a dokázali, že jejich záměry a účely jsou trvalé a nevratné
3. 8 % upevnilo svůj slib a praxi celibátu po předešlých selháních
4. 40 % kněží praktikuje celibát, ovšem nedá se říct, že v každém kroku či stádiu a jsou otevřeni nějakým obrátům či zvrátům v sexuálním chování
5. 30 % kněží praktikuje nějakou formou svoji sexualitu v heterosexuálních vztazích (dlouhodobý vztah, experimentování, jiné vzorce chování)
6. 15 % kněží praktikuje nějakou formou svoji sexualitu v homosexuálních vztazích (dlouhodobý vztah, experimentování, jiné vzorce chování)
7. 5 % kněží vykazuje problematické sexuální chování – transvestitismus, exhibicionismus, kompulzivní masturbace a pornografie

Co se týče heterosexuálního chování, dvě třetiny jsou více méně aktivní s jednou ženou nebo měli vícero dlouhodobějších vztahů s ženami po sobě. Třetina má potom jednorázové incidenty s ženami. I v této skupině jsou zahrnuty případy sexuálního chování s nezletilými (Sipe, 2003).

Homosexuální chování potom praktikovalo 15 % kněží, kdy 8 % má stálý homosexuální vztah, některé z těchto vztahu obsahovalo intimní přátelství bez nějakého zásahu do praxe jejich úřadu – viděli to jako součást svého povolání (dokonce i někteří

kněží, kteří měli poměr s ženami) – necítili vinu nebo jen malou, nechtěli tento stav ale měnit. Někteří vinu cítili a vyznávali se ze sexuální praxe ve svátosti smíření. Další 3 % experimentovalo v této oblasti – pouze formou jednorázového chování, 4 % také experimentovalo, ovšem nebezpečnou cestou – impulzivní, násilné a extrémní chování – časté pocity viny, snaha o polepšení a opětovné vykonání. Velmi časté jsou zde drogy, alkohol (Sipe, 2003).

Často homosexuálnímu chování přispívá čistě mužská komunita v řádech – kněží mohou být heterosexuálně orientováni, ale praktikovat homosexuální chování. V malém procentu případů je tomu i naopak – kněží jsou homosexuálně orientováni, ale praktikují heterosexuální chování (Sipe, 2003).

Někteří homosexuálně orientovaní kněží nepraktikují svoji orientaci s jinými muži, ovšem praktikují ji skrze sexuální fantazie, sledováním pornografie nebo kompulzivním sebeukájením (Sipe, 2003).

Styk s nezletilými mělo 6 % kněží (s chlapci i dívkami, většinou s adolescenty). Z toho 2 % heterosexuálních zneužití a 4 % homosexuálních. Nutno uvést, že zde není žádná spojitost mezi sexuální orientací a parafilii (Sipe, 2003).

Dosažení celibátu

Co se tedy rozumí pod dosažením slibu celibátu? Předchází mu proces internalizace celibátního slibu, který postupně vede k dosažení celibátu a zdokonalování sil, které vedou k integraci. Člověk dosáhl celibátu při integraci sebe sama s vnější realitou. Jeho služba je plně vykazatelná, je transparentní, konzistentní a testovaná životem. Jako celoživotní závazek a proces musí vycházet z interních pohnutek, ne zvnějšku. Velmi pomáhá každodenní rutina a řád, disciplína. Každodenní čas na modlitbu. Dále nějaká intelektuální zájmová činnost nebo sport či zahradničení (Sipe, 2003).

Před dosažením a integrací tohoto slibu se objevují určité přechodné fáze (Sipe, 2003):

1. počáteční varování /deprese: zisky/ztráty

Toto období se vyskytuje opravdu u většiny kněží. Většinou vychází z anticipace sexuálního chování do budoucna a z výhledu na život bez sexuálního vztahu. Pro mnoho z nich to byla vědomá oběť – stále měli na zřeteli, že jim něco chybí, ale brali tuto oběť jako nutnost svého povolání. Jiní se spíše této potřeby tupě vzdali. Někteří kněží zažívali

stavy hlubší deprese z pocíťování ztráty svobody a nutnosti jít cestou, na kterou se vydali. Pocíťují deprivaci a jistou míru determinace jejich života.

2. *ti, co jsou jako já a ti, co jsou jiní*

Uzavřený seminární sekulární svět často vedl k šoku z přechodu do služby ve světském světě. Toto chráněné prostředí, kde ostatní seminaristé sdíleli hodnoty, vzdělání i ideály bylo pro budoucí kněze jakousi bublinou a bylo těžké převést teorii do praxe. Od většiny farníků potom pocíťovali největší odlišnost právě v tom, že neměli sexuální vztah, což vedlo k pocíťům vlastní frustrace nebo i odcizení od lidí ze světského světa.

3. *pod kontrolou katolické hierarchie*

Jejich závazek celibátu jim v této fázi evokoval spíš jistou podřízenost a pocíťy kontroly nad jejich životy členy hierarchie katolické církve.

4. *sám/osamělý*

V tomto stádiu je dle autora velmi důležité využít podpory církve, dojít do stavu, kdy jsou schopni žít sami s pohledem na něco, co je převyšuje a žije s nimi (Bůh) – bez tohoto uvědomění nelze dojít k integraci celibátu. Pokud k integraci nedojdou, jsou více náchylní k sexuálním kompromisům. Velmi důležité je zde budovat celibátní přátelství.

5. *Integrace*

Posledním stádiem je tedy stádium integrace, kdy celibátník integruje předchozí zkušenosti, pády, spirituální zážitky. Vede svůj každodenní život tak, aby byl transparentní – jsou vykazatelní a těmi, za které je lidé považují.

3.2.2 Vliv celibátu na psychické zdraví

Následující tři výzkumy poukazují na možné psychické obtíže spojené s životem bez partnera a bez sexuálního styku u zasvěcených osob.

Deprese a úzkost u amerických kněží

První výzkum se zabývá možnými depresivními a úzkostnými symptomy u římskokatolických kněží. Vzorek činil 500 kněží z USA a návratnost dat činila 64 %. Většina byla euroamerického původu, průměrný věk 50 let. Kněží byli průměrně ve svém úřadu 20 let. Za použití škály *Center for Epidemiological Studies-Depression scale* (CES-D), která obsahovala položky týkající se spánku, strachu, plačtivosti, podrážděnosti atd.,

inventáře *State-Trait Anxiety Inventory Form Y* (STAI) a *Self – Report Inventory* (SRI), který obsahoval jak otázky na demografické údaje, tak čtyři kategorie prediktorových proměnných (uspokojení z povolání, sociální podpora, spirituální aktivity, fyzické prostředí), které by mohly mít vliv na deprese či úzkosti.

Výsledky z těchto kategorií ukázaly, že na Likertově škále 0-6 (0 – žádné uspokojení, 6 – naprosté uspokojení) byli kněží nadprůměrně *uspokojeni z povolání* (4,8). Co se týče *sociální opory*, byla průměrná u nadřízených a nadprůměrná (4,3) u vrstevníků. *Spirituální aktivity* byly pro kněze velmi důležité a strávili jimi více než půl hodiny denně (například četba Bible). *Fyzické prostředí* bylo pro ně také velmi důležité a mělo roli na jejich modlitební život (obojí v Likertově škále více než 4) (Knox, Virginia & Lombardo, 2002).

Ve vzorku bylo 20 % respondentů, kteří překročili mezní hranici pro depresi v škále CES-D. Po vyhodnocení STAI inventáře mělo 15 % konkrétní úzkostné reakce a 20 % byla zvýšeně úzkostná oproti normální populaci mužů ve věku 50 – 69 let. Dle výsledků je tedy určitá část kněží zvýšeně depresivní a úzkostná než běžná populace. K tomuto faktu přispívaly faktory nízké uspokojení z povolání a nízká sociální opora (Knox, Virginia & Lombardo, 2002).

Syndrom vyhoření a deprese u katolických kněží v Indii

Studie se zabývá syndromem vyhoření a možnými depresivními symptomy zvláště u kněží a zvláště u řeholních bratrů, kteří žijí v komunitě. Vzorek se skládal ze 101 respondentů, průměrný věk činil 45 let. Většina z nich pocházela ze stejné etnické skupiny Tamilnadu, třetina žila na vesnici. Průměrně byli ve službě 17,2 let, 50 respondentů bylo diecézními kněžími a 51 řeholními bratry z šesti různých řádů (Raj & Dean, 2005).

Kvazi – experimentální design výzkumu si stanovil jako nezávislou proměnou typ celibátního života – diecézní kněží vs. řeholní bratři. Závislými proměnnými byly syndrom vyhoření a deprese. Pro rozpoznání syndromu vyhoření byl použit inventář *Maslach Burnout Inventory* (MBI) se třemi subškálami: emocionální vyčerpání, depersonalizace a osobní úspěch. Na zachycení depresivních symptomů byla použita škála *Center for Epidemiological Studies-Depression scale* (CES-D), která obsahovala položky týkající se spánku, strachu, plačtivosti, podrážděnosti atd. Poslední použitou metodou byl inventář *State-Trait Anxiety Inventory Form Y* (STAI) a *Self – Report Inventory* (SRI), který obsahoval jak otázky na demografické údaje, tak čtyři kategorie prediktorových

proměnných (uspokojení z povolání, sociální podpora, spirituální aktivity, fyzické prostředí) (Raj & Dean, 2005).

Výsledky poukázaly na výskyt depresivních symptomů u třetiny vzorku (36,8 %). Co se týče syndromu vyhoření, 15 % skórovalo vysoko na subškále emocionální vyčerpání, 12 % u subškály depersonalizace a 14 % vycházelo nízko na subškále osobní úspěch. Diecézní kněží se více potýkali s emocionálním vyčerpáním a depersonalizací, než řeholní bratři. Pociťovali také menší osobní úspěch. Stejně tak tomu bylo i u depresivních symptomů – více zde skórovali diecézní kněží. Rozdíly se také ukázaly v sociální podpoře a fyzickém prostředí – větší míru spokojenosti vykazovali řeholní bratři. Čím více byli respondenti uspokojeni ze svého povolání, tím větší pociťovali osobní úspěch. Pokud se necítili uspokojeni, vykazovali větší míru depresivních symptomů a depersonalizace. Participanti s větší sociální podporou pociťovali více osobní úspěch. Ti, co měli nižší sociální podporu překvapivě, nevykazovali zvýšené depresivní symptomy či symptomy depersonalizace. Spirituální aktivity napomáhaly k pocitu osobního úspěchu. Fyzické prostředí mělo vliv na pocit osobního úspěchu. V ostatních kategoriích se nenašly signifikantní výsledky (Raj & Dean, 2005).

Stres a deprese u řeholníků žijících dlouhodobě v kláštorech

Studie se zabývá možnými vlivy přátelství a vztahové vazby k Bohu na depresivní stavy a stres u 235 žen i mužů, kteří žijí dlouhodobě v řádu v kláštorech. Respondenti pocházeli z benediktínského kláštera v USA a byli starší 64 let. Pro měření stresu byl využit inventář *Elders Life Stress Inventory* (ELSI), který zahrnoval kategorie jako zdravotní problémy, sociální stresory a rodinné starosti. Pro zjištění kvality, frekvence a blízkosti přátelských setkání a vztahů byla použita metoda *Self - report measure of friendship*. Škála *The Attachment to God scale* se zaměřovala na jisté, vyhýbavé a úzkostné připoutání. Depresivní symptomy byly měřeny škálou *Geriatric depressive scale* (Bishop, 2008).

Jistý attachment vůči Bohu se pojil s menšími depresivními symptomy, u přátelství tomu tak nebylo. Při pohledu na interakci přátelství, vztahové vazby k Bohu a stresu se ukázalo, že pokud řeholníci udržovali blízké vztahy, ale neměli jisté připoutání k Bohu, stres se pojil také s depresivními symptomy. Pokud byl i attachment jistý, stres se s depresivními symptomy nepojil. Při méně frekventovaných blízkých vztazích a zároveň nejistém attachmentu se stres také s depresivními symptomy nepojil. Hypotéza, kterou si výzkumníci na začátku stanovili, že blízká přátelství a jistý attachment k Bohu bude

snižovat stres, který se také bude pojit s depresivními symptomy, se tedy potvrdila. Zajímavé je právě zjištění, že blízké pouto či citová vazba jenom k lidem (a ne i k Bohu) sama o sobě nestačila k odstranění depresivních symptomů (Bishop, 2008).

Z výzkumů tedy můžeme vidět, jak je důležité pro duševní zdraví lidí žijících v celibátu určitá komunita a sociální opora v ní, blízcí přátelé a také jistá vazba k Bohu, potažmo celkové uspokojení z povolání kněžství či řeholního života.

3.3 Duchovenstvo vs. laici v katolické církvi

Mimo kněžského slibu života v celibátu se setkáváme i se slibem řeholním. Řeholní život je na rozdíl od kněžského životem v komunitě, v řádu. Dalšími lidmi, kteří se zavazují k životu v celibátu, jsou laici, kteří jsou taktéž zasvěceni, jsou členy sekulárního společenství a žijí jednotlivě ve světě. Vykonávají své běžné povolání a snaží se žít život podle *evangelijních rad* (Řády a kongregace, nedat.).

Evangelijní rady jsou dle *katechismu* (Katechismus, katolické církve, 2002, 242) „ve své rozmanitosti (jsou) předkládány každému Kristovu učedníku. Dokonalost lásky, k níž jsou všichni věřící povoláni, ukládá těm, kteří dobrovolně přijmou povolání k zasvěcenému životu, povinnost zachovávat čistotu v celibátu pro Boží království, chudobu a poslušnost. A slib zachovávat tyto rady ve stálém životním stavu uznaném církví charakterizuje Bohu „zasvěcený život“ (§ 915). Na rozmanitost slibu žít podle evangelijních rad poukazuje katechismus i zde: „Od počátku byli v církvi muži a ženy, kteří se rozhodli zachováním evangelijních rad následovat Krista svobodněji a napodobovat ho věrněji; vedli život zasvěcený Bohu každý svým způsobem. Mnozí z vnuknutí Ducha svatého žili jako poustevníci, jiní dali vznik řeholním rodinám, které ochotně přijala a schválila církev svou autoritou.“ (§ 918)

Taktéž členové *společnosti apoštolského života* se Bohu zasvěcují, neskládají ale řeholní sliby, nýbrž žijí komunitně podle vlastních konstitučních pravidel a vznikají vždy za konkrétním účelem (Řády a kongregace, nedat.).

Zvláštní formou zasvěcení je svěcení žen, které jsou poté nazývány *Zasvěcenými pannami*. Jejich stav je v *Kodexu kanonického práva* charakterizován takto: "stav panen, které vyjádřily posvátné předsevzetí důsledněji následovat Krista a byly od diecézního biskupa podle schváleného liturgického obřadu zasvěceny Bohu, mysticky se zasnoubily Kristu, Božímu Synu a oddaly se službě církve." (Kodex kanonického práva, 1992, 94).

Toto zasvěcení symbolizuje snoubenecký vztah Krista a církve. Sv. Pavel píše církvi v Korintě: „Zasnoubil jsem vás jedinému muži, abych vás jako čistou pannu odevzdal Kristu“. Vymezuje tedy tento výlučný vztah s Kristem, slibuje mu věrnost a odkazuje na panenství církve (Vintrová, 2002). Zasvěcené panny mají kromě úlohy snoubenek, také úlohu mateřskou, podle vzoru Panny Marie a stávají se duchovně plodnými a matkami mnoha dětí Božích (Ordo virginium, nedat.).

Zasvěcené panny se poté věnují modlitbě, pokání, milosrdenství a apoštolátu, jsou odpovědné diecéznímu biskupovi a samy si volí, zda budou žít samy, v rodině nebo v komunitě (Vintrová, 2002).

3.4 Sexuální abstinence

Výzkumy sexuální abstinence jsou velmi diskutabilní a nedocházejí k jednotnému závěru, zda je sexuální abstinence zdraví prospěšná či nikoli. Tato kapitola se bude zabývat třemi výzkumy, které se zaměří na vliv na zdraví při sexuální abstinenci a potom konkrétněji na menstruační cyklus a imunitní systém žen a kvalitu spermií u mužů.

3.4.1 Sexuální abstinence a vliv na zdraví

Studie si klade za cíl najít vztah mezi sexuální abstinencí, zde definována na lidech, co nikdy neměli pohlavní styk (ve studii se nepíše o masturbaci nebo orálním styku) a psychiatrickými poruchami, zdravotními podmínkami, kvalitou zdraví a užíváním zdravotnické péče na populaci Američanů starších 40ti let. Více než 23 000 lidí vyplnilo retrospektivní sebeposuzovací dotazník NESARC (*The National Epidemiologic Survey on Alcohol and Related Conditions*). Výsledky jsou interpretovány z 22 829 dotazníků (ve zbylých chyběly některé údaje) (Chou, Ng, & Yu, 2013).

Studie měřila zvláště poruchy nálady (bez medikace), úzkostné poruchy (bez medikace), poruchy osobnosti a závislosti. Zvláště byly výpovědi od respondentů s poruchami psychického okruhu nebo se zkušeností suicidálních tendencí. Poslední byla prevalence 14ti chorob + obezita. Sociodemografické údaje obsahovaly klasické položky: věk, pohlaví, zaměstnání atd. a také sexuální orientaci nebo náboženskou příslušnost, potažmo důležitost náboženského vyznání v každodenním životě (Chou, Ng, & Yu, 2013).

Signifikantní rozdíl byl nalezen mezi nezadanými a nesezdanými lidmi a lidmi v manželství, kdy většina sexuálně abstinujících byla single. Překvapivým výsledkem je ale sexuální abstinence u 7 % lidí žijící v manželství. Dále potom černoši vykazovali menší

pravděpodobnost života bez sexuálního styku, než běloši. Stejně tak lidi s vyšším příjmem a lidé zaměstnaní. Lidé s nejistou sexuální orientací naopak vykazovali větší pravděpodobnost k sexuální abstinenci. V ostatních sociodemografických údajích nebyl nalezen signifikantní rozdíl. Stejně tak ohledně psychiatrických poruch, kromě dystymie, která se po úpravě sociodemografických údajů stala také nesignifikantní. Naopak tomu bylo u obezity, která spadala spolu s prevalencí fyzických nemocí také jako neprokázaná u lidí, kteří žijí bez sexuálních styků, ovšem po této úpravě se stala signifikantní. Jistá spojitost se také našla pro vyšší riziko výskytu vyhubavé a závislé poruchy osobnosti při sexuální abstinenci (Chou, Ng, & Yu, 2013).

Ukázalo se také, že výskyt sexuální abstinence ve věkové skupině nad 40 let byl nižší, než ve skupině 15-44 let ze studie asexualit Postona a Baumleho (2010 in Chou, Ng, & Yu, 2013). Co se týče náboženského vyznání, 59 % navštěvovalo náboženské bohoslužby a 69 % uvádělo, že je jejich náboženské přesvědčení pro jejich každodenní život velmi důležité (Chou, Ng, & Yu, 2013).

3.4.2 Sexuální abstinence a ženský imunitní systém

Výzkumy ohledně pohlavního styku na zdraví jsou víceméně zaměřené na pohlavní choroby. Méně se ovšem diskutuje o vlivu pravidelného sexuálního aktu na imunitní systém. Specificky ženský imunitní systém se musí bránit proti patogenům, zároveň je ale nežádoucí, aby odmítal spermie nebo embryo. Ve fázích ovulace je proto zachováno v pochvě shovívavější prostředí (pro průnik spermií), v ostatních fázích cyklu je odmítavější (Lorenz, Heiman, & Demas, 2018).

Výzkum byl proveden na 32 ženách - 17 z nich bylo sexuálně abstinujících (minimálně dva měsíce), 15 z nich mělo pravidelný pohlavní styk s jedním sexuálním partnerem alespoň jednou týdně. Ženy sbíraly svůj poševní hlen v různých fázích cyklu. Z výsledků vycházelo, že ženy, které byly sexuálně aktivní se dokázaly účinněji vypořádat s bakterií *E. coli*, naopak méně pak s *kvasinkami*. Pro každou z těchto bakterií, ale využívá ženské tělo jiné imunitní funkce, takže se imunitní systém zapojuje v obou případech, jak při sexuálně aktivním životě, tak i při sexuální abstinenci (Lorenz, Heiman, & Demas, 2018).

Sexuální chování má nejspíše větší efekt na humorální, než na slizniční imunitu, ale jsou potřeba další studie na ověření tohoto tvrzení. Abstinující ženy prokázaly ale

zvýšenou funkci komplementu, což je jedna ze složek humorální nespecifické imunity, která slouží k obraně vůči mikrobům, patogenům a dalším. Výsledky studie také naznačují, že sexuálně aktivním ženám se méně automaticky aktivuje vrozený imunitní systém, než sexuálně abstinujícím (Lorenz, Heiman, & Demas, 2018).

Sexuálně aktivní ženy mají údajně vyšší koncentraci hormonu *estradiolu* (v ovulační fázi) a *progesteronu* (ve fázi luteální). Celkově mají také nižší hladinu testosteronu než ženy sexuálně abstinující. *Estradiol* a *progesteron* jsou zvláště důležitými hormony v regulaci slizniční imunity v reprodukčních orgánech ženy. Dále se zde zmiňují o autonomním nervovém systému. Aktivita sympatiku je obzvláště důležitá k řízení humorální imunity. Zejména vaginální průtok krve během sexuálního vzrušení je usnadněn sympatickou aktivací a nedostatek sympatické aktivace během sexuálního vzrušení souvisí s ženskou sexuální dysfunkcí. Je také možné, že sexuální vzrušení představuje jedinečný stav, ve kterém dochází k aktivaci sympatického nervového systému, aniž by se zároveň významněji aktivovaly další složky stresového systému (například hladiny kortizolu) (Lorenz, Heiman, & Demas, 2018).

3.4.3 Sexuální abstinence a kvalita spermií

Tato studie je souhrnem 10ti retrospektivních studií z let 2010-2014. Každodenní ejakulace může zhoršovat pohyblivost spermií, jelikož nejsou dostatečně vyztřelé. Dvoudenní až sedmidenní abstinence ejakulace by měla být dostačující pro dostatečné obnovení zdravých a pohyblivých spermií. Stejně tak muži, kteří mají pravidelnou ejakulaci alespoň jednou za sedm dní, produkují semeno s nízkou viskozitou, což zaručuje jejich zdravou pohyblivost i životnost. Zdravá abstinence do deseti dnů zvyšuje kvalitu spermií, přes deset dnů ji ovšem snižuje (Alawlaqi & Hammadeh, 2017).

Pravidelná ejakulace totiž zajišťuje neporušení DNA v spermiích, jelikož se po dvou týdnech rozpadá. Muži, kteří mají problémy s plodností, by neměli sexuálně abstinovat více než 48 hodin, aby kvalita jejich spermií byla co nejvyšší (Alawlaqi & Hammadeh, 2017).

4 INTIMITA A OSAMĚLOST

4.1 Co je to intimita

Definice intimity je celá řada. Ferreira, Narciso & Novo (2012) uvádí několik odlišných definic. Narciso (2001, in Ferreira, Narciso & Novo, 2012) uvádí tyto komponenty intimity: sebeodhalení, sdílení, emoční podpora, důvěra, vzájemná závislost a doplňující obecná náklonnost a sexualita (Ferreira, Narciso & Novo, 2012).

Sexualita není zahrnuta do všech definic intimity. Někteří autoři ji považují v intimním vztahu za nezbytnou, jiní nikoli. Na čem se ale většina autorů shoduje je právě možnost a schopnost sebeodhalení jeden druhému – vyjadřování pocitů a následné zpětné vazby od druhého člověka, kdy se jedinec cítí být pochopen a oceněn. Dále potom pozitivní postoj jeden k druhému nebo náklonnost, která je sdělena v komunikaci a také důvěra (Ferreira, Narciso & Novo, 2012).

Intimita je koncept, který zahrnuje složky interpersonální, ale i intrapersonální. K tomu, aby jedinec mohl navázat intimní vztah s jinou osobou, musí být na určité vývojové úrovni, aby se intimním vztahem necítil ohrožen (Ferreira, Narciso & Novo, 2012).

Je potřeba ovšem i respektovat intimitu druhého, držet si zdravý odstup vychází z pozitivního přístupu k intimitě a ne ze strachu z blízkosti. Intimita je pak součástí naší identity, která ji také spoluvytváří (Müller, 2011).

4.1.1 Druhy

Dle Müllera (2011) například, můžeme rozlišit šest druhů intimity. Müller jako teolog zahrnuje do této kategorizace nevěšdně i celibátní nebo spirituální intimitu.

1. *emocionální* – sny, touhy, obavy, myšlenky
2. *intelektuální* – porozumění našim nápadům, myšlenkám nebo stejné smýšlení
3. *sociální* – sdílení stejného okamžiku (např. krásná příroda)
4. *sexuální*
5. *celibátní* – nesexuální vztahy

4.1.2 Komponenty

Různí autoři vidí intimitu složenou z různých komponent, pro příklad práce zahrnuje čtyři pojetí.

Dle Coxe (2008), se intimita skládá z *důvěry, reciprocity, volby, vzájemnosti a potěšení*.

Sperry (1999 in Cox, 2008) rozlišuje šest faktorů: *komunikace osobních pocitů, přijetí limitů druhého, respektování osobních pocitů, afirmace jeden druhého, sídlení zranění a obav ze zranění a odpuštění chyb*.

Biddle (1976 in Cox, 2008) potom přidává *šířku* intimity: aktivity, otevřenost – sdílení se na intelektuální, fyzické (přiměřené) a emocionální úrovni a její *hloubku*: sdílení opravdových, niterních a klíčových částí sebe sama.

Marie Hartwell-Walker (2018) rozlišuje taktéž šest komponent intimity a pojmenovává je takto: *poznání, přijetí, ocenění odlišností, bezpečí, společné řešení problémů, emocionální spojení*.

4.2 Rozdíly v prožívání intimity mezi hetero- a homosexuálními páry

Některé studie poukazují na emocionální odstup a nejistou komunikaci mezi gay páry – spíše to bude ale genderový problém než problém sexuální. Lesbické páry vykazují větší míru intimity, ale spíše kvůli vztahovému založení žen, než kvůli kvalitě vztahu jako takového. Důležitá je metakomunikace a neverbální projevy. U žen se pak intimita projevuje více verbálně, u mužů více skrze aktivity. Více jak 50 % mladých potom uvedlo, že sexuální stránka intimity odlišuje blízký vztah od intimního (Mackey, O'Brian & Diemer, 2000).

Výzkum, který se zaměřuje na tyto rozdíly, byl proveden na 216 partnerech, kteří byli ve vztahu průměrně 30 let, zaměřený na intimitu jak heterosexuálních, tak homosexuálních párů. Byl proveden na bělošské, černošské i mexicko-americké populaci s katolickými, protestantskými nebo židovskými kořeny. Faktory, které hrály významnou roli v určování kvality intimity v posledních pěti až deseti letech vztahu, byly absence většího konfliktu; vyjádření fyzické náklonnosti ve smyslu romantického fyzického

kontaktu mezi partnery; styl, kterým se vypořádávají s konflikty a jakási smysl pro spravedlnost a férovost ve vztahu (Mackey, O'Brian & Diemer, 2000).

Zde jsou některá zjištění, která z výzkumu vyplynula (Mackey, O'Brian & Diemer, 2000):

Intimita je popisována většinou párů jako klid a spokojenost ve vztahu, důležitá je pozitivní komunikace – otevřenost, reciprocita a vzájemná závislost; dále pak výlučnost – mohou partnerovi sdělit to, co jiným ne; vzájemná závislost – udržování hranic a vzájemné vazby, což se ukázalo jako důležité pro sdělování niterných myšlenek – nemusíme jim úplně rozumět, ale budeme je respektovat.

Jako statisticky významné faktory pro prožívání vzájemné intimity se ukázalo sexuální spojení, fyzické zalíbení, minimum konfliktů, konfrontační styl, činění společných rozhodnutí, rovnost a přetrvávající důležitost sexuálního spojení.

U stejnopohlavních párů bylo zjištěno prožívání intimity ve větší míře, nejvíce potom u lesbických párů. Velkou roli hrály blízkost a spoluzávislost, otevřenost a vzájemnost. Hraje zde ovšem roli i odlišné prožívání intimity mezi ženami a muži. Lesbické páry se také ale naopak více vyhýbaly konfliktům, nechtěly čelit vzájemným odlišnostem. 85 % z nich pak podstoupilo párovou terapii pro zlepšení komunikace.

Věk, rasa, příjem, vzdělání nebo náboženská příslušnost nehrály roli (Mackey, O'Brian & Diemer, 2000).

4.3 Intimní vztah s Bohem – celibátní a spirituální intimita

4.3.1 Intimita skrze výklad Slova

Výzkum je zaměřený na souvislost mezi výkladem Písma svatého a osobním, intimním vnímáním Boha a vztahu k němu. Autoři předpokládali, že hledání blízkosti bude souviset s více doslovným výkladem Bible a bude moderovat vztah mezi vztahovou vazbou a pohledem na Bibli. Za použití dotazníku Baylor Religion Survey, který má zjistit náboženské přesvědčení, hodnoty a chování, byl zjištěn pohled respondentů na výklad písma – doslovný, interpretační nebo skeptický (Bible může obsahovat chyby kvůli lidskému faktoru). Dále potom také hledání blízkosti ve vztahu k pečující osobě, stejně jako v rané vztahové vazbě. Za použití Kirkpatrickovy (2002) škály vztahové vazby k Bohu byla zjištěna citová vazba (Kent & Pieper, 2019).

Muži vycházeli jako více skeptičtí a nevykazovali takovou míru připoutanosti vůči Bohu, také častěji zastávali interpretační výklad Písma. Ženy potom více spadaly do kategorie doslovného výkladu písma. Doslovný výklad písma se pojil s pevnější vazbou vůči Bohu, jelikož respondenti brali Písmo svaté velmi vážně. Tento výklad se také pozitivně pojil s hledáním blízkosti vůči Bohu. Hledání blízkosti a pevná vazba vůči Bohu šla ruku v ruce u respondentů, kteří Písmo brali doslovně nebo ho interpretovali, u skeptiků nikoli. Muži měli pevnější vazbu a intimitu k Bohu pokud měli interpretační pohled na Písmo, ženy více u doslovného, než u zbylých dvou (Kent & Pieper, 2019).

4.4 Osamělost a nedostatek intimacy

4.4.1 Co je to osamělost

Osamělost je dle Weisse (1974, in Yanguas, Pinazo-Henandis & Tarazona-Santabalbina, 2018, 302) přirozeným fenoménem, který může v určité životní etapě potkat každého bez ohledu na věk či pohlaví. Dělí osamělost na *emoční* a *sociální*. Poukazuje také na stigma, které se s ní pojí – je vnímána jako projev slabosti a něco, co by měl člověk být schopen sám eliminovat.

Jiní autoři vnímají osamělost jako *negativní psychologickou odpověď na diskrepanci mezi tužbami ohledně sociálních vztahů, které jednotlivec má a mezi reálnými sociálními kontakty a vztahy* (Yanguas, Pinazo-Henandis & Tarazona-Santabalbina, 2018, 302). Projevuje se i v jak nedostatečném počtu, tak v nedostatečné kvalitě vztahů, která je doprovázena i nedostatečnou intimitou – je jakousi subjektivní komponentou objektivní sociální izolace (Yanguas, Pinazo-Henandis & Tarazona-Santabalbina, 2018).

Emoční osamělost je tedy absence osoby, ke které má jedinec vztahovou vazbu a sociální osamělost je nedostatek sociálních kontaktů, které tvoří sociální síť (člověk se nemá na koho obrátit, není součástí komunity, nemá dostatek sociální opory). Osamělost se pojí s negativními pocity jako např. prázdnota nebo opuštění, smutek, melancholie, frustrace, stud nebo zoufalství (Yanguas, Pinazo-Henandis & Tarazona-Santabalbina, 2018).

4.4.2 Teorie

Na osamělost poukazuje již *teorie attachmentu* od Johna Bowlbyho. Dítě se cítí osaměle při nejisté vazbě k matce a ovlivňuje to i negativně jeho další vzorce utváření sociálních vazeb. Již zmíněný sociolog Weiss identifikuje *šest sociálních, potřeb*, které když nejsou naplněny, vzniká pocit osamělosti. Jsou to: *attachment, sociální integrace, péče, ujištění vlastní hodnoty, vnímání spolehlivého spojení a vedení ve stresových situacích*. Poukazuje na důležitost přátelství, které ale pouze doplňuje a nenahrazuje intimní vztah s partnerem, který je potřeba k odstranění osamělosti (Hawkley, 2018).

Studie Adamczyka (2017) se právě zabývá možnými rozdíly mezi mladými dospělými, kteří se rozhodli být dobrovolně single a těmi, kteří byli bez partnera či partnerky nedobrovolně, a to konkrétně vlivem single života na duševní zdraví a „romantickou osamělost“.

Vzorek se skládal ze 151 mladých dospělých ve věku od 20-26 let, z různých Polských univerzit nebo i nestudující. 70 % se hlásila ke katolické víře. Za pomoci dotazníků na well - being (*Mental Health Continuum – Short Form*) byly zjišťovány somatické symptomy, úzkost, nespavost, sociální dysfunkce a těžké deprese (*General Health Questionnaire – 28*). Dále se výzkum zaměřoval konkrétně na romantickou osamělost, která byla měřena subškálou „romantické osamělosti“ ze škály sociální a emocionální osamělosti (*The Social and Emotional Loneliness Scale for Adults – Short Form*) (Adamczyk, 2017).

Z výsledků můžeme vidět odlišnost v nižší míře pociťované romantické osamělosti u těch mladých dospělých, co se rozhodli být dobrovolně single a více ji pociťovaly ženy, než muži. Co se týče well – beingu a celkového zdraví nenašly se žádné signifikantní rozdíly mezi dobrovolně a nedobrovolně nezadanými lidmi (Adamczyk, 2017).

Behaviorální přístupy poukazují na *vliv osobnosti* na subjektivní pociťování osamělosti. Člověk, který je stydlivý, zažívá sociální úzkost, hostilitu, nedůvěru, má nízké sebevědomí nebo časté pocity smutku, může mít přirozeně potíže navazovat mezilidské vztahy. Kognitivní přístupy se dívají na *vnímání a atribuce* daného jedince. Lidé, kteří se cítí osamělí, bývají často výrazně pesimističtí a obviňují sebe sami z neschopnosti vztahy navazovat. Toto vnímání často vede k sebenaplňujícímu se proroctví – negativní přístup jedince opravdu zaviní neschopnost sociální vztahy navazovat (Hawkley, 2018).

Tiwari (2013) také zařazuje možné *situační a vývojové vlivy* na pociťování osamělosti. Mezi situační patří: socio – ekonomické, kulturní, minulé zkušenosti nebo

vnitřní konflikty. Co se týče vývoje, každý člověk hledá určitý balanc mezi osobní autonomií a navazováním mezilidských vztahů. Pokud se jedinci nepodaří tento balanc najít, může zažívat osamělost.

4.4.3 Nedostatek intimacy

Pro některé lidi nemusí být vzdání se sexu také vzdání se intimních vztahů. Mnoho lidí si užívá intimní vztahy i bez sexuálního styku (dobrým příkladem mohou být i lidé asexuální). U vzorku mužů, kteří se rozhodli vzdát sexuálních aktivit (někteří všech, včetně masturbace, jiní jen sexuálního styku) se objevovaly rozličné důvody, proč žili celibátně (Terry, 2012).

Jeden z respondentů uvedl, že po deseti letech začínal pociťovat svoje sexuální pudy natolik, že je nemohl vůlí ovládat a také postrádal intimitu v celé její šířce i hloubce, jelikož se pro něj silně pojila intimita ve vztahu se sexuálním stykem. Jiným pomáhalo vědomí, že stav celibátu je pouze dočasný (např. do svatební noci nebo po čas nepřítomnosti partnera v zahraničí). Dále také potom možnost osobní volby žít celibátně, nejen kvůli vnějším podmínkám nebo tlaku společnosti (Terry, 2012).

Dle jedné z výpovědí se jednomu muži lépe dařilo vybírat intimní partnerky po určité době sexuální abstinence. Vztahy se ženami pro něj už nebyly jen o pohlavním styku, ale i o jiných aspektech intimacy. Nejen sexuální intimita se také pojila se závazkem ve vztahu. Muži měli také dobrý pocit ze schopnosti sebeovládání se nebo proměny jejich sexuálních vztahů – necítili se potřební jenom při pohlavním styku (Terry, 2012).

4.5 Copingové strategie při osamělosti a absenci intimacy

4.5.1 Masturbace a pornografie

Výzkum zabývající se praktickým žitím celibátu od Richarda Sipeho (2003), který je detailněji popsán ve třetí kapitole práce, ukazuje, že 80 % (vzorek čítající 2 776 respondentů) kněží masturbuje. Oproti tomu výzkum McDevitta (2012) uvádí 30 % (vzorek čítající 146 respondentů). Často je to jediný způsob jak vybit sexuální energii, nejedná se ale o patologický čin, např. při kompulzivním sebeukájení atd., velká část kněží uváděla, že masturbuje pouze pod enormním tlakem a bez doprovodných fantazií, potažmo bez většího uspokojení. Pod tlakem náboženské doktríny však někteří kněží pociťovali

nesnesitelnou úzkost a vinu a snažili se co nejdříve z tohoto činu vyzpovídat a prosit o odpuštění hříchu. Dle autora se patologie může zde projevit v přehnaných racionalizacích svého činu, např. pokud se sám sebe nedotýkám, není to hřích, pokud je erekce samovolná, není to hřích atd. (Sipe, 2003).

Někteří kněží dokonce vyslovili přání kastrace, aby nemuseli sexuální tenzi zažívat znovu. Objevuje se ovšem také názor, že sebeukájení je pouze nevyspělost a nevyzrállost. Tato potřeba má být odbourána v dětství po fázi zkoumání vlastních genitálií. Část kněží, nejvíce ti, co byli na vyšších postech, jsou hrdí na svou zdrženlivost v sexuální oblasti, dle autora jde ale spíše o potlačování a popírání této energie a pocitů. Jsou zaujati proti sexualitě obecně a pomocí reaktivní formace ve zpovědnících kárají ty, kteří se ze sexuálních hříchů přišli zpovídat. Objevily se i výpovědi kněží, kteří tvrdí, že nikdy v životě (ani po čas adolescence) nemasturobovali. Dle autora bude vždycky v tomto tématu prostor pro lež, ovšem ukazují se opravdu případy kněží, kteří ani nebyli schopni autoerotiky a projevíly se u nich duševní obtíže, které odezněly poté, co se kněží naučili sexuální energii odbourat skrz masturbaci (Sipe, 2003).

Při celkovém půstu kněží uváděli lepší sebekontrolu, i co se týče sexuálních tužeb. Například při odpírání jídla neměli ani noční poluce nebo sexuální sny, mysleli a také se jim zdálo, převážně o jídle. Co kněží ale kontrolovat nemohli, byly noční nebo ranní poluce (Sipe, 2003).

Co se týče viny, někteří masturbaci pojmenovávali jinak, takže například při „té věci, co dělám před spaním“, žádnou vinu necítili. Jiní pokrytecky poukazovali na jiné, kteří se ze sebeukájení vyznávali, ale sami se nikdy nepřiznali. Další oddělovali svoji vlastní autoerotiku od obecného přesvědčení, že masturbovat je špatné. Bylo možné se i setkat s učením kněží, že masturbace v sobě nenesou extra velkou vinu. Naopak někteří se po tomto poklesku hned vyznávali ve svaté zpovědi. Ti, co ji přijímali, jako součást svého života ji mohli buď vidět jako menší zlo, než mít homosexuální nebo heterosexuální vztah či styk anebo, to byli muži, kteří se nespokojili jen se závěrem, že zvolili menší zlo, ale integrovali tuto skutečnost, že masturbují, do svého celibátního života a brali autoerotiku jako nezbytnou součást dosažení ctnosti. Zdá se, že masturbace je nezbytnou součástí celibátní praxe. Dle autora celé publikace, zahrnující tento velký výzkum kněžského celibátu je toto nejtěžší paradox, který zde zjistil (Sipe, 2003).

5 HOMOSEXUÁLNÍ KŘESŤANÉ ŽIJÍCÍ V CELIBÁTU

5.1 Homosexuální křesťané

Homosexuální křesťané se dělí do čtyř skupin. První tři jsou rozděleny na základě morálního postoje k praktikování homosexuálních vztahů. **Strana A** věří, že homosexuální vztahy mohou být morálně přípustné, **strana B** naopak, že praktikování homosexuality není morálně přípustné, **strana C** cítí určitou tenzi v tomto tématu nebo se ještě nerozhodla. Čtvrtou skupinou je potom **strana X**, která vyznává úplný distanc od gay komunity a kloní se k identifikaci všech křesťanů jako heterosexuálů (Yarhause, 2018).

Toto dělení tedy vychází také z postojů, které mají křesťané, kteří jsou homosexuálně orientováni, k možnému původu jejich orientace – zda se kloní spíše k biologické podmíněnosti nebo jiným vlivům na utváření sexuální orientace.

Longitudinální výzkum Marka A. Yarhause v knize *Listening to Sexual Minorities: A Study of Faith and Sexual Identity on Christian College Campuses* (2018) se zabýval, mimo jiné, také těmito postoji u typické populace vysokoškolských křesťanských univerzit.

Ti studenti, kteří měli svoji víru více internalizovanou, vycházejí v tomto výzkumu jako více konzervativní, co se týče možné příčiny jejich sexuální orientace. Dále potom ještě více v pohledu na mravnost homosexuálního chování (Yarhause, 2018).

Jelikož se jedná o výzkum longitudinální, můžeme zde vidět i určitou změnu postojů k příčině sexuální orientace. V roce 2014 se kloní k biologické příčině homosexuální orientace o 6,3 % více respondentů, než v roce 2013. Z 43,7 % výpovědí vzrostlo číslo na 50 %. K biologické podmíněnosti se také více kloní studenti seniorních ročníků, než studenti mladší. Respondenti, kteří měli méně internalizovanou svoji víru, měli tendenci se více přiklánět k biologické podmíněnosti a nezměnitelnosti sexuální orientace, ale obě skupiny (s vysokou i nízkou mírou internalizace křesťanské víry) se obecně klonili k postoji, že sexuální orientace je vrozená a nedá se změnit. Ještě menší

rozdíl se ukazuje mezi oběma skupinami v názoru, že člověk si nemůže vybrat, kdo ho bude přitahovat (Yarhause, 2018).

Co se týče vlivu prostředí, jistější si byli studenti s méně internalizovanou vírou, klonili se k postoji, že okolní vlivy mají jen malý vliv na sexuální orientaci. Dle autora se může jednat i o vliv kultury a společnosti na tyto postoje – média i nejnovější výzkumy dnes poukazují velmi vehementně na možnou biologickou příčinu sexuální orientace. Velké množství výpovědí se odkazovalo také k určitému teologickému postoji, který říká, že Bůh ve stvoření nedělá chyby, tudíž být přitahován opačným pohlavím není hřích. Můžeme ale vidět jisté rozdíly mezi skupinou s méně internalizovanou mírou víry, pro kterou je homosexuální orientace morálně nepřipustná jen v 6 % případů, kdežto u druhé skupiny s více internalizovanou vírou v 33 % případů. Tento postoj vychází také z přesvědčení, zda se dá sexuální orientace změnit. 96 % studentů s méně internalizovanou vírou si myslí, že ne. Pouze 10 % studentů s více internalizovanou vírou se přiklání k nezměnitelnosti sexuální orientace. S těmito postoji se můžeme v obdobné míře také setkat ve většinové populaci (Yarhause, 2018).

Od většinové populace se ale studenti naopak lišili v otázce mravnosti homosexuálního chování. Touhy vidí jako morálně přípustné, ovšem chování je dle nich aktem svobodné volby a není podle nich ospravedlnitelné. 49 % studentů, kteří mají silně internalizovanou víru, se přiklání k názoru, že homosexuální chování není morálně přípustné, pouze 13,7 % s nižší mírou internalizovanosti zastává tentýž názor. Vidí v tom tedy dvě odlišné věci (Yarhause, 2018).

Na Likertově škále (1 – silně nesouhlasí, 3 – ani souhlasí, ani nesouhlasí, 5 – silně souhlasí) participantí obou skupin (*nižší míra internalizované víry* vs. *vyšší míra internalizované víry*) uváděli výrazný souhlas s tvrzením, že homosexuálně orientovaní křesťané mohou žít celibátně i přes přitažlivost ke stejnému pohlaví. Rovněž s tvrzením, že být přitahován osobou stejného pohlaví je morálně přípustné. Rozdíly najdeme u tvrzení, že experimentovat v období adolescence v rámci hledání svého sexuálního vyjádření je morálně přípustné. Skupina s vyšší mírou internalizace nesouhlasí, druhá skupina spíše souhlasí, než nesouhlasí (na Likertově škále 3,5) (Yarhause, 2018).

Menší, ale významný rozdíl najdeme i v odpovědích na tvrzení, že monogamní stejnopohlavní vztah může dostat Boží lásku, milost a požehnání. Ti, kteří mají více internalizovanou víru, zůstávají uprostřed škály, kdežto druhá skupina více souhlasí s tímto tvrzením. Poslední tvrzení se týká homosexuálního chování a jeho morální přípustnosti,

kde skupina s nižší mírou internalizace souhlasí, kdežto ta s vyšší mírou neprojevuje ani souhlas, ani nesouhlas (Yarhause, 2018).

5.2 Strana B

Pro homosexuální křesťany, kteří spadají pod tuto kategorii, jsou homosexuální vztahy, potažmo praktikování jejich orientace morálně nepřijatelné. Zůstávají tedy bez partnera či partnerky a nepraktikují vůbec svoji sexuální orientaci.

Výzkum Marka A. Yarhause v knize *Costly Obedience: What We Can Learn from the Celibate Gay Christian Community* (Yarhause, 2019), je zaměřený právě na tuto stranu B homosexuálních křesťanů a definuje je takto:

„lidé, kteří zažívají homosexuální orientaci na takové úrovni, že i o sobě uvažují jako o homosexuálech a v důsledku své křesťanské víry považují homosexuální vztahy za morálně nepřijatelné a výsledkem je, že se zavážou k životu bez homosexuální genitální intimity.“

Být příslušníkem LGBTQ+ komunity a zároveň křesťanem mnohdy vytváří značnou tenzi a to nejen u samotných příslušníků těchto dvou skupin, ale i v široké populaci. Je těžké integrovat svoji sexuální orientaci nebo gender se svojí vírou. Místo integrace potom dochází k diverzitě – identifikace sama sebe jak homosexuála a křesťana, ne jako homosexuálního křesťana (Yarhause, 2018).

Zvlášť u celibátních křesťanů může potom dojít k nepochopení ze strany okolí, jelikož se identifikují se svojí homosexuální orientací, ale nepraktikují ji. V konzervativních kruzích se potýkají s jistou mírou nesouhlasu ohledně identifikace se svojí homosexuální orientací, když přece svoji sexualitu nepraktikují (Yarhause, 2018).

Pohled na homosexuální křesťany **strany B** v církvi i mimo ni není shovívavý, jak by se možná dalo očekávat. Ačkoli se rozhodli žít bez jakéhokoli praktikování svojí homosexuality, jsou považováni často na jednu stranu za přehnaně konzervativní, ovlivnění nezdravou teologií až nepravdiví sami k sobě, často onálepkováni označením „vymytých mozků“ (Yarhause, 2018).

I u této skupiny se očekává, že se změní, budou z nich tedy heterosexuální křesťané, kteří směřují k heterosexuálnímu manželství, radí jim modlit se za budoucího možného manžela či manželku. Tím, že sice prakticky žijí v celibátu, ale nejsou vysvěceni a identifikují sami sebe v sexuální orientaci, jako homosexuály se řadí do úplně zvláštní

kategorie a to nejen v církvi, ale i v samotné LGBTQ+ komunitě, která je obecně zaměřená na podporu homosexuálních vztahů, párů i praktik (Yarhause, 2019).

5.2.1 Výzkum zaměřený na stranu B

Popis souboru

Výzkumu se zúčastnilo 300 participantů ze Spojených států amerických, 245 mužů, 52 žen, 3 transgender osoby. Co se týče etnika, většina byla euroamerického původu, dále pak asijského, méně afroamerického a také hispánského. Průměrný věk byl 34 let (Yarhause, 2019).

Z celkového počtu 300 bylo 166 celibátních křesťanů. 66 z nich není otevřeno žádným vztahům, zbylí jsou otevřeni vztahům s opačným pohlavím, někteří potom žijí již ve *smíšeně orientovaném manželství* – jeden z páru je heterosexuální a druhý potom homosexuální. I tito homosexuálně orientovaní křesťané se v tomto výzkumu řadí do **strany B**, jelikož jsou celibátní a sexuálně abstinují od homosexuálních vztahů (Yarhause, 2019).

Jako svoji sexuální orientaci uvedlo homosexualitu 244 participantů, bisexualitu 59 z nich a jeden participant svoji sexuální orientaci nevedl. S označením *křesťan* se ztotožnili všechny tři skupiny celibátních křesťanů, tedy ti co jsou *celibátní od všech vztahů*, ti, co jsou *celibátní od homosexuálních vztahů* nebo ti co žijí ve *smíšeném manželství*. Ztotožnění se s označením *homosexuál* již potom nezažívali úplně všichni celibátní křesťané (Yarhause, 2019).

Co se týče příslušenství do křesťanské *denominace*, 243 se hlásilo k *protestantismu*, 45 ke *katolictví*, dále pak k *luteránství*, *anglikánství*, k *reformované církvi*, *baptistům* nebo se neřadili do žádné z denominací. Většina byla velmi spirituálních, nehlásili se tedy ke svojí víře či příslušnosti k denominaci jenom formálně, ale praktikovali svoji víru – nejméně jedenkrát týdně navštěvovali bohoslužby nebo se denně modlili, většině z nich pak víra významně ovlivňovala jejich přístup k životu (Yarhause, 2019).

Výsledky výzkumu

V co křesťané žijící v celibátu věří

Dvě třetiny souboru věří, že být sexuálně přitahován stejným pohlavím je morálně přípustné, více potom ta skupina, která žije celibátně od všech partnerských a sexuálních vztahů. Většina vyznává, že sexuální chování je morálně nepřipustné. Přes 80 % nesouhlasí, že by homosexuální vztah mohl dostat Boží požehnání a lásku. Co se týče možnosti změny orientace, 90 % věří, že se sexuální orientace změnit nedá, méně potom ti, co žijí ve smíšeně orientovaném manželství.

Co se týče biologické podmíněnosti sexuální orientace, většina věří, že by mohla být vrozená, 58 participantů naopak, že okolnosti v životě hrají větší roli. Téměř všichni se shodli, že život v celibátu je možný, další otázkou je, zda je zdravý (Yarhause, 2019).

Emocionální stránka celibátu

Ve výzkumu Marka A. Yarhause (2019) byla použita sebesposuzovací škála DASS – 21 (*Depression Anxiety Stress Scale*) pro zjištění možných negativních účinků života v celibátu na duševní zdraví. Tato škála slouží pro vyhodnocování zážitků, které respondenti prožili v uplynulém týdnu.

Po jeho vyhodnocení bylo 79 % participantů bez příznaků *deprese*, tedy snížené nálady, anhedonie, pocitů beznaděje, devalvace života a snížené motivace. Nejvíce ohrožena depresivním stavem byla skupina, která žila celibátně od všech partnerských a sexuálních vztahů. Dále potom vykazovalo 93 % nulové příznaky *úzkosti*, to znamená fyziologickou vzrušivost, subjektivní pocit napětí, situační úzkost a strach. Také 94 % zúčastněných bylo bez příznaků *stresu*, což zahrnuje neschopnost relaxace, podrážděnost, netrpělivost a napětí (Yarhause, 2019).

Při pocitu celkového *well – beingu* se cítilo uspokojeno 64 % participantů. Zbylí strádali nejvíce v oblasti osobních vztahů, dále v nějaké participaci v komunitě, pocíťování budoucí jistoty v životě, osobního růstu nebo smyslu života a sebepřijetí (Yarhause, 2019).

5.3 Postoje k homosexualitě napříč denominacemi

5.3.1 Katechismus katolické církve

Články o homosexualitě se v katechismu nachází v šestém článku, které obecně pojednává o šestém přikázání - nesesmilníš. V článku 2335 mluví o spojení muže a ženy, které bylo záměrem Stvořitele a má být i obrazem boží plodnosti. K naprostému spojení a sebedarování dochází mezi mužem a ženou. Sexuální praktiky, které nemohou vést k plození, se mívají účelem stvořitelského řádu. To vše mluví obecně o manželské a předmanželské sexualitě (Katechismus katolické církve, 2002).

O homosexualitě jako takové pojednávají tři články, z nichž první říká, že jakékoli homosexuální praktiky jsou brány jako mravně nezřízené a neumožňují ono zmiňované spojení pro účel plození. Katechismus uvádí, že doplnění jeden druhým nepřichází jak tělesně, tak i citově. Druhý mluví o homosexuálních sklonech, které, pokud jsou hluboko zakořeněny, mohou být těžkým údělem každého křesťana. Na jednu stranu nemají vést k uznání homosexuální orientace jako normy, na druhou nemohou vést k útlaku a diskriminaci takto orientovaných osob. Lidé by k nim měli přistupovat s láskou a trpělivostí a snažit se jim pomoci.

Poslední článek vyzývá homosexuální osoby k čistotě duše i těla. I oni mají směřovat ke křesťanské dokonalosti. Navazující text o manželství udává, že manželství má dva cíle: věrnost i plodnost. Z tohoto vyplývá, že tradice katolické církve nepřijímá registrované partnerství jako rovnocenné manželství a že by s ním souhlasila (Katechismus katolické církve, 2002).

V katolické církvi vyšlo také *Oznámení Apoštolského stolce o pastoraci pro homosexuální osoby*, kde se v *Dopisu Kongregace pro věrouku biskupům katolické církve* píše, že se církev může poučit z vědeckých výzkumů, avšak ve světle jí zjevené Pravdy postihuje komplexnější a obsírnější pohled na člověka, který byl stvořen Bohem. Žádného člověka nemůžeme označovat pouze jeho sexuální identitou, musíme na něj hledět jako na komplexního tvora (Laun, 2003).

5.3.2 Další denominace

Postoje k homosexualitě se v nekatolických církvích liší, jsou více či méně striktní, ale nezaujímají jednotné stanovisko. Veřejné prohlášení například vydala Českobratrská církev evangelická ve svém dokumentu *Problematika homosexuálních vztahů*, kde dochází

k závěru, že postoj křesťanství k homosexualitě nemůže být opřený o výroky k čistotě a homosexuálnímu jednání v Bibli, nýbrž o ideu obrazu člověka vzkříšeného a očištěného v Kristu, kam by měl směřovat každý, bez ohledu na svoji sexuální orientaci (Malinová, 2006).

Kvakeri a metodisté byli jedni z prvních, kteří zastávali názor, že homosexuální vztahy by se měli posuzovat stejně jako heterosexuální. Oproti tomu kalvinisté nebo ortodoxní církve, zaujímají velice přísné odmítavé stanovisko. Jednotlivé evangelické církve se od sebe liší. Některé udělují homosexuálním párům požehnání a homosexuální partnerství berou obdobně jako heterosexuální, jiné odmítají homosexuální chování za opory odpovídajících textů v Bibli. Anglikánská církev ve svém dokumentu z roku 1991 homosexuální soužití přijímá (Janošová, 2000).

5.3.3 Rozdíly postojů k homosexualitě ve vybraných církvích v ČR

Rozdíly mezi římskokatolickou církví a Církví adventistů sedmého dne

Obě církve mají jednotné a v čase neměnné stanovisko, založené víceméně na doslovném výkladu Bible. Ukazuje se, že adventisté mají svůj názor více podmíněný studiem Bible, na které v římskokatolické církvi není kladený až takový důraz. Dále jsou také více nakloněni heterosexuální adaptaci těchto lidí, než římskokatolíci, o něco více potom pohlavní zdrženlivosti. I u římskokatolíků je pro tuto variantu ale téměř 50 % dotázaných. Okolo poloviny respondentů také uvedlo, že je vlastně ani nenapadlo, že by se mezi jejich známými mohl vyskytovat člověk s odlišnou orientací. Co se týče výchovy dětí stejnopohlavními páry, příslušníci obou církví zastávali striktní názor a jen minimum z nich by volilo výchovu homosexuálními páry i v případě, že není možnost umístit dítě do heterosexuální rodiny. Co se týče informovanosti, zhruba polovina z obou církví někdy četla knihu nebo jinou publikaci o této problematice (Janošová, 2000).

Rozdíly mezi římskokatolickou církví a Církví českobratrskou evangelickou

Jelikož evangelická církev nezaujímá jednotné stanovisko k této problematice, respondenti při otázce, zda znají stanovisko své církve, volili odpovědi *trochu* nebo *ne*. U členů evangelické církve se znovu projevil větší vliv Písma na jejich názor než u římskokatolíků. Výrazně rozdílný postoj zaujímají obě církve k registrovanému partnerství, kdy evangelíci jsou ve větší míře pro jeho legalizaci a tato otázka jim připadá důležitější. Jejich liberálnější postoj se projevuje také ve formě soužití homosexuálně orientovaných lidí.

Většina je pro stejnopohlavní soužití, na rozdíl od římskokatolíků, kteří volí pohlavní zdrženlivost. Při výchově dítěte se prokázal statisticky významný rozdíl v odpovědích, které odkazovali na *kohokoli, kdo by se o dítě byl schopný dobře postarat* (Janošová, 2000, 146), kterou častěji volili příslušníci evangelické církve. Vidíme zde individuálnější přístup u členů této církve, který se projevuje i u předešlé otázky o formě soužití, kdy častěji uváděli odpověď: *jak oni sami chtějí* (Janošová, 2000, 144). Pouze deset procent respondentů z evangelické církve někdy četlo knihu nebo jinou publikaci o homosexualitě (Janošová, 2000).

Rozdíly mezi Církví českokatolickou a Církví adventistů sedmého dne

Stejně jako u římskokatolické a českokatolické evangelické církve se zde ukazuje rozdíl v informovanosti o postoji církve k homosexuální problematice, kdy adventisté znají jednotný postoj své církve a evangelická církev se postoji různí, tudíž její členové nejsou tak dobře informováni. Je vidět, že adventisté jsou i ve srovnání s evangelickou církví jednotní a striktní ve svém postoji, který je také odvozen od studia Bible. Postoj k registrovanému partnerství má liberálnější evangelická církev. Tyto dvě církve se také nejvíce liší formou soužití homosexuálních osob. Přes 62 % evangelíků je pro homosexuální soužití oproti ani ne 11 % adventistů. Co se týče pohlavní zdrženlivosti a heterosexuální adaptace, rozdíl je na 5 % hladině významnosti. Přes padesát procent adventistů by volila tuto formu oproti 25 % evangelíků. Stejně tak heterosexuální adaptaci by volilo výrazně více adventistů, než evangelíků. Adventisté dle výsledků uvažují o problematice homosexuality více na teoretické rovině a to zejména té Biblické. Polovina adventistů uvedla, že neuvažovali, že by mezi jejich známými mohli být homosexuálové, oproti třetině evangelíků (Janošová, 2000).

VÝZKUMNÁ ČÁST

6 VÝZKUMNÝ PROBLÉM

Práce se zaměřuje na jedince, kteří jsou homosexuálně orientováni, mají křesťanské vyznání a zároveň se rozhodli žít svůj život bez partnera či partnerky, tedy v celibátu. Tematika homosexuálních křesťanů obecně je velmi neprozkoumaným tématem, zvláště potom v České republice. Výzkumy, publikace a bakalářské či diplomové práce se většinou zabývají identitou těchto lidí, jejich prožíváním víry a odlišné sexuální orientace. V interview se ptám i na tato témata, tedy jak k víře přišli, jakým způsobem ji praktikují a jak prožívali zjištění, že jsou homosexuálové.

Výzkum či publikace o homosexuálních křesťanech, kteří se rozhodli žít v celibátu, tedy bez partnera nebo partnerky, se ale v České republice nevyskytuje vůbec. I v zahraničních zdrojích jsem byla schopna dohledat pouze jeden ucelený výzkum, plně zaměřený na tyto respondenty. Další tituly jsou spíše autobiografické a reflektují vlastní jedincovu zkušenost nebo se zaměřují na jinou problematiku a částečně zahrnují i celibátní gay křesťany. Jelikož se jedná o velmi úzké a specifické téma, které je prožíváno velmi subjektivně a individuálně, výzkum je pojat kvalitativně.

6.1 Výzkumné cíle

Kvůli nedostatku literatury a výzkumů, které by se věnovaly tématice homosexuálních křesťanů žijících v celibátu, je cílem této práce popsat autentickou zkušenost homosexuálně orientovaných křesťanů, kteří se rozhodli žít bez partnera či partnerky. Soustřeďuje se na příčiny tohoto rozhodnutí, co pro ně osobně znamená, žít v celibátu, jaké těžkosti, ale i pozitiva vidí v tomto způsobu života. Zda se potýkají s osamělostí, absencí intimity, co pro ně vůbec intimita znamená a jak se vypořádávají s pocity osamělosti či se sexuálními tužbami. V neposlední řadě také na to, proč je pro ně život v partnerství s jejich vírou neslučitelný.

Tato témata vzešla ze studia zahraniční literatury o homosexuálních křesťanech. Jelikož v České republice neexistuje výzkum zaměřený na tuto skupinu lidí, vytyčila jsem si tedy pouze **jeden cíl**, který je velmi nespécifický a obecný, tak, aby zachytil tuto tematiku co nejvíce ze široka:

1. Popsat žitou zkušenost celibátu u homosexuálně orientovaných křesťanů.

6.2 Formulace výzkumných otázek

Výzkumné otázky se snaží úžeji specifikovat možné okolnosti, vedoucí k takovému způsobu života a zkušenosti s životem v celibátu u homosexuálně orientovaných křesťanů. Stejně jako u výzkumného cíle, se snaží výzkumné otázky přistupovat k problematice bez předsudků a zjistit konkrétní jedincovu zkušenost. Vytyčila jsem si tedy **dvě výzkumné otázky**:

1. Co je vedlo k učinění tohoto rozhodnutí?
2. Jaká je zkušenost homosexuálních křesťanů s životem v celibátu? (jaká je jejich zkušenost s osamělostí, sexuálními tužbami atd.)

7 TYP VÝZKUMU A METODA TVORBY DAT

7.1 Typ výzkumu

Pro realizaci výzkumu jsem zvolila kvalitativní přístup, jelikož dokáže lépe a detailněji popsat úzkou problematiku homosexuálních křesťanů žijících v celibátu. Tento přístup jsem také zvolila kvůli velice specifickému výzkumnému souboru, který nečítá mnoho respondentů.

7.2 Metoda tvorby dat

Pro výzkum jsem použila metodu polostrukturovaného rozhovoru, který mi umožnil přehledně si seřadit tematické okruhy, na které se budu ptát a také mi dal prostor pro možné doplňující otázky. První část interview obsahuje otázky z mé bakalářské práce (Kafuňková, 2018). Tyto okruhy se věnují demografickým údajům, křesťanskému backgroundu a vnitřnímu a vnějšímu coming outu. Všechny rozhovory se uskutečnily osobně a byly nahrány na diktafon pro možnost doslovného přepisu, který zajistí co největší autenticitu a co největší množství dat.

7.2.1 Schéma polostrukturovaného rozhovoru

Z bakalářské práce

Demografické údaje a rodinná situace

1. Na úvod začneme pár demografickými údaji: věk, pohlaví, profese, místo bydliště, náboženská příslušnost
2. Povězte mi ve stručnosti něco o svém dětství a o své rodině,
 - a) Kolik máte sourozenců, jakého jsou pohlaví a kolik jim je?

Křesťanský background

1. Pocházíte z věřící rodiny?

- a) Byli vaši rodiče praktikující křesťané (navštěvování bohoslužeb, společná modlitba aj.)?
 - b) Jakou denominaci (církve) jste navštěvovali?
2. Kdy jste se vy stal/a praktikujícím křesťanem?

Církev a křesťanské společenství

- 1. Navštěvujete pravidelně nějakou církev/křesťanské společenství? Jestli ano, jakou/jaké?
- 2. Jakým způsobem se účastníte dění v církvi/křesťanském společenství?
- 3. Proč navštěvujete zrovna tuhle církev/křesťanské společenství?

Vnitřní a vnější coming out

- 1. Kdy jste si začal/a uvědomovat svoji orientaci a jak jste to prožíval/a?
- 2. Komu prvně jste o své orientaci řekl/a?

Okruhy interview

1. Co je vedlo k tomuto rozhodnutí, jak toto rozhodnutí prožívali

- a) Kdy jste se rozhodl/a žít život v celibátu?
- b) Jaké okolnosti vedly k vašemu rozhodnutí?
- c) Proč je pro vás život v partnerství neslučitelný s vaší vírou?
- d) Jakou roli ve vašem rozhodnutí/rozhodování hrála církev/ křesťanské společenství, které navštěvujete?
- e) Jak jste toto rozhodnutí prožíval/a?
- f) Máte zkušenost také se vztahem s osobou stejného pohlaví? Jakou roli tato zkušenost hrála v určení rozhodnutí žít teď v celibátu?

2. Co pro ně pojem znamená/jak ho chtějí žít

- a) Co pro Vás (konkrétně) znamená žít v celibátu?
- b) Myslíte si, že je to pro vás celoživotní rozhodnutí?
- c) Co by se muselo stát, abyste tomuto závazku nedostál?

3. Reflexe žité zkušenosti celibátu

- d) Jak vám toto rozhodnutí ovlivnilo život?
- e) Je něco co vám přijde na životě v celibátu těžké (co je nejtěžší)? Co konkrétně?
- f) V čem vidíte klady/ přínos života v celibátu (v čem vidíte největší přínos)?

4. Prožívání sexuálních tužeb a celkové osamělosti, absence intimity

- a) Co pro vás znamená intimita a kde ji můžete ve svém životě prožívat?
- b) Znamená pro vás nepřítomnost partnera absenci intimity? V čem konkrétně?

4.1 Copingové strategie pro sexuální tužby, prožívání osamělosti

- c) Cítíte se být osamělý? Co vám pomáhá při pocitech osamělosti?
- d) Jak se vypořádáváte se sexuálními tužbami?

5. Podpora přáteli, rodinou, církví

- a) Jak na vaše rozhodnutí reaguje vaše okolí? (Rodina, přátelé, lidé v zaměstnání/škole, církve)
- b) Co by vám pomohlo nebo co byste potřeboval/a od druhých ke snadnějšímu životu v celibátu?

7.3 Metoda analýzy dat

7.3.1 Interpretativní fenomenologická analýza

Interpretativní fenomenologická analýza si klade za cíl prozkoumat do detailu svět participanta výzkumu a to jaký mu dává význam. Jsou zde důležité jednotlivé zkušenosti, události či postoje a to jaký jim respondent dává význam. Výzkumník se snaží porozumět zkušenosti participanta z jeho úhlu pohledu a takto ji také popsat (Osborn & Smith, 2003).

Analýza probíhala po jednotlivých případech, jako doporučují Osborn a Smith (2003). Text byl opakovaně čten a byla vyhledávána jednotlivá témata ve výpovědích respondentů, která potom usnadňují propojení napříč případy, ale stále detailní analýzu po jednotlivých případech. Tato témata jsou v jednotlivých případových studiích označena tučně, popřípadě doplněna konkrétní přímou citací z respondentova interview, pro zachování větší autenticity výpovědi. Za každou jednotlivou analýzou se nachází také interpretace výzkumníka, tedy krátké zamyšlení nad jednotlivými případy. Propojení jednotlivých případů a možná společná témata se nacházejí v odpovědích na výzkumné otázky, popřípadě v diskuzi, kde jsou také srovnávána s literaturou.

8 VÝZKUMNÝ SOUBOR A ETICKÉ HLEDISKO

8.1 Výzkumný soubor

Jako podmínky pro můj výzkumný soubor, jsem si zvolila osoby s homosexuální orientací a zároveň s křesťanským vyznáním, které jsem úžeji specifikovala na praktikující křesťany s těmito třemi podmínkami:

1. osobní vztah s Bohem, který je popsán v Bibli – upřímné prosby, díky, obrat na Boha v určitých životních situacích, navštěvování křesťanského společenství (společenství věřících, bohoslužby,...)
2. víra v Boha, Ježíše Krista – jeho lidskou i božskou podstatu, jeho vykupitelskou (mesiášskou) roli, zmrtvýchvstání a život věčný a jeho druhý příchod a Ducha Svatého
3. víra v pravdivost Bible a v její naplnění v NZ.

Respondent nemusel splňovat všechny podmínky, šlo pouze o to, aby jeho víra byla osobně prožívaná.

Jako další kritérium jsem si vytyčila aktuální rozhodnutí žít v celibátu, tj. nemít žádný vztah s osobou stejného ani opačného pohlaví a zároveň sexuálně abstinovat. Aktuálnost prožívání zajistí větší autenticitu celé zkušenosti.

Oslovila jsem respondenty z předešlého výzkumu (Kafuňková, 2018) s prosbou o možný kontakt na homosexuální křesťany, kteří žijí v celibátu. Jedna respondentka předala informaci dále své známé, která měla kontakt na celibátní gay křesťany, později již ale nedošlo k žádné odezvě. Ostatní bývalí respondenti žádné takové křesťany neznali.

Skrze vzdělávací akce spojující psychologii a křesťanství jsem oslovila psychologa, který se zabývá výrazně i tematikou homosexuality. Vede podpůrnou skupinu homosexuálních křesťanů, kterou navštěvují homosexuálové, kteří se rozhodli žít v celibátu i v partnerství. Z této skupiny jsem získala tři celibátní gay křesťany. Na

poslední respondentku jsem dostala kontakt od kamarádky, která s ní navštěvovala stejné křesťanské společenství.

Výzkumný soubor tvoří čtyři respondenti, z toho tři muži a jedna žena. Co se týče věku, je poměrně homogenní: 21,28,30,38. Věkový průměr je 29,3 let. Dva respondenti žijí momentálně v Praze, jeden ale pochází původem ze Slovenska, druhý z malé obce ve Středočeském kraji. Jediná respondentka ženského pohlaví pochází z menšího města v Jihomoravském kraji a poslední participant žije i pochází ze Slovenska. Respondenti navštěvovali kalvinistickou, baptistickou a katolickou církev, poslední z nich potom Církev bratrskou.

8.2 Etické hledisko a ochrana soukromí

Všem respondentům byl předložen informovaný souhlas o zachování jejich anonymity, který uvádím dále v příloze. Místo konání bylo vybráno většinou mnou. Dva rozhovory se uskutečnily v Olomouci, jelikož zde měl jeden participant pracovní cestu a druhá respondentka se zde velmi často pohybovala – měla zde rodinu a přátele. Vybrala jsem dvě olomoucké kavárny, první z nich měla odlehlý zadní prostor, který umožňoval dostatečné soukromí. Druhá z nich byla kvůli hudbě a celkovému ruchu kavárny méně vhodná, na kvalitu nahrávky to ale nakonec nemělo žádný vliv.

Další dva rozhovory se uskutečnily také ve dvou kavárnách, tentokrát v Praze. Tato místa vybrali samotní respondenti. V jedné byl opravdu velký hluk, což mělo za následek občasného zastření respondentových slov. Tato kavárna byla ale *LGBT friendly* a respondent se v ní cítil už dlouhou dobu velmi dobře. Druhá kavárna byla velmi tichá a poskytovala dostatek soukromí.

Všichni respondenti byli také informováni o tom, že pokud by jim bylo nepříjemné na některou z otázek odpovídat, mohou se odpovědi zdržet. Tuto možnost žádný z nich ale nakonec nevyužil.

9 VÝSLEDKY VÝZKUMU

9.1 Respondent Miguel

Demografické údaje, praxe víry, coming out

Miguel je nejmladším z respondentů (21 let), který pochází a žije v malé vesnici na Slovensku. Je studentem psychologie a denominací spadá do kalvinistické církve. Ačkoli jeho rodiče církev aktivně nenavštěvovali, účastnil se **bohoslužeb s babičkou** a okolo třináctého roku se na **konferenci reformované mládeže obrátil** a poznal Boha jinak, než jen z **teoretické stránky**, jak sám uvádí. Nyní navštěvuje spíše **baptistickou církev** a to kvůli jejímu **teologickému zakotvení a praxi víry i mimo církev**. Svoji odlišnou sexuální orientaci si uvědomoval vždy, po dobu deseti let ji ale prožíval velmi **sebenávistně**, měl silnou touhu být **normální**, dokud se v minulém roce nestala **součástí** jeho **identity**. Coming out proběhl pouze mezi přáteli, **doma** o jeho odlišné orientaci **nevědí**. Miguel má ale za to, že **matka tuší**, od **otce** kvůli jeho velmi introvertní a zamlklé povaze **neočekává žádnou reakci**.

Celibátní rozhodnutí a jeho prožívání

Jelikož Miguel zažíval velmi silné **pocity nenávisti** sám vůči sobě, jeho rozhodnutí žít v celibátu bylo nejprve založeno na pocitu, že **není pro vztah hoden**. Po akceptaci své orientace se rozhodl vydat celibátní cestou, jelikož se mu to zdálo jako **lepší cesta: to, že jsem jiný, že jsem gay, neznamena, že nemůžu sloužit Bohu a i tak v čistotě**. V celibátu žije tedy kvůli **morálním, lidským a etickým standardům**. Má silné **duchovní zábrany**, kdy je přesvědčený, že: *by Bůh nechtěl, abych se takto choval, sexuálně žil s nějakým jiným mužem*. Jeho přesvědčení vychází z **příběhu o stvoření**, kdy muž má žít a být sexuálně aktivní pouze s ženou. Toto rozhodnutí činil s vidinou, že se vydává na **nelehkou cestu**, která bude doprovázena **absencí blízkého člověka**. Jeho život v celibátu provázely i **temné, až depresivní stavy**. Nemá zkušenost se vztahem s osobou stejného pohlaví, ovšem zažil velmi silné přátelství, kde se jeden na druhého navázali. Miguel ovšem vidí

vztah více jako jednostranný z jeho strany, což bylo ještě více **srdcervoucí** pro někoho, kdo se vztahu celý život necítí hoden.

Význam pojmu celibát

Pro Miguela představuje celibát **chtíč** či **tužby těla**, také ale duchovní spojení, jelikož je může Bohu **odevzdat**: *ne jako emoční silou, ale že to dám Bohu, že vím, že On je ten, o kterého se můžu opřít i když tuhle část v životě nebudu mít nějak stimulovanou.* Ačkoli **v tomto momentě** považuje Miguel život v celibátu za **celoživotní rozhodnutí**, přiznává, že se bude rozhodovat podle aktuálních životních situací. Jeho rozhodnutí je totiž stále velmi podmíněno také určitými duševními potížemi, které sám nazývá, jako student psychologie, **disociací**. Pokud by se při každém pokusu o intimnější vztah disociace nedostavila, je ochotný svůj závazek přehodnotit.

Žitá zkušenost celibátu

Jako klíčovým tématem pro život v celibátu je pro Miguela **přátelství**. Investice času a energie do těchto vztahů je zásadní pro dostatečně hluboké vztahy, které mohou **kompenzovat potřebu blízkosti**. Kromě rozvíjení vztahů s přáteli vidí Miguel také dostatečný prostor a určitou větší potřebu hledat **oporu v Bohu** a budovat vztah s Ním. V neposlední řadě také očekává **podporu** tohoto **rozhodnutí u rodiny**, až zde vykoná coming out. Pro konzervativní prostředí, které je na celém Slovensku a které převzala i jeho rodina bude snazší udržovat dobré vztahy v rodině, pokud bude žít bez partnera. Jako klady celibátního stavu vidí tedy **investici** do mnoha různých **přátelských vztahů**, na které by s partnerem neměl prostor a čas a také větší **přimknutost k Bohu**. Bojovat musí s neustálou **konfrontací s okolními partnerskými vztahy** a přijmout vidinu, že tohle nikdy nezažije. Tuto konfrontaci mu také ale přinášejí názory lidí, většinou mimo církev, před kterými si musí své **rozhodnutí** žít bez partnera neustále **obhajovat**. Příčinu nepochopení vidí v normalizaci homosexuálních vztahů obecně, ale také v předpokladu, že jeho rozhodnutí vychází více z problémů se sebestříjetím: *jejich takový předpoklad byl, že se nenávidím, že takový vztah nemůžu mít kvůli tomu a nebrali to jako nějaké možné vědomé rozhodnutí.*

Sexuální tužby, osamělost, intimita

Intimitu Miguel vnímá více **emocionálně**, než fyzicky, i když přiznává, že v minulosti tomu tak bylo. To, že se druhému může **otevřít, být zranitelným** a může se i na druhého člověka **spolehnout**. Intimita mu v životě bez partnera neschází. Zažívat ji může

s kýmkoli, kdo je mu **blízký**, znovu zde odkazuje na blízké **přátelské vztahy**, které vidí jako vhodnou alternativu k partnerství, ačkoli ví, že intimita **v partnerství** by byla jistě **odlišná**. S tématem osamělosti se Miguel potýkal víckrát ve svém životě, často se cítí **osamělý i mezi lidmi**, před rokem měl delší časové období, kdy pro něj **osamělost** byla dokonce až jeho **identitou**, jak sám uvádí. Jelikož se věnuje kresbě, malbě nebo hře na ukulele bylo toto **období** ale naopak pro něj velmi **kreativní**. Po tomto intenzivním osamělém období si cení pocitu, kdy se osamělý necítí. Pokud to na něj začne doléhat, snaží se **obklopit lidmi**, ale bere osamělost spíše jako přirozenou **součást lidské existence**. Sexuální tužby jsou pro něj **náročným tématem** a svádí s nimi **boj**. **Selhání** přicházejí nejvíce v podobě sledování **pornografie**. I v těchto momentech pokušení se ale snaží opírat o Boží všemohoucnost: *jsem člověk z těla a moje nátura je žít tělesně a někdy je těžké se rozhodnout, že Bůh může být silnější, aspoň já si to myslím a tak potom se musím opírat o toho, který je tvůrcem i ducha a který ve mně žije.*

Podpora

Miguel se celkově setkal s **přijetím** svého rozhodnutí, sám ale reflektuje, že si vybíral záměrně lidi, u kterých **předpokládal pozitivní zpětnou vazbu**. Nepřijetí života v celibátu se vyskytuje nejvíce u **nevěřících** spolužáků nebo přátel, kteří nerozumí tomu, proč by si nemohl najít vztah. Sám předpokládá, že v jeho **domovském**, kalvinistickém **sboru** by se setkal s **nepřijetím** své odlišné **orientace** jako takové, jelikož je tam považována za hřích. Coming out zde ale ještě neproběhl. Stejně tak **v rodině**, kde ale **předpokládá**, že díky tradičnímu založení bude jeho myšlenka žít bez partnera také **podporována**. Na **změnu orientace** zažil **nepřímou** narážku jen jedinkrát, kdy mu kamarádka doporučovala konferenci, kde probíhají modlitby za uzdravení s dobrou vůlí pomoci mu z disociativních stavů, dodala ale poté, že by se zde mohla vyřešit i jeho homosexualita. Nejvíce by ocenil **podporu v rozhodnutí žít v celibátu**, **nevyvracet** toto rozhodnutí narážkami na možnost nalezení vhodného partnera, jelikož jsou pro Miguela **pokušením**. Pokud by na Slovensku vznikla **skupinka** homosexuálně orientovaných křesťanů, s kterými by se mohl sdílet, velmi by mu to na jeho cestě pomohlo. Podobnou takovou navštěvuje v Praze.

Interpretace výzkumníka

Miguel je velmi citlivý a veskrze introvertní mladý muž. Celým životem ho provázely velmi intenzivní pocity jinakosti, nepřijetí sebe sama a celkové osamělosti. Tyto charakteristiky v kombinaci s velmi konzervativním rodinným i státním prostředím se

mohly podepsat na rozhodnutí pro život v celibátu. Jeho výpovědi mají často negativní konotaci, ať už se to týká asociací, které se mu vybavují bezprostředně po otázce významu celibátu pro něj nebo prožívání tohoto rozhodnutí. Vzpomíná temné, depresivní stavy a sexuální tužby. Sám uvádí velkou příčinu jeho single života a to jsou časté disociativní stavy při potencionálním blízkém vztahu. Pro tyto všechny faktory se můžeme ptát, jaké jsou všechny příčiny a motivy života bez partnera, zda je o hlavně teologické ukotvení a touha po životě v čistotě před Boží tváří nebo zde hrají velkou roli také právě možné psychické obtíže. Miguel je ale velmi otevřený růstu a sám mluví o velké změně a sebezpřijetí, i přes veskrze samotářskou povahu buduje blízká přátelství, která jsou mu v životě v celibátu velkou oporou. Stejně tak se formuje v tomto životním stavu i jeho vztah k Bohu a stává se hlubším. Bojuje nejen s vlastními pokušeními ale i s pokušeními, která přicházejí od ostatních v podobě upozorňování na možnosti volby žít ve vztahu. Ačkoli Miguel vnímá tyto poznámky jako nežádoucí, mohly by mu pomoci si stát za vlastním názorem a otevřeně mluvit o svých potřebách a pocitech před ostatními.

9.2 Respondentka Alex

Demografické údaje, praxe víry, coming out

Respondentka Alex žije momentálně ve Francii, pochází ale z menšího města v Jihomoravském kraji. Má 28 let, studuje doktorát z muzikologie a navštěvuje katolickou církev. Má staršího bratra, který žije na stejném místě ve Francii a mladší nevlastní sestru, jelikož jsou její rodiče rozvedeni. Je velmi zajímavé, že se její **matka** rozhodla být **slibu věrná** a zavázala se žít od rozvodu již navždy bez jiného partnera: *maminka to nechtěla teda, proto ona stále, jako katolička, může chodit k přijímání, proto nechtěla, nesouhlasila a teďka žije v celibátu, je stále vlastně věrná tomu slibu, což velmi obdivuju, což je vlastně zajímavý, že ona žije v celibátu a já bych vlastně taky měla žít v celibátu.* Ačkoli byli rodiče praktikující katolíci, **víru praktikovala** spíše **s prarodiči**. **Osobně** Boha poznala okolo **19,20** let. Stále navštěvuje katolickou církev a to kvůli svátostem – největší důraz klade na potřebu **svátosti eucharistie**, která jí dodává sílu v každodenním životě. Je v církvi velmi aktivní – navštěvuje **vícero společenství**, podílí se i **organizačně**, jak sama říká – je to její život. Také věří, že ji **Bůh dosadil** do správné církve a nemá potřebu z ní tedy odcházet. Od prepuberty cítila, že **je něco jinak**, nedovedla ale rozpoznat co přesně. Navázala velmi **těsné přátelství** s její nejlepší kamarádkou, v pubertě jí ale začalo docházet, o co by se mohlo jednat, přišlo jí to jako **nenormální** a svoji odlišnou orientaci

úplně **potlačila**. Začala navazovat **heterosexuální vztahy**, kdy jeden z nich směřoval již téměř k zasnoubení. Po **obrácení** ale rozpoznala, že ji Bůh povolává **žít v pravdě** k sobě i k ostatním. Vztah tedy ukončila, jelikož také věděla, že je zamilovaná do někoho jiného. Vnější coming out přišel pro Alex nevšedním způsobem. Sama uvádí, že se zapletla do určitých sfér **magie** a v kombinaci se silnými **přímluvnými modlitbami** v kruhu společenství začala Alex zažívat zvláštní **duchovní projevy** a vyvstalo na povrch i téma odlišné sexuální orientace. Alex popisuje tento večer jako velmi náročný až „šílený“. Coming out provedla před její **kamarádkou**, která se těchto modliteb také účastnila a to tím způsobem, že přiznala, že je **do ní zamilovaná**.

Celibátní rozhodnutí a jeho prožívání

Rozhodnutí žít v celibátu učinila hned **po svém obrácení**. Byla velmi **zamilovaná do Boha** a tak jí nečinilo větší přítěž vzdát se určitých pozemských radostí. Velkou roli u ní hrála **nauka katolické církve**, která jasně hovoří o tom, že homosexuální křesťan má žít celibátně a jelikož je Alex velmi **konzervativní**, s touto naukou se ztotožnila. Vidí zde ale určitou **provázanost** mezi jejím osobním vztahem a církví: *já jsem věděla, že církev toto nechce a že pan Bůh si cení, když je člověk věrný církvi*. Ačkoli byla Alex vždy velmi odhodlaná žít celibátně, v období, kdy cítila určitou **prázdnost** ve víře, se rozvinul **vztah** s její spolubydlící a proměnil se v **partnerský**. Tento vztah skončil poměrně záhy, jelikož její spolubydlící byla zasnoubená s mužem. Alex od samého začátku uváděla, že aktuálně prožívá velké **pochyby**, zda žít celibátně nebo ne. Tyto pochyby nastaly právě v období jejího homosexuálního vztahu a jsou největší právě, pokud je do někoho **zamilovaná**. Z počátku vedlo tedy Alex k celibátnímu stavu její **negativní přesvědčení o homosexuálních vztazích**. S postupem času se ale její názory měnily a to i pro vlastní zkušenost s různými **modlitbami o uzdravení** a dokonce i s **exorcismem**. Uvádí, že zažila četné uzdravení v mnoha oblastech – oblasti **sexuality** se to ale **nedotklo**. Klade si tedy otázku, zda je opravdu hříchem mít **vztah**, který se snaží jít cestou **čistoty** a následování Boha, i když bude homosexuální. Prožívá právě silný **vnitřní konflikt** v této oblasti – klade si totiž otázku jak zachovávat **předmanželskou čistotu** v partnerství, když k manželskému sňatku nemůže nikdy dojít. Rozhodnout se žít v celibátu pro ni bylo **těžké**, snažila se čerpat ale **sílu v lásce k Bohu**. **Zkušenost** s homosexuálním vztahem pro ni byla **zásadní** – donutila ji přemýšlet, zda jde opravdu **správnou cestou**. Setrvávat ale ve vztahu v období vnitřního konfliktu je velmi náročné, jelikož neřeší jen vztah samotný, ale obecně postoj k homosexuálním vztahům.

Význam pojmu celibát

Významově celibát odkazuje známým Ježíšovým výrokem: „**vezmi svůj kříž a následuj mě**“. Na vícero místech se zamýšlí nad paralelou kněžského celibátu – rozdíl vidí ovšem ve **svobodném rozhodnutí** – zasvěcené osoby se mohly pro celibát rozhodnout, homosexuálové dle nauky církve nemají jinou možnost. Pokud tedy slib celibátu poruší, bude to důsledkem **slabé vůle** a pravděpodobně novým rodícím se **vztahem**.

Žitá zkušenost celibátu

Po určité zpětné reflexi se Alex dívá na své rozhodnutí žít v celibátu jako na **úlevné**. Od té doby, co o svém rozhodnutí začala pochybovat, cítí jistou tenzi, což ji velmi vyčerpává. Celibátní rozhodnutí je pro ni také o **pevné vůli**, kterou je pro ni nejtěžší si zachovat: *ono je to řízený celý vůli a to je vždycky těžký, co je řízený jenom vůlí a ne i srdcem, protože kdybych se měla řídit srdcem, tak vím, jak dopadnu*. Dále potom také, že všechny lidské **potřeby** budou **naplněny skrze Boha**, na což je těžké se lidskými silami spolehnout. Přínosná se jí zdá jistota toho, že by si na konci svého **života** mohla říci, že ho **žila dobře** a cele ho **odevzdala Bohu**. Zamýšlí se ale již podruhé nad kněžskou podobou celibátu – homosexuální celibát jí připadá nucený a řízený pouze rozumem – nerozhodla se pro něj z lásky k Bohu.

Sexuální tužby, osamělost, intimita

Při otázce, kde může Alex zažívat intimitu, se jí ihned jako první vybaví **spirituální** druh intimity – snaží se rozvíjet svůj vztah s Bohem velmi do hloubky, na kterém potom staví. Dostává se jí také skrze **důvěrné vztahy** s lidmi, popisuje dokonce, že někteří její přátelé ji znají lépe jak ona sebe samu. Zde si může do jisté míry nasytit i potřebu **fyzické blízkosti**, ovšem určitě ne tak, jako by mohla s partnerkou. Zvláštním způsobem pociťuje tuto **absenci** u kamarádky, do které je momentálně zamilovaná. S osamělostí **bojuje celý život**, nejhorší je to v období **stěhování**, jelikož často mění země pobytu kvůli studiu nebo jiným zahraničním cestám. Prosby o **vyplnění** prázdného místa směřují k **Bohu**, pokud ovšem Alex zažívá spirituálně **slabší období**, více na ni tyto stavy **doléhají** a trvá jí delší dobu se z nich vyprostit. Poté jí pomáhá najít útočiště u blízkých přátel skrz **telefonát** nebo **sociální síť**. S obdobími **osamělosti** souvisí také výraznější **sexuální tužby**, tudíž Alex už teď ví, že s nimi musí více pracovat právě v období **stěhování**. Popisuje také vliv volného mentálního nastavení, které mohla zažít ve Francii. Přicházela potom pokušení chovat se stejným, skoro až promiskuitním způsobem, kterým ovšem Alex odolala. Uvádí ovšem i

vliv svojí **minulosti**, kdy oklikou na jejích **vrstevnících** popisuje, že v pubertě nejspíše zažila více sexuálních prožitků, než běžná katolická mládež, která teď nemá takový **problém s autoerotikou**. Pomáhá jí právě otevřená komunikace v tomto tématu a vzájemná podpora.

Podpora

Před **rodinou** Alex **coming out** ještě **neudělala**. **Přátelé** ji **podporují** v celibátním rozhodnutí, ovšem s **nepřijetím** se setkala v období svého prvního a jediného **vztahu**. Její přátelé se s tím nevyrovnali a o řadu z nich přišla úplně. **Vzdálenější přátelé akceptují** její **momentální nastavení** – nevadí jim ani její rozhodnutí žít bez partnerky, ani pokud se toto rozhodnutí aktuálně změní. Klíčová potřeba je právě pro Alex absolutní **podpora**, i když je její situace komplikovaná. Zkrátka celková **akceptace** zrovna v tom stavu a rozpoložení v jakém se nachází. Oceňuje možnost sdílení se a **slovní** podpory, ale také v rámci společenství oporu v přímlově za její život v **modlitbě**. **Přála by si oddané přátelství**, kdy se jeden na druhého mohou spolehnout, kdykoli tu pro sebe být, toto přátelství v minulosti zažila a vidí právě tuto potřebu podpory pro jakéhokoli celibátníka. Po nesčetných pokusech hledat útočiště i u představitelů katolické církve našla pouze jednoho kněze, který se později stal jejím duchovním doprovázejícím, což jí také velmi usnadňovalo život. Bohužel se spíše setkala s negativními reakcemi na svoji sexuální orientaci či netečnost ze strany církve. **Podpora jednotlivými kněžími** se jí zdá tedy také zásadní.

Interpretace výzkumníka

Alex je mladá, velmi energická žena s mnoha zájmy a živou, charismatickou vírou. Alex se nikdy nebála konfrontovat svůj život s Bohem a společenstvím věřících a hledat správnou cestu pro její život ve světle Boží pravdy. Ačkoli cítí povolání k životu v celibátu, její vyprávění provází její aktuální krize ohledně tohoto rozhodnutí. Jako příslušníci katolické církve ji často napadá paralela s kněžským celibátem a vnímá určitou nespravedlnost, jelikož nemá možnost svobodné volby k tomuto způsobu života jako homosexuální křesťanka. Život v celibátu nevidí pouze v její církvi, ale také v její rodině, kdy vyjadřuje velký obdiv matce, která se rozhodla žít bez partnera po rozvodu. Toto všechno může mít na její rozhodnutí setrvat v celibátu velký vliv a občas se stavět do protipólu k její potřebě navázat velmi blízké přátelství se ženou, do které se poté velmi často zamiluje. S tímto scénářem se potýkala ne jednou a právě v tomto období zamilovanosti na ni doléhají největší pochyby, zda v celibátním stavu setrvat. Ačkoli jí právě sužují velké pochyby,

zatím se snaží v celibátu stále žít kvůli přesvědčení, že Bohu jsou milí ti, co jsou také poslušni církvi. Dalším výrazným aspektem je velká emocionalita jejích výpovědí vztahujících se ke vztahu s Bohem. Alex má velmi prožitkovou víru, hovoří o velké lásce k Bohu a proto je pro ni také těžké ztotožnit se s požadavkem církve žít celibátně, jelikož ho chápe pouze rozumem, ale neprožívá ho jako vnitřní rozhodnutí.

9.3 Respondent Quentin

Demografické údaje, praxe víry, coming out

Quentin je třicetiletý muž, žijící v Praze, který pracuje jako bankéř. Vyznáním se řadí k **protestantismu**. Má jednoho **bratra**, s kterým má velmi dobré vztahy. S celou rodinou navštěvovali **Církev bratrskou**, kde došel v devíti letech i k **osobnímu rozhodnutí** následovat Boha po jeho obrácení. Jeho rozhodnutí se v průběhu času **obnovovalo** na různých křesťanských campech a na základě svých duchovních zkušeností se také v šestnácti rozhodl **připojit ke členům církve**. Pokřtěn byl od mala, ovšem plnoprávným členem se člověk v Církvi bratrské stává až po speciální ceremonii. Celý život navštěvuje Církev bratrskou, jelikož v ní **vyrostl** a má k ní blízko i skrze své **sociální kontakty**. Původem je totiž z menšího města ve Středočeském kraji, žil ale na různých místech. Klade velký důraz na to, že se snaží být **aktivním členem** – dobrovolnicí, navštěvuje různá společenství a podílí se ve službě. Svoji odlišnou orientaci prožíval již od jedenáctého roku, k vnitřnímu coming outu ale došlo až v šestnácti. Ze své odlišné orientace byl **zmatený**, hned v tomto roce ale přiznal svoji orientaci také **rodině**, která na toto sdělení **nereagovala nejlíp**. Vyvíjela na něj **tlak**, aby se odhodlal usilovat o **uzdravení** z homosexuality a pod tímto tlakem trvalo Quentinovi **více než deset let** plně svoji orientaci **přijmout** a integrovat. Postupně se začal otevírat v otázce svojí sexuality i přátelům.

Celibátní rozhodnutí a jeho prožívání

K životu v celibátu docházel **postupně** – snažil se zkoumat pravdy svojí víry a postupnou **integrací** došel k závěru, že život v celibátu z jeho víry bezprostředně vychází. Uvádí, že není *jakoby úplně příkladný celibátník*. V minulosti navštěvoval různé online seznamky pro gaye. Celý život ale nedokáže možné partnerství nebo jakýkoli sexuální kontakt s mužem integrovat se svým křesťanským vyznáním – vždy to pro něj bylo **bud' a nebo**. Důležitým vodítkem jsou pro něj také **biblické texty**, které hovoří o homosexualitě, ačkoli

se jeho pohled na výklad těchto textů mění, jeden zůstává stejný – v **příběhu o stvoření** se hovoří pouze o vztahu mezi mužem a ženou a záměrem je pouze sexualita mezi opačnými pohlavími. Pro Quentina je velmi zásadní **pohled společnosti** na otázku homosexuálních vztahů. Hovoří o tom, že nevidí jinou možnost než si vybrat mezi partnerským vztahem a navštěvováním společnosti. Jelikož navštěvoval různá společnosti a sbory ve vícero městech, reflektuje snahu o integraci LGBT a single lidí. Vidí určitý **zápas**, který se odehrává u **členů církve** – na jednu stranu se snaží o lidský, individuální přístup a o přijetí každého člena neohledně na jeho sexuální orientaci, na druhou stranu se potýkají s morálními otázkami. Oproti poslednímu společnosti, které navštěvoval, se cítí být tím nyníjším **přijatý** v otázce svojí **orientace** a i **single** života. Co se týče ale možného homosexuálního vztahu, na takové společnosti ještě nenarazil. Samotné rozhodnutí žít celibátně popisuje jako: *neskutečně těžký a bolestný zápas*. Musí se potýkat hned s několika **dimenzemi**, které se v celibátním životě snoubí. Velkým tématem je pro něj zvládání **sexuálních tužeb**. Zamýšlí se dokonce nad praktickým aspektem možného registrovaného partnerství – omezení **promiskuity** u členů LGBT komunity. Podotýká ale, že umět zacházet se svojí sexualitou je v dnešní době náročné pro každého, bez ohledu na orientaci. Druhou rovinou je rovina **emoční** – jak v životě bez partnera dojít intimity. Dochází ale pořád ke stejnému závěru – při následování Boha **není pro** partnerský homosexuální **vztah místo**. Ačkoli je názorově pevně zakotven považuje se za „**hledajícího celibátníka**“ : *ale když chci jít za Bohem, chci jít za Ježíšem, tak mi Bůh ukazuje, že jakoby být v partnerství není cesta pro mě. A tak se ptám jaká je teda ta cesta pro mě...a tam mám, jakože nevím, jakoby jak v mlze, že tam mám otazníky. Že zároveň ano, jsem celibátník, ale jsem zároveň takový hledající celibátník*. Zkušenost se vztahem nemá, popisuje ale velmi blízká přátelství s muži, kdy to pomalu směřovalo ke vztahu. Quentin ovšem viděl také problém v tom, že tito muži nesdíleli jeho náboženské vyznání a to mělo vliv i na jeho víru. Pokud by se měl ale zamýšlet nad možným vztahem s věřícím homosexuálem nedokáže si ho sám před sebou obhájit, natož přijít s takovým vztahem před ostatní: *protože další věc, kterou vnímám, jestli homosexuální vztahy nebo ne obecně, je ještě jakoby jednu dimenzi, která je nad tím a tím je **integrita osobnosti**, abych já si našel vztah s klukem, tak pro to potřebuju integritu osobnosti...abych si to vyjasnil z hlediska rodiny, církve...já na to nemám integritu osobnosti*. Možný vztah se nemanifestoval pouze v přátelstvích s muži, ale i se ženami. Quentin je ale nakonec zavrhl kvůli možným **očekáváním**, která by mohla ve vztahu nastat. Jednak se jedná o určité **mužské role**, které si v heterosexuálním vztahu představuje a nebyl by je schopen naplnit. Druhým bodem jsou jeho vlastní očekávání ve

vztahu, která by nemohla být nikdy naplněna – stále by čekal na moment, kdy se objeví **muž**, který mu poskytne potřebnou blízkost i skrze fyzický kontakt.

Význam pojmu celibát

Celibátu rozumí hlavně jako nutné **sexuální abstinenci**. Není to pro něj ale pouze odepírání si fyzického a sexuálního kontaktu, ale také **absence intimacy**. Pro to, aby mohl vůbec celibátu dostát, je nutné budovat **pevný vztah s Bohem** i s blízkými lidmi. Budování **přátelských vztahů**, které slouží ke sdílení se a otevření. Tam může zakoušet přijetí, přijímat i dávat. Přestože vidí svoji cestu v celibátním závazku, je **otevřený** možnosti, že se jeho cesta **změní** – bude žít se ženou nebo bude mít homosexuální vztah. Klíčová je pro něj ale právě **integrita** těchto cest s jeho osobnostním nastavením a „schválení“ této cesty Bohem. Vidina celoživotní samoty v něm vzbuzuje „**děs a hrůzu**“, proto přiznává, že to vidí spíše jako **aktuální životní styl**. Změnu smýšlení uvádí v případě **odpadnutí od víry** nebo **integraci** homosexuálního vztahu s jeho vírou. Uvažuje, zda by se tak moc změnila jeho celibátní cesta, pokud by se rozhodl **žít s ženou** – abstinovat by totiž od homosexuálních vztahů stále.

Žitá zkušenost celibátu

Quentinovi přinesl život bez partnera spoustu **času** a spoustu **příležitostí**. Bez závazků se může snadno realizovat jak pracovně, tak studijně. Dalším plusem je možnost rozvíjení mnoha **blízkých vztahů** nebo se věnovat **službě** církve. Oproti tomu zažívá četné **zápasy**, kdy se potýká s dorážejícími **sexuálními tužbami**, které nemohou být naplněny nebo s **pocitů osamělosti**. Pro Quentina je velkou neznámou k čemu by měl tedy směřovat svůj život, když vidina partnerství, potažmo založení rodiny je pro něj nemožná. Výhledy do **budoucnosti**, jasné směřování své **životní perspektivy** – na jedné straně popisuje, že se těmito myšlenkami zabývá, jelikož většinová společnost žije v podobných vzorcích a má se k čemu vztahovat – ať už je to partner nebo rodina: *a teďka otázka je k čemu se jakoby já můžu vztahovat. Tak správná odpověď, by měla být jakoby Pán Ježíš, ale zároveň člověk reálně nebo jako nejsem zas tak jako úžasný křesťan, abych takhle mohl odpovědět.* Největší klad tedy v dostatku **času** i mentální **kapacity** věnovat se **osobnímu rozvoji**, **bližním** nebo **službě** církvi. Dodává ovšem, že pokud je církev **homofobní** nebo ho v nějakém aspektu nepřijímá, je velmi těžké angažovat se byť jen v dílčí oblasti v jejích strukturách.

Sexuální tužby, osamělost, intimita

Intimita je pro Quentina **souzvuk**. Být schopen **upřímnosti** k druhému člověku a cítit se **přiját**, takový jaký je. V možnosti prožívání intimity vidí další ze svých **zápasů**. Má přátelské vztahy, ale je pro něj velmi těžké je **udržovat** – možná i proto, že se snaží najít bezpečné místo v církvi nebo menších skupinkách **společenství**. Uvádí ale, že mnohdy **není schopen se plně otevřít** a tak musí neustále **reflektovat**, do kterých lidí svůj čas investuje a **s kým se bude** chtít dále **stýkat**, aby mohl ze vztahu čerpat a plně se sdílet. S partnerstvím si spojuje jistou **oddanost**, kterou postrádá, ačkoli má bohatou sociální síť plnou blízkých přátelských vztahů: *vědomí, že tady je pro mě ten jeden člověk a pro kterýho já tady můžu být*. Cítí **absenci fyzického kontaktu**, který nemusí být za každou cenu myšlen jen jako kontakt sexuální. Nějaké pocity osamělosti přiznává, více je ale nerozvíjí a snaží se od nich vypomoci si **telefonátem** nebo komunikací na **sociálních sítích**. Více se věnuje tématu sexuálních tužeb a to jak se s nimi vypořádávat. Sám hovoří o **závislostech**, které se se sexuálními tužbami pojily, ať už to bylo **sledování porna, chattování** nebo **seznamovací stránky**, kde se snažil svoje sexuální pocity také ventilovat. Quentin se již nebojí říct si o pomoc a využívá pro ventilaci a podporu jak **pastoračních rozhovorů**, které vede jeho pastor z církve nebo také **psychoterapie**. Právě **odtabuizování** tohoto intimního tématu je to, co mu pomáhá nejvíce. Právě díky neschopnosti i nemožnosti o tomto tématu mluvit se v minulosti potýkal s výše zmíněnými závislostmi, které pro něj byly až „**destruktivní**“. Vidí smysl ve **vyvažování**, na jedné straně skrz pomoc u Boha- modlitba a prosby za osvobození a skrze lidský zásah a terapeutické techniky na straně druhé.

Podpora

Quentin se bohužel setkal s vícero **negativními reakcemi** na jeho sexuální orientaci. V rodině se s tím nikdy nesmířili. V církvi na to reagují smíšeně – některá společenství jsou, jak sám Quentin nazývá „**singles friendly**“, ale setkává se s určitou **bagatelizací** nebo zjednodušením jeho specifického problému, k jaké budoucí představě se má tedy uchýlit, jako single gay křesťan, když ne k nalezení partnera: *to s čím já jakoby nejvíce zápasím v oblasti té sexuality, je právě jakoby ta perspektiva, že když člověku je smutno nebo jakoby něco a jsem heterosexuální, tak se jakoby můžu v myšlenkách, v ideech, uchýlit k představě nějaký princezny. Když jsem žijící v celibátu, jaká je ta idea nebo k čemu se mám v myšlenkách teda uchýlit*. Quentinovi by nejvíce pomohlo mít **více blízkých, přátelských vztahů** a to zejména **v církvi**. Přece jen by se mu jeho volný čas,

kterého má možná více než jiní, trávil lépe s někým, kdo má stejné postoje a hodnoty. **Otevřená komunikace** v tématu **sexuality** je další nápomocné téma. Quentin má již teď možnost navštěvovat **skupinku** věřících gayů, tato skupina je ovšem smíšená – to znamená, že ji navštěvují jak celibátníci, tak homosexuální křesťané otevření variantě vztahu. Pro **vyložení celibátní** témata už potom nezbyvá tolik času nebo se neřeší do takové hloubky.

Interpretace výzkumníka

Quentin je mladý muž, pro kterého je velmi důležitá jeho církev – její názory, přijetí i možnost realizace ve službě. Ačkoli našel společenství, které přijímá jeho celibátní stav, naráží právě i zde na svoje největší téma celého jeho celibátního života, a to kde najít životní perspektivu, když ne v partnerském vztahu či v potencionální možnosti založit rodinu. Církev mu tím tedy dává návod na život, nezná ale jeho praktické řešení. Pro člověka, pro kterého je názor společenství zásadní je to potom velký tlak, jak celibátnímu závazku dostát, o to víc, když zažívá četné zápasy v mnoha oblastech, jako právě Quentin. Po období závislosti se nebál vyhledat odbornou pomoc a aktivně se snaží o osobní růst za pomoci pastoračních rozhovorů či terapie. Dalším velkým tématem je pro Quentina integrace. Často uvádí nutnost volby a to sám před sebou i před církví. Jeho integrace s křesťanskou vírou neumožňuje partnerský vztah, k čemuž došel nejen skrze vnější pravidla, ale i skrze soukromý dialog s Bohem. Dalším aspektem je jeho osobnost, která integraci partnera do jeho života taktéž neumožňuje.

9.4 Respondent Petr

Demografické údaje, praxe víry, coming out

Petr je osmatřicetiletý muž, žijící v Praze, pocházející ze Slovenska. Vyznáním se řadí k **baptistické** církvi a vykonává povolání **psychologa** a **učitele**. **S matkou** se **obrátil** ve stejný den, když mu bylo jedenáct let, na jedné **křesťanské akci**, kam je oba vzal otec. V té době byl jediným praktikujícím členem v rodině, poté se role ale spíše prohodily. Petr začal s matkou církev navštěvovat pravidelněji a otec spíše méně často: *ale vlastně od začátku puberty jsme žili jako křesťanská rodina, ale táhnul jsem to já tam to křesťanství*. V současné době navštěvuje spíše **neformální společenství**, **sboru** se účastní **jednou měsíčně**, jelikož většinou i v neděli někde **slouží**. **Přednáší** na různých křesťanských

akcích či v jiných sborech. Věnuje se také vyloženě **výuce teologie**. Baptistickou církev navštěvuje, jelikož k ní má **blízko** již **od dětství** a také kvůli svému osobnostnímu nastavení, které se dobře pojí k **evangelikálnímu etosu** baptistické církve. Líbí se mu také, že jednotliví členové jsou si **rovni** a žijí spolu **komunitně**, až **rodině**. Svoji orientaci si začal uvědomovat v jedenácti nebo dvanácti letech, nijak ji ale **nepojmenovával**. Uvědomuje si, že navazoval velmi těsná přátelství se stejným pohlavím, nepřišlo mu to ale **nijak problematické**, jelikož tento fenomén nijak **nepojmenovával**. **Vnitřní i vnější coming out** proběhl **zároveň**, v šestnácti letech, a to při rozhovoru se svým kamarádem v církvi. Při rozhovoru nastal aha efekt, který byl doprovázen **překvapením** – najednou začalo dávat Petrovi spoustu věcí smysl. Zároveň byl ale také překvapen, že se ho něco takového může týkat. Do té doby se s homosexualitou mohl setkat nanejvýš v amerických filmech, **nebyla** vůbec **součástí evropské kultury**. V tento moment se také rozhodl, že jeho blízcí přátelé by měli o jeho orientaci vědět. Rodině se ale nepřiznal.

Celibátní rozhodnutí a jeho prožívání

Žít v celibátu se rozhodl před sedmi lety, ve 32. Petr si toto rozhodnutí spojuje se samými **pozitivními aspekty**. Po posledním heterosexuálním vztahu, který nebyl zdaleka jediný, cítil velkou **úlevu**. Konečně mohl vědět, kam bude jeho život **směřovat**, celibát **nebyl** již **hrozbou**, ale **vědomým rozhodnutím**. Cítil, že se vydává na svobodnou, **dobrodružnou** cestu a měl radost z toho, že svůj **život** může **naplnit i bez partnera**. V touze po **jinakosti** se těšil, že vytvoří život, který nikde jinde neviděl. Jelikož mezi coming outem a rozhodnutím se žít celibátně uběhlo šestnáct let, prošel si Petr různými **stádii** vztahu ke svojí orientaci. Okolo dvacátého roku života si nepřipouštěl jinou variantu, než že bude z homosexuální orientace plně **uzdraven**. Velice toužil po **rodině**, prošel si šesti **heterosexuálními vztahy** a nikdy neuvažoval, že by mohl mít **vztah s mužem** – přišlo mu to **teologicky neslučitelné**. Zvažoval blízké **nesexuální přátelství s mužem**, ale **reálně** si myslí, že by tomuto scénáři **nedostál**. Po neúspěšných heterosexuálních vztazích se pro něj jeho hledání uzavřelo a rozhodl se žít bez partnera i partnerky. Dodává ovšem, že se snaží vždy reflektovat, zda žije podle Boží vůle – pokud by vyhodnotil, že Boží cesta pro něj je uzavřít **manželství**, je tomu **otevřen**. Zároveň si ale **přeje zůstat v celibátu**. Petr uvádí, že názory jeho církve na něj měly jen **malý vliv**. Svým každým rozhodnutím si musí být jistý vnitřně. Pokud ho něco ovlivnilo, tak to byla četba **zahraniční literatury**, která byla z **tradičního** církevního **směru**. Homosexuální vztah nikdy neměl, jednu chvíli ale zažíval velmi **intimní vztah** se svým **spolubydlícím gayem**. **Blízkost** byla spíše **emoční**, ačkoli ve

dvou **výjimkách** byla i **sexuální**. Ačkoli chvíli uvažovali o tom, zda nemají **žít** spolu jako velmi **dobří přátelé, bez sexuálního kontaktu** a podílet se ve službě, díky osobnostním rozdílům velmi brzy rozpoznali, že se mají vydat každý svou vlastní cestou. Doteď je pro Petra dobrým přítelem, dokonce i celá jeho rodina – tento spolubydlící se totiž i přes svoji homosexuální orientaci oženil a žije tedy v manželství se smíšenou sexuální orientací. I přestože je Petr ve svém celibátním stavu spokojen, tento vztah mu ukázal další **pomyslnou možnou cestu**: *Pro mě to byl vzor toho, že možná jde být v blízkém vztahu s někým stejného pohlaví, možná i s takovým člověkem sdílet život do jisté míry a možná aniž by to bylo sexuální, i když to jsme si nebyli stopro jistí, ale možná jako jo a to tak jako nosím v hlavě od té doby, aniž bych po tom toužil, ale nejsem tomu jako úplně uzavřen, ale zdá se, že tohle můj život neumožní, že jiný závazky co mám, k tomu jako nesměřují.* Prakticky ho to ale ovlivnilo v budování právě takových **blízkých přátelství s muži**, která jsou ale čistě **nesexuální**, ani s nimi nežije a většina z nich jsou **heterosexuálové**.

Celibátní rozhodnutí a jeho prožívání

Pro Petra je celibát hlavně **svoboda**. Svoboda věnovat se věcem, které ho baví. Má spoustu **prostoru, času i kapacity**, které nevyužívá pouze ke svému potěšení, ale i ke **službě** druhým. Rád tráví **čas s mnoha lidmi**, užívá si ale i **samotu**, která **není osamělostí**. Petr by si rozhodně přál **zůstat v celibátním stavu** celý život. Jelikož se ale na každém kroku svojí cesty snaží hledat Boží vůli, je **otevřen změně**. Nechce si život o samotě jen užívat a ordinovat podle sebe: *já to tak říkávám, že single život nemá být prodlouženou pubertou, moje osobní otázka je totiž Pane Bože...no když vidím komplikovanost životů mých přátel, kteří mají rodinu, děti hlavně, ale i manželství nebo i partnerství a i jako homosexuálních párů, tak se modlim za to, aby mi Pán Bůh ukázal, jak si mám smysluplně a konstruktivně zkomplikovat život. Nechci počítat s tím, že to má být jedna velká zábava.* Jeho dům je tedy otevřen lidem, kteří zrovna potřebují pomoci, takže většinu času **žije komunitně** s vícero lidmi. Vidí dva možné scénáře, proč by celibátní cestu opustil. Ačkoli se zas až tak **bouřlivě** nebo vášnivě **nezamilovává**, dvakrát v životě se mu to stalo – jak s mužem, tak s ženou. Pokud by se podobná situace opakovala, je možné, že by to nemusel ustát a dokonce **přehodnotit** svoje chápání **teologie** či **etiky** a cestou partnerství by se vydal.

Žitá zkušenost celibátu

Petr je se svým rozhodnutím až natolik spokojen, že dochází k závěru, že by mu **partnerství nemohlo** nikdy **konkurovat** těm všem **smysluplným věcem**, na které má jako

single gay čas. Nemohl by mít nikdy tolik **prostoru** pro spoustu **lidí** ani sám **pro sebe**. Omezena by byla i jeho **flexibilita**. Co se musel ale naučit je **říkat ne** – ať již pracovním příležitostí či žádostí některých lidí. Jeho kapacita totiž není bezedná, což musí často říkat sám sobě, ale i ostatním. Další výzvou jsou pro něj **sexuální potřeby**, s kterými je nutné naučit se zacházet. Ačkoli je pro Petra většinou příjemná jak možnost být s více lidmi nebo i sám, prožil si jedno těžké období, kdy bytostně toužil po tom jednom **výlučném vztahu** dvou osob. Často myslel na to, jaké by to bylo, kdyby na něj právě ta jedna osoba čekala, až se vrátí domů. Toto období popisuje jako **náročné**, ale „**pěkným způsobem**“. Jak již uvedl, se svým stavem je velmi spokojený, tato zkušenost s tužbou po blízké osobě ho ujistila, že i tuto potřebu úplně neztratil. I přes náročná období v životě, si je jistý tradičním **výkladem Písma**, kdy hlavně **manželství** vidí jako **spojení dvou rozličných prvků** a paralelně může tento princip vidět i ve vztahu Boha ke stvoření či Krista k církvi – vždy se jedná o velkou diverzitu prvků v tomto vztahu. Zároveň uznává, že si tímto argumentem nemůže být stoprocentně jistý. Je pro něj ale důležité, že má vůbec tu možnost žít **zdravý život** jako **svobodný** člověk a že může *zažívat naplněný život: pokud beru Krista vážně a beru vážně křesťanství, hodnoty a pohled na svět, tak nemůžu brát to, mít někoho, partnerku, rodinu, děti, tak to nemůžu brát jako nutnou součást života, aby život byl smysluplný*. Pocity **frustrace** se ale občas neubrání, říká ale, že může vidět, jak se skrze ně **formuje**.

Sexuální tužby, osamělost, intimita

Intimita je pro Petra emoční blízkost, kterou může zažívat v **přátelství s heterosexuálními muži**. Vedou **upřímné rozhovory**, ve kterých se projevují i negativní emoce, **tráví spolu čas** a **myslí na sebe**, i když spolu zrovna nejsou. V takových přátelstvích jsou **uspokojeny** jeho **potřeby**. **Fyzický kontakt** nebyl pro Petra dlouhou dobu nějak zvlášť důležitý, naučil se ale už, že pokud si od svých přátel řekne o objetí, cítí se dobře oba dva. Intimitu může zažívat i ve společném **soužití s muži** v jeho domě. Zajímavým faktem je, že intimitu se ženou prožívá málokdy. Pokud se ženám více otevře, většinou má pocit, že se potřebují **sytit jeho emocemi**. Pokud ale náhodou tuto potřebu vycítí i u mužů, nevadí mu to. Absence partnerství se pro něj rovná **absenci sexuální intimity** nebo také **domova**. Ačkoli bydlí vždy s vícero lidmi, tito lidé většinou u Petra nebydlí víc než pár let a odcházejí do svých životů. Stejně tak i někteří blízcí přátelé, kteří s Petrem nebydlí, ale třeba se úplně odstěhují ze země. Jeho citové prožívání je potom podobné rozchodu. Pocity osamělosti má zcela výjimečně a to právě v těchto obdobích **stěhování se**. V těchto obdobích, kdy

může zažívat i **bezmoc**, se cítí být ale **blíže Bohu**. Na druhou stranu přicházejí četnější **pokoušení**. Pokud je ale v kontaktu s lidmi a s Bohem, tato období rychle překlene: *A já tím, že se cejtím být většinou jako nad věcí, tak já takovým podivným způsobem občas když jsem jako bezmocnej, bezradnej nebo jako zoufalej, tak sem rád. Pro mě je to jako známka toho, že sem živej a že jsem pořád člověk a že můžu potřebovat jen tak.* Co se týče **spirituální intimity**, nejbliž se Bohu nacházel v období, kdy se cítil nejvíce **zoufalý**. V tomto čase se hodně ubíral k četbě písma, modlitbě a rozhovorům s Bohem. Cítil **Krista** tak silně, že věděl, že se stal **jeho součástí**. Nikdy již něco takového nezažil, ale stále může z těchto zkušeností z tohoto období čerpat. V minulosti mohl intimitu zažívat také při sledování **porna**. Touto strategií se vypořádával se svými **sexuálními potřebami**. Dovedlo ho to až k **závislosti**. Dnes v tom samozřejmě nic intimního nevidí, popisuje to spíše jako „**krádež sám na sobě**“. K tématu **masturbace** se staví laxněji. Pokud autoerotiku neprovází **sexuální fantazie**, hřích v ní nevidí. Doplňuje tuto úvahu poznatkem, že v jeho generaci byli lidé schopni zažít sexuální uspokojení bez toho, aniž by si něco představovali. Mladší generace, ale již tuto schopnost ztrácí, jelikož vyrostla ve světě, kde je snadno dostupná a rozšířená pornografie. Sexuální energie se dá podle Petra přetvořit do **energie kreativní**, kde je dobře využita a ne jen vyplývána. Pokud přijde pokušení v podobě sexuálních tužeb, nejvíce pomůže **nebýt sám, schovat počítač** nebo **jít ven** – nějak se zaměstnat. **Sdílení se** o těchto intimních, ale důležitých věcech také Petrovi pomáhá. Další copingovou strategií je svoje sexuální potřeby trochu zjemnit a vidět prostě **krásu v lidech**. Přesněji řečeno v **mužích** – u žen si Petr vzhledu či osobnostních charakteristik zas až tak nevšímá. Uvádí ale potom, že má i **ženské vzory**, které ale spíše pozoruje z dále a nechává se jimi inspirovat. Většinou jde o ženy velmi nezávislé a silné – vykazují silný mužský prvek.

Podpora

Směsicí reakcí na jeho celibátní rozhodnutí popisuje slovy jako: **údiv, závist, obavy, akceptace**, ale také **lítost** nebo **šok**. Lidé mají konkrétně obavy, co se stane, až Petr zestárne, kdo se o něj postará, když zůstane sám. Šok mají jenom z představy, že někdo může žít bez sexu, což se dobře slučuje s Petrovou **potřebou výjimečnosti**, kdy ho tyto reakce okolí spíše baví a baví ho dokazovat, že opravdu takový život žít lze: *ale baví mě, že můžu dělat něco, co je netuctový a bejt single gay christian tak je...někdo to tak říkal, že co je víc queer (smích)*. Co se týče coming outu v rodině a přijetí jeho orientace, **coming out** proběhl pouze před **matkou**. Otec nic neví, nebo dělá, že neví. Petr popisuje konkrétní

situace, ve kterých došlo k takřka přímé konfrontaci s homosexualitou – jeho **otec** ale na toto téma vůbec nereaguje, **vytěšňuje** ho či **popírá**. Petr by si přál moci být otevřený před celou jeho rodinou. Původem pochází ze Slovenska, kde vidí tamní situaci ohledně homosexuality jako ještě více **tabuizovanou**. Pokud by mohl otevřeně hovořit o své sexualitě i tam, očekává, že by se tento **postoj** mohl **změnit**. S barvou ven jít ale nemůže, reakce otce se totiž neobává jen on, ale i jeho matka, která s otcem musí žít. Petr popisuje zajímavou situaci, která panuje na Slovensku. Homosexualita je v církvi velké tabu, o to víc pokud jste významnou osobností v jejích strukturách. Petr zde velmi často odborně přednáší, tudíž se nikdo o jeho orientaci nebaví a soustředí se jen na jeho dobrou profesní pověst. K lehčímu životu v celibátu by mu pomohlo mít **stabilní komunitu homosexuálních křesťanů**, kteří také **žijí v celibátu**. Věděli by o sobě, sdíleli se a podporovali v tomto rozhodnutí. Málokdy totiž narazí na křesťana, který by byl s tímto stavem spokojen. Vidí velkou míru **frustrace** a **nouze** a většinou takové **celibátníky vede**, než že by si byli rovnocennými partnery. Zamýšlí se také, zda by se necítil momentálně spokojenější, kdyby **bydlel sám**. Žije teď s kamarádkou, o kterou se zároveň stará. Dochází ale k závěru, že toto soužití má velký smysl, pro oba dva. Pro Petra je to i určitá **pojistka** aby sám doma „nezvlčil“. Shrnuje to slovy: *mám dojem, že to dává smysl, že je to vyvážená míra frustrace a naděje a závazku proto, aby to dávalo smysl.*

Interpretace výzkumníka

Petr je velmi svobodný, nezávislý a pracovní vyčerpaný člověk. Kombinací jeho osobnostních rysů a velké potřeby výjimečnosti si utvořil život podle svých představ tak, aby mohl říci, že je i v souladu s Boží vůlí. Výrazná touha po jinakosti mu pomáhá žít svůj celibátní stav velmi šťastně. Tomuto rozhodnutí ale také předcházela rozličná období v přijetí jeho sexuální orientace. Po posledním heterosexuálním vztahu měl pocit, že pokud zůstane sám, „míň tím pokazí“. Vztahy se ženami se pro něj ukázaly také jako nemožné díky negativním pocitům, které s ženami v intimnějších vztazích zažíval. Neúspěchy v heterosexuálních vztazích a neslučitelnost homosexuálních vztahů s jeho vírou jsou tedy také velké aspekty jeho rozhodnutí. Jeho pracovní i služební vyčerpání je mu jeho vášní, nemá tedy i dle svých slov moc času přemýšlet nad sebou samým a cítit se osamělý. Petr prožil na jeho cestě víry i přijetí jeho orientace mnoho změn i těžkých období, které ale vždy za pomoci přátel či víry překonal. Naučil se zacházet se sexuálními potřebami a utvořil si komunitu přátel i společenství křesťanů. Komunitní smýšlení je také dobře slučitelné s životem v celibátu, který umožňuje styk s mnoha lidmi oproti s výlučným

vztahem s jednou osobou. Petr hovoří o aspektech celibátního života velmi upřímně a vyrovnaně. V celibátním stavu našel takové zalíbení, že se modlí k Bohu, aby takovýto život mohl žít i nadále.

10 ODPOVĚDI NA VÝZKUMNÉ OTÁZKY

Výzkumná otázka č. 1: Co je vedlo k učinění tohoto rozhodnutí

Pro všechny respondenty hrál výraznou roli v jejich rozhodnutí zůstat v celibátu jejich teologický postoj. Pro příslušníky protestantských církví je zásadní výklad Biblických textů. Dva z nich se vyloženě odkazují na příběh o stvoření, kde je dle nich jasně popsán záměr partnerského a sexuálního vztahu pouze mezi mužem a ženou. Třetí z nich se odkazuje obecně na to, jak Bible pojímá manželství – vždy mezi dvěma divergentními, maskulinními a feminními prvky. Pro příslušníci katolické církve, byla směrodatná nauka katolické církve a konkrétní ustanovení v Katechismu katolické církve.

Vliv konkrétní navštěvované církve nebo křesťanského společenství byl mezi respondenty rozdělen – dva vnímají vliv minimální, druzí dva zásadní. Minimální vliv pocítovali dva respondenti z odlišných důvodů. Jeden žádné společenství tou dobou zrovna nenavštěvoval a v církvi vlastně ani coming out nikdy neproběhl. Druhý byl ve společenství velmi aktivní a ohledně své orientace otevřený, vždy si ale zakládal na tom, aby každé jeho životní rozhodnutí bylo individuální. Naopak pro druhé dva respondenty bylo vždy důležité, co si jejich společenství myslí. Jeden dokonce uvedl, že cítí, že by si musel zvolit mezi homosexuálním partnerstvím a navštěvováním svého sboru. Vždy byl tedy vyloženě veden k celibátnímu stavu.

Pro dva respondenty je celibátní rozhodnutí i vyjádřením oddanosti Bohu a služby v čistotě. Toto vědomí jim přináší úlevu, že dělají skutečně dobrou věc a zaručí se před Bohem, že žili dobrý život. Poslušnost stanovám katolické církve vnímala jedna respondentka také jako bohulibou činnost, kterou Bůh ocení.

Vztah k jejich sexuální orientaci se vyvíjel postupem času. Tři respondenti očekávali na začátku uzdravení či osvobození z homosexuality. Vědomě o ně usilovali, podstupovali modlitby za uzdravení v církvi, jedna respondentka dokonce vyhledala exorcistu. Jiný z respondentů si dlouho jiný scénář než změnu orientace na heterosexuální nemohl vůbec představit. Postupem času tuto představu všichni respondenti opustili a někteří z nich vstoupili dokonce do vztahu. Jeden do vztahu heterosexuálního, druhá do

homosexuálního. Ani jeden z nich nespěchoval ale k dlouhodobému závazku. Ukončení obou vztahů ovlivnilo pohled oběma respondentům na život v celibátu. Jeden si uvědomil, že již pro něj nemusí být hrozbou ale volbou, která přináší úlevu a svobodu. Mohl se se svojí orientací více identifikovat a nesnažit se žít v heterosexuálním vztahu. Oproti tomu druhá respondentka byla již před tímto vztahem odhodlaná v celibátu žít, tato zkušenost jí ale přinesla otázky, zda si opravdu přeje bez partnerky žít dál.

Všechny respondenty provázela před rozhodnutím silná přátelství, ať už s osobami stejného nebo opačného pohlaví. Mnohdy uváděli, že několikrát byly na hraně s počínajícím romantickým vztahem. Blízcí si ale většinou byli pouze emočně. K fyzickému kontaktu většinou nedošlo. Ve dvou případech ano, jednalo se ale o jednorázové události, které vyplynuly z neočekávané situace.

Většina respondentů popisuje učinění tohoto rozhodnutí jako velmi obtížné. Věděli, že se nevydávají na jednoduchou cestu. Byli si vědomi, že jim absence partnera či partnerky může přinést bolestné a osamělé stavy nebo tužby po spřízněné duši či fyzickém kontaktu. Respondentka s katolickým pozadím často vedla úvahy o paralele s kněžským či řeholním slibem celibátu a necítila se stejně svobodná jako tyto zasvěcené osoby vybrat si, zda v celibátu žít bude nebo ne. Vnímala, že se svou homosexuální orientací a stanovami v Katechismu katolické církve nemá jinou možnost. Oproti tomu jeden respondent cítil velkou úlevu, pocit svobody a počínající dobrodružství spjaté s nekonvenčním stylem života.

Výzkumná otázka č. 2: Jaká je zkušenost homosexuálních křesťanů s životem v celibátu? (jaká je jejich zkušenost s osamělostí, sexuálními tužbami atd.)

Všepřonikajícím tématem se stalo téma přátelství či vztahy obecně. Blízké přátelské vztahy se ukázaly jako důležitou součástí každého celibátního křesťana. První faktor byl, že v single životě vzniká hodně prostoru a času pro vytváření a udržování vícero přátelských vazeb. Druhý - lidská potřeba intimity, které mohli respondenti dojít nejčastěji zde.

Jako další společnou zkušeností pocítovali celibátní křesťané více prostoru ve svém svobodném stavu. Čas i mentální kapacitu investovali do osobního rozvoje. Vznikl prostor pro spoustu příležitostí ať už profesních nebo ve službě církvi. Respondenti zde zařazovali právě i výše zmíněný prostor pro udržování širší sociální sítě. Toto vše uvedli jako jedny z největších benefitů života v celibátu. Dalším z nich byl hlubší a intimnější vztah

s Bohem, ke kterému se obraceli zejména v těžkých chvílích svého single života, ale snažili se žít podle Jeho vůle v každém období.

Při subjektivním významu pojmu celibát pro život single křesťanů se objevovalo také téma sexuálních tužeb a abstinence. Pro dva respondenty bylo tématem hlavním, pro druhé dva zásadním, ale neevokovalo se jim jako první a nejmýstižnější asociace. Ačkoli vnímali intimitu i v jiných blízkých vztazích, sami cítili, že absence partnera je spjata s absencí sexuální, ale částečně i emocionální intimity. Toto téma úzce souviselo s výpověďmi třech respondentů, kteří uvedli, že pro ně celibátní závazek není celoživotní. Pouze jeden si přál v celibátním stavu setrvat celý život. I tento respondent ale spolu s dalšími dvěma uvedl, že jeho slib by mohla ovlivnit silná zamilovanost. Dalším faktorem je přehodnocení dosavadního teologického zakotvení, poté by homosexuální vztah nebyl v rozporu s vyznáním respondentů. Všichni čtyři dotazovaní uvedli, že jsou otevření změně, pokud bude v souladu s Boží vůlí i jejich vlastním postojem. Objevily se scénáře možného heterosexuálního vztahu či dokonce sňatku, ale také homosexuálního partnerství.

Tři respondenti uvedli, že pro ně není celibátní stav absencí intimity. Pokud se ale zamýšleli nad tímto tématem detailněji, objevovaly se výpovědi zahrnující absenci sexuální či fyzické intimity. Blízká přátelství nemohla nahradit výlučný partnerský vztah, kde oba v páru ví, že tu mohou být výhradně jeden pro druhého. Jeden respondent také uváděl rozdíl v návratu domů za spolubydlíci a za partnerem, který by ho doma očekával. Vnímá tedy spíše absenci domova.

S osamělostí se také potýkala většina vzorku výzkumu. Dva z nich dokonce sužovala celý život, cítili se často osamělí i mezi lidmi. Jako neúčinnější copingová strategie se ukázal lidský kontakt – většině respondentů pomohlo někomu blízkému zavolat či napsat, popřípadě něco podniknout. Druhou neúčinnější strategií bylo vztahovat se k Bohu – modlitby, rozhovory, upřímné dialogy atd. U dvou dotazovaných tyto stavy přicházely nejvíce po dobu stěhování. Jeden z nich žije v domě, kde většinu času bydlí vícero lidí, ovšem jen po určitou dobu a ne natrvalo. V době, kdy spolubydlení opouští, se potom tedy cítí nejvíce osamělý. Druhá respondentka se často stěhuje do zahraničí, ať již za studijním nebo jiným účelem. Kulturní šok je doprovázen také osamělostí.

Při prožívané osamělosti ze ztráty svých blízkých po odstěhování se, čelili tito dva respondenti také většímu pokušení v oblasti sexuálních tužeb. Oba hovořili o tématu sebeuspokojování, kdy pro jednu respondentku bylo toto téma problematické, kdežto druhý respondent na něj pohlížel laxněji, o to více když docházelo ke stěhování se jeho přítel a k omezení kontaktu s nimi. Druzí dva respondenti prožívali vynořující se sexuální tužby

vyloženě jako boj či zápas. Přiznávali selhání v této oblasti a to zejména v podobě sledování pornografického materiálu. Jeden z nich uvedl, že byl na pornu i závislý, začal to řešit skrze pastorační rozhovory nebo terapii. I třetí respondent mužského pohlaví se zmínil o sledování pornografie a taktéž o své závislosti. Velmi mu pomohlo sdílení se o tomto tématu a o tématu sexuality obecně. To uvádějí i další dva respondenti, přijde jim úlevné moct o sexualitě otevřeně hovořit a nedělat z ní tabu.

Co se týče přijetí jejich orientace, v okruhu církve se tři respondenti cítili přijati. Dva z nich ale pouze podporování v životě v celibátu. Díky konzervativní teologii by jejich možný homosexuální vztah byl nepřijatelný. Dva respondenti uvedli, že sbory, které navštěvovali dříve, měly očekávání úzdravy z homosexuality a ani život v celibátu pro ně nebyl teologicky dostatečný. Nepochopení se cítili dva respondenti lidmi pohybujícími se mimo církve, často úplně nevěřící, kteří nedovedli pochopit, proč nemohou ve vztahu žít. Přáli svým přátelům život v partnerství a dokonce je do něj povzbuzovali, ačkoli se jim respondenti snažili vícekrát vysvětlit, že je to jejich svobodné rozhodnutí a tato dobře míněná slova jim vlastně vůbec nepomáhají. Nepochopení se objevilo i v rodinných kruzích respondentů. Coming před oběma rodiči proběhl pouze v jednom případě, kdy se s tím rodiče nikdy nesrovnali. U druhého respondenta ví o jeho orientaci pouze matka. Zbylí dva nikdy coming out před rodinou neudělali, ačkoli si myslí, že někteří členové rodiny jejich orientaci tuší. Všichni respondenti pocházejí z velmi tradičních křesťanských poměrů.

Tři respondenti se shodli, že by ocenili nějaké společenství nebo komunitu homosexuálních křesťanů, kde by se mohli navzájem podporovat a sdílet. Jeden respondent uvedl, že do takové dochází, ale pomohlo by mu více se specificky bavit o problémech a tématech, která vychází z celibátního stavu a na to v této smíšené skupině, kam docházejí i ti, co jsou zadaní nebo vztahu otevření, nezbyvá čas. Do stejné skupinky dochází i druhý respondent, původem je ovšem ze Slovenska, kde by podobnou komunitu také ocenil. Jeden celibátník vypověděl, že nachází jen velmi málo podobně smýšlejících celibátníků, kteří by bydleli třeba blízko něj a věděl by, že se může spolehnout na oddanost jeho slibu, byli by ve svém celibátním stavu stejně tak spokojeni a byli by ochotni být si navzájem oporou a sdílet se. Obecně potřebu blízkých přátelství, která budou stabilní, uvádí další dva respondenti. Pro single jedince je vědomí, že mají s kým trávit kvalitní čas a bude jim porozuměno zásadní. Další potřebou je podpora celibátního rozhodnutí, kterou si dva respondenti představují konkrétně v podpoře slovní – pochopení, povzbuzení atd., dále pak modlitební - přímluvy a prosby hlavně v těžkých situacích spojených s celibátním životem.

Respondentka navštěvující katolickou církev také uvedla potřebu kněze, který by ji byl ochoten doprovázet a přijal ji i s její sexuální orientací, o které by se mohla otevřeně bavit. Jen jeden respondent se potýkal se zajímavým tématem a to: jaká je vidina jeho budoucí životní perspektivy? Jeho potřeba pramení z absence scénáře pro homosexuálního křesťana, který nemůže směřovat k sňatku, ani k založení rodiny.

11 DISKUZE

11.1 Soubor

Výzkumu se účastnili tři muži a jedna žena. Všichni byli v mladém až středním věku, věkový průměr je 29,3 let. Všechny rozhovory byly provedeny osobně. Ve dvou rozhovorech byly vynechány dvě otázky mou chybou a to: *Jaké okolnosti vedly k vašemu rozhodnutí?* a *Proč je pro vás život v partnerství neslučitelný s vaší vírou?* Informace z těchto otázek jsou ale zahrnuty v jiných výpovědích rozhovoru. Dotazovaní byli z České republiky i ze Slovenska, což obohacuje pohled práce na problematiku i z jiné země. Pocházeli také z větších i menších měst různých krajů. Respondenti navštěvovali církve různých denominací – kalvinistická, baptistická, katolická a Církev bratrská, což přispívá k rozličným pohledům na život v celibátu z hlediska jiných denominačních prostředí. Všichni respondenti byli získáni metodou samovýběru, kdy můžeme předpokládat, že mají svoji zkušenost s životem v celibátu integrovanou a dobře zpracovanou.

11.2 Metoda

Polostrukturovaná forma interview umožňuje flexibilitu v dotazování se konkrétního jedince, tak jak zrovna potřebujeme. Otázky interview jsou většinou koncipované na současné prožívání, které zajistí větší autenticitu celé zkušenosti.

11.3 Získaná data a jejich interpretace

Tři respondenti si začali neurčitě uvědomovat svoji odlišnost okolo 11,12 roku. Dle Weisse et al. (2010) se nazývá tato fáze precoming out – předchází tedy samotnému vnitřnímu i vnějšímu coming outu a vyznačuje se právě uvědomováním si odlišnosti, která není ještě pojmenována. Respondenti popisovali značnou náklonnost ke stejnému pohlaví již od dětství, které si ale nijak zvlášť nevykládali. Dle Yarhause (2010) se právě sexuální chování objevuje ještě před onálepkováním a možná tak napomáhá ustálit identitu, kterou jedinec tuší. Jeden respondent přesně uvedl, že dokud si toto chování a cítění nijak

nepojmenoval, neviděl v něm žádný problém. Yarhaus (2010), jako poradce pro homosexuální křesťany, také přichází s faktem, že stádia coming outu u křesťanů mohou být věkově opožděna oproti jedincům bez křesťanského pozadí, jelikož brzdí své homosexuální chování. Tuto zkušenost popisuje jeden z respondentů, kdy k plnému vnitřnímu coming outu došlo až po více jak deseti letech od prvního momentu uvědomování si své odlišné orientace, jelikož jeho rodina na něj vyvíjela silný nátlak na uzdravení se.

Dle Cassové (1990) se ve druhém stádiu utváření homosexuality můžeme často setkat s hledáním si protějšku opačného pohlaví. Dva respondenti měli dokonce dlouhodobé heterosexuální vztahy, jeden o jeho vzniku vážně uvažoval, později zůstal tento vztah ale pouze přátelským. Tlak na heterosexuální partnerství je v křesťanské společnosti ještě výraznější, jelikož je považován za jediný záměrný při stvoření muže a ženy Bohem. U těchto třech respondentů se objevovala také snaha o změnu jejich orientace na heterosexuální. Věřili, že mohou být ze své orientace uzdraveni a chtěli se o to zasloužit. Cassová (1990) tento jev popisuje také ve druhém stádiu utváření identity, právě při pobytu v silně heteronormativním prostředí, kterým církev beze sporu je.

Výzkum Barnese a Meyera (2012, in Yarhause, 2019) ukazuje, že homosexuální křesťané s tradiční křesťanskou etikou mohou mít více internalizovanou homofobii, symptomy deprese a snížený well-being. Jeden respondent popisuje, že právě po učinění rozhodnutí setrvat v celibátu zažíval temné až depresivní stavy. Už při samotném uvědomění si svojí orientace pociťoval nenávisť vůči sobě. Kvalitativní výzkum provedený na 15 kněžích z USA se také vedle obecného popisu jejich vztahu s Bohem a negativních i pozitivních výstupů z života v celibátu, zaměřoval na možné pocity osamělosti/depresivitu. 46 % kněží se shodlo, že jejich dynamický vztah s Bohem snižuje pocity úzkosti, depresivity, stresu, vyhoření, tlaku i osamělosti. 40 % ovšem uvedlo, že poslušnost a slib celibátu může naopak depresivitu nebo osamělost zvyšovat, zvláště protože jim chybí intimní vztah s jednou osobou nebo soužití s vlastní rodinou (Isacco, Sahker, Krinock, Sim & Hamilton, 2016).

Shaw (2015) ve své knize o jeho cestě celibátního křesťana, popisuje stejnou zkušenost jako všichni respondenti účastníci se výzkumu, a to prožívání intimity skrze blízké přátelské vztahy. Všichni se shodli, že absenci intimity obecně ve svém životě necítí a pociťují ji právě skrze sdílení se a podporu poskytovanou přáteli. Již Stein (1975) uvádí tuto potřebu důvěrného přátelství, které supluje intimitu a sdílení se, která by byla za normálních okolností předávána v partnerském nebo manželském soužití. Shaw (2015)

také uvádí, že mu velmi pomáhá sdílet s nimi úplně všechno, být součástí jejich životů, dělat s nimi běžné věci jako vaření, mytí nádobí nebo hlídání jejich dětí. O této zkušenosti mluví obdobně jeden respondent, který jezdí o víkendech navštěvovat jeho přátele, zůstává u nich v rodině a podílí se na běžném chodu v domácnosti. Popisuje, že má domov tak nějak „všude a nikde“. I v kvalitativním výzkumu Plichtové (2016) se objevovala společná kategorie pro většinu respondentů „přátelé jako rodina“, kterou popisuje jeden respondent této diplomové práce. Hovoří o blízkosti, trávení společného času nebo vzájemného obdarovávání se. S některými jsou si dokonce blíží, než s rodinnými příslušníky.

I společné spolubydlení je pro single lidi velmi důležité, jelikož se jedná o jednu z jejich nejintimnějších vztahů, což dokládá i výzkum Heathové a Kenyonové (2001). Ze spolubydlení jedné respondentky se zrodil její první a jediný homosexuální vztah, který na určitou dobu vstoupil do jejího celibátního života. Jiný respondent popisuje, že jeden z největších zdrojů intimity, je ve spolubydlení s muži.

I když respondenti takováto přátelství mohli zakoušet, shodli se v tom, že by potřebovali ve svém životě opravdu stabilní přátele, na které by se mohli kdykoli obrátit a trávit s nimi svůj volný čas. O důležitosti nabídnutí vůbec tohoto přátelství celibátním křesťanům hovoří také křesťanský poradce Yarhause (2019). Specificky hovoří o církevním prostředí, kde se můžeme setkat se zvýšenou anonymitou, která je překážkou k utvoření takových přátelství. To, co má možná odlišovat přátelství s celibátním křesťanem od jiných přátelství, je zvýšená intimita, jelikož ji celibátníci mohou zažívat pouze zde, jak ostatně sami respondenti nejčastěji uvádějí. Stejně tak je zde potřeba i zakoušení zvýšené tenze v podobě konfliktů, odpuštění a budování nových stylů komunikace. Žít s těmito lidmi v dostatečné blízkosti tak, aby mohli být součástí našich životů i běžného chodu domácnosti, je také jedna ze složek tohoto přátelství (Yarhause, 2019).

Nejčastější výpovědi kladů celibátního single života byl dostatečný prostor pro využití různých životních příležitostí – pracovních, seberozvojových nebo ve službě církvi. Také ale prostor věnovat se vícero blízkým vztahům, než by tomu bylo v partnerství. Vágnerová (2007) uvádí obdobné pojmy jako otevřenost novým zkušenostem, větší výkonnost nebo rozvoj nezávislosti. Uvádí také další aspekty, kterými mohou být více soukromí při možnosti samostatného bydlení nebo ujasnění si priorit. Výzkum provedený na malajsijských muslimkách popisuje benefity jejich single stavu: příležitost k seberozvoji i k rozvoji kariéry, svobodu ve využívání času i financí. Mezi nevýhody ale patřily: pocity osamělosti, viny, že nejsou dobrými muslimkami, stigmatizace z pohledu společnosti nebo

obavy, že se o ně nebude mít kdo postarat na stáří (Ibrahim & Saili, 2009). Pocity osamělosti trpěla i většina respondentů tohoto kvalitativního výzkumu. Nikdo z respondentů nezmínil finanční stránku věci a to větší příjem ve společné domácnosti, což zmiňuje studie Tweedové (2008). Popisuje i další téma a to nezávislost single jedinců, která je velkým benefitem, často ale vykoupená tím, že nemají s kým trávit svůj čas (Tweedová, 2008). Jeden respondent také uvedl, že zejména o víkendech postrádá někoho, s kým by svůj volný čas mohl strávit. Výhody a nevýhody single života čínských žen shrnuje studie Anga, Leeové a Lieové (2020). Jako benefity vidí sociální a emocionální svobodu. Jako nevýhody absence společnosti a emocionální opory.

Dle Bartošové (2006) se single lidé křesťanského vyznání opírali také o svůj vztah s Bohem během pocitů osamělosti. Bartošové (2006) vyšly čtyři postoje vůči svému single stavu a odkazování se na Boha: 1. *Obviňování Boha*, 2. *Bůh jako partner*, 3. *Bůh jako zdroj štěstí* a 4. *Bůh jako útočiště*. I při prvním postoji, který má negativní nádech, mohlo dojít k ventilaci negativních emocí při dialogu s Bohem. Další tři sloužily velmi podpůrně, kdy Bůh sloužil jako náhrada partnerského vztahu, činil respondenty šťastnými nebo jim byl oporou v těžkých chvílích, obdobně jako by jim byl partner. Toto zakoušeli i všichni respondenti výzkumu v této diplomové práci. V pocitech osamělosti se cítili blíže Bohu a v dialogu s ním se snažili tyto pocity překonat.

O absenci partnera hovořilo nejvíce participantů v souvislosti s fyzickým nebo sexuálním kontaktem, o který byli díky tomu ochuzeni. Jeden respondent popisuje i absenci výlučného vztahu, jiný zase absenci domova. Dva hovoří i o jiném druhu intimity, který nemohou s přáteli či jinými blízkými zažívat. Jeden respondent ale uvedl, že mu přátelské vztahy přijdou vhodnou alternativou k partnerství. Výzkum Plichtové (2016) také uvádí výpovědi o kvalitativním rozdílu mezi přátelskými a partnerskými vztahy, které popisují v čem je přítomnost partnera v životě obohacující. Popisují jistotu výlučného vztahu, čímž se shodují s výpovědí onoho respondenta nebo větší oporu v životě. Respondenti Plichtové (2016) uvedli ještě jinou kategorii a to jiný styl komunikace s partnerem. Co nevedli vůbec, na rozdíl od participantů této práce, byla absence sexuálního nebo jiného intimního kontaktu.

Přijetí odlišné sexuální orientace okruhem známých, přátel, rodiny i církvi je také jedna ze zásadních složek psychické pohody a spokojeného života celibátních křesťanů. Coming out před rodinou proběhl pouze u jednoho respondenta, kdy reakce byla velmi odmítavá. Zbytek respondentů coming out před rodinou vůbec neprodělal. Dle výzkumu Kafuňkové (2018) se homosexuální křesťané naopak setkali s vesměs dobrou reakcí na

jejich odlišnou sexuální orientaci. Kompletní přijetí zakoušeli ale nejvíce od přátel, což koresponduje i s výsledky této diplomové práce. Přijetí v církvi bylo často podmíněno celibátním stavem – homosexuální partnerství nebylo tolerováno (Kafuňková, 2018). I respondenti zařazení do tohoto výzkumu vypovídají, že pokud hovoří o svém celibátním životě, setkávají se s kladnými reakcemi, pokud ovšem dojde na možné partnerské vztahy, není to pro členy církve přípustné. To potvrzuje i výzkum Batsona et al. (1999), který uvádí rozdílnost postojů vůči homosexuální orientaci a vůči homosexuálnímu chování. Někteří se také setkali s názory, že by měli usilovat o uzdravení z homosexuality, což bylo řečeno i respondentům Kafuňkové (2018). Obecně se ukazuje, že pokud jsou křesťané více nakloněni konzervativnímu či tradičnímu proudu mají větší problém přijmout homosexuálně orientované. Jedním z faktorů je i doslovný výklad Písma (Burdette et al., 2005; Froese et al., 2008; Whitehead, 2010, in Whitehead, 2013). Všichni respondenti uvádějí, že jejich rodina i církev je velmi tradiční, což se v tomto případě neprojeví v nízké akceptaci homosexuálně orientovaných, nýbrž v přesvědčení zachovávat při odlišné orientaci celibát. S touto tezí se ztotožňovali tedy i sami respondenti.

11.4 Aplikace a výhledy do budoucna

Z hlediska výzkumného souboru by bylo zajímavé získat zkušenost i homosexuálně orientovaných křesťanů, kteří se rozhodli žít v heterosexuálním vztahu či manželství. Dále potom těch, kteří změnili v průběhu života svůj postoj a ze strany B - homosexuální vztahy nejsou morálně přípustné, přešli na stranu A - homosexuální vztahy jsou morálně přípustné.

Z hlediska celibátního tématu by bylo přínosné srovnat prožívání celibátu u zasvěcených osob a u celibátních křesťanů. Najít podobnosti či rozdíly, zaměřit se na vliv církevní hierarchie a závazek slibu před církevní institucí. Dále potom také srovnat zkušenost homosexuálně orientovaných křesťanů žijících v celibátu a žijících v partnerství. Buď rozhovory s oběma skupinami odděleně, nebo při vzájemné diskuzi dvou ohniskových skupin.

Z výpovědí respondentů vyvstala potřeba podpůrné skupiny homosexuálních křesťanů či specificky pouze těch, kteří žijí v celibátu. Vznikl by větší prostor pro řešení konkrétních celibátních témat, která mohou být opomíjena ve smíšené skupině homosexuálně orientovaných křesťanů a také redukována tenze při výpovědích homosexuálně orientovaných křesťanů žijících v partnerství. Na druhou stranu pro ty, kteří

mají svůj postoj dobře integrovaný, by mohla být konfrontující diskuze a sdílení s těmi, co mají postoj odlišný, obohacující.

Odborné poradenství pro homosexuálně orientované křesťany, buď v rámci existujících poraden se zaměřením na LGBT komunitu nebo jako samostatné pracoviště či pod některými církevními institucemi, by bylo jistě také přínosné. Proškolení poradci, kteří jsou otevřeni komunikovat o tomto tématu, které je zvláště v církvi značně tabuizované, by měli možnost pomoci těmto klientům ventilovat a otevřeně mluvit o své orientaci i víře. Z hlediska dobrého porozumění by mohli, ale i nemuseli, mít poradci stejné vyznání nebo být i zastoupeni z řad zasvěcených osob nebo jiných osob pohybujících se v různých denominacích – pastoři, kazatelé atd.

12 ZÁVĚRY

Předkládaný výzkum přináší detailnější pohled na problematiku homosexuálně orientovaných křesťanů žijících v celibátu. Popisuje jejich autentickou zkušenost s životem bez partnera či partnerky, která vychází z jejich náboženského přesvědčení.

Nejčastějším důvodem pro život v celibátu byla teologická neslučitelnost homosexuálního partnerství a křesťanské víry. Konkrétně zmiňovali příběh o stvoření muže a ženy a výlučného partnerského i sexuálního vztahu pouze mezi příslušníky opačného pohlaví. Dodržením tohoto Božího záměru a abstinencí od partnerských vztahů i sexuálních aktivit si vykládali jako oddanost a službu Bohu. Vliv postoje konkrétní denominace se lišil. Pro některé křesťany byl zásadní, například při jasném postoji katolické církve, zmíněném i v katechismu. Pro jiné to bylo vyloženě osobní rozhodnutí, které se stanoviskem církve neřídilo. Pro téměř všechny respondenty bylo toto rozhodnutí velmi těžké, ačkoli věřili v jeho správnost.

Všichni respondenti měli zkušenost velmi hlubokých přátelských vztahů, které pro ně byly klíčové a poskytovaly jim intimitu a blízkost, kterou nemohli zakoušet v partnerském vztahu. Společnou zkušeností je také dostatek času a kapacita pro osobní rozvoj, ať již kariérní nebo ve službě církvi či v jiných aktivitách. Zakoušeli také bližší či intimnější vztah s Bohem.

Téma sexuálních tužeb bylo aktuální pro všechny respondenty. Pro většinu bylo těžkým bojem, který ale za pomoci Boží blízkosti bylo možné překonat. Boj, který sváděli, spočíval v potýkání se s pokušením v podobě masturbace či sledování pornografie. Intimitu vnímali širěji než jen jako sexuální kontakt dvou osob, připouštěli ale, že nějakým způsobem pociťují absenci intimity sexuální nebo emocionální v partnerském slova smyslu. Nápomocná zde byla otevřená komunikace o sexualitě a možnost sdílení se. S tímto se pojí možná osamělost lidí žijících single. U homosexuálních křesťanů byla popisována často a také řešena již zmíněnými blízkými přátelskými vztahy či dialogem s Bohem.

V církvi se respondenti cítili většinou přijati, ačkoli bylo někde jejich přijetí podmíněno jejich celibátním stavem, tyto denominace byly striktní v otázce

homosexuálních vztahů. Nepochopení celibátního závazku přicházelo od lidí nepohybujících se v církvi – přáli respondentům partnerský vztah a neviděli důvod setrvat bez partnera. Rodiny respondentů byly vesměs tradičního křesťanského rázu, někteří odlišnou orientaci nepřijali, jiní o ní vůbec nevěděli nebo se klonili k sexuální abstinenci.

Potřeby respondentů se shodovaly v blízkých přátelstvích, církevní komunitě a podpoře jejich celibátního rozhodnutí. Objevovalo se i přání navštěvovat společenství nebo komunitu homosexuálně orientovaných křesťanů žijících v celibátu, kde by se mohli sdílet s podobnými zkušenostmi.

13 SOUHRN

13.1 Teoretická část

Podle Kellyho (2007, 358) je sexuální orientace „*set fyzických a emocionálních zájmů a přitažlivých podnětů, které jsou podkresleny sexuálními a romantickými pocity vůči druhým lidem.*“ Dle Hartla a Hartlové je homosexualita jednoduše „*pohlavní náklonnost k osobám stejného pohlaví.*“ (2010, 186), Brzek & Pondělíčková-Mašlová tuto definici rozvíjejí na „*celoživotní, neměnný a nositelem nezapříčiněný stav, jenž je charakterizován tím, že nositel tohoto stavu je pohlavně přitahován a vzrušován osobami stejného pohlaví*“ (1992, 19). Kelly (2007, 358) definuje sexuální identitu jako „*skryté uvědomění si vlastní sexuální orientace a jejího významu ve společenských, sexuálních a romantických interakcích.*“

Existuje spousta definic a vymezení pojmu *singles*, dojít k jediné je téměř nemožné, jelikož se tento fenomén mění v čase a také proto, že nejsou jednotná kritéria, koho za single člověka považujeme a koho ne. Dle sociální psychologyně De Paulo, která se specializuje na *singles* a aspekty jejich života, jsou single lidé podle práva ti, kteří nejsou sezdáni a dle společnosti ti, kteří nejsou ve vážném vztahu. Klasickou typologií je dělení *singles* od Steina (1981) na **dobrovolné dočasné** – žijí sami, ale do budoucna si chtějí najít protějšek, **dobrovolní trvalí** – žijí sami a chtějí být sami i do budoucna, **nedobrovolní dočasní** – single být nechtějí, ale v procesu hledání partnera jsou neúspěšní a **nedobrovolní trvalí** – nechtějí být sami, ale rezignovali na hledání protějšku.

Celibát z náboženských důvodů není dle Sipeho (2003, 29) jen o sexuální abstinenci, ale je to „*dobrovolně zvolený dynamický stav, obvykle slib, který zahrnuje upřímný a trvalý pokus o život bez přímé sexuální gratifikace za účelem produktivní služby druhým, která má spirituální motiv.*“ Celibátně nežijí pouze kněží či příslušníci řádu, ale i laici, kteří jsou taktéž zasvěceni, jsou členy sekulárního společenství a žijí jednotlivě ve světě. Vykonávají své běžné povolání a snaží se žít život podle **evangelijních rad**.

Výzkumy sexuální abstinence jsou velmi diskutabilní a nedocházejí k jednotnému závěru, zda je sexuální abstinence zdraví prospěšná či nikoli. Sexuální abstinence měla prokazatelně vliv na ženský imunitní systém a kvalitu spermií.

Narciso (2001, in Ferreira, Narciso & Novo, 2012) uvádí tyto komponenty intimity: sebeodhalení, sdílení, emocionální podpora, důvěra, vzájemná závislost a doplňující obecná náklonnost a sexualita. Sexualita není zahrnuta do všech definic intimity. Někteří autoři ji považují v intimním vztahu za nezbytnou, jiní nikoli. Na čem se ale většina autorů shoduje, je právě možnost a schopnost sebeodhalení jeden druhému – vyjadřování pocitů a následné zpětné vazby od druhého člověka, kdy se jedinec cítí být pochopen a oceněn. Dále potom pozitivní postoj jeden k druhému nebo náklonnost, která je sdělena v komunikaci a také důvěra.

Osamělost je dle Weisse (1974, in Yanguas, Pinazo-Henandis & Tarazona-Santabalbina, 2018, 302) přirozeným fenoménem, který může v určité životní etapě potkat každého bez ohledu na věk či pohlaví. Dělí osamělost na *emoční* a *sociální*. Jiní autoři vnímají osamělost jako *negativní psychologickou odpověď na diskrepanci mezi tužbami ohledně sociálních vztahů, které jednotlivec má a mezi reálnými sociálními kontakty a vztahy* (Yanguas, Pinazo-Henandis & Tarazona-Santabalbina, 2018, 302).

Homosexuální křesťané se dělí do čtyř skupin. První tři jsou rozděleny na základě morálního postoje k praktikování homosexuálních vztahů. **Strana A** věří, že homosexuální vztahy mohou být morálně přípustné, **strana B** naopak, že praktikování homosexuality není morálně přípustné, **strana C** cítí určitou tenzi v tomto tématu nebo se ještě nerozhodla. Čtvrtou skupinou je potom **strana X**, která vyznává úplný distanc od gay komunity a kloní se k identifikaci všech křesťanů jako heterosexuálů. Výzkum Marka A. Yarhause (2019), je zaměřený právě na stranu B homosexuálních křesťanů a definuje je takto: *lidé, kteří zažívají homosexuální orientaci na takové úrovni, že i o sobě uvažují jako o homosexuálech a v důsledku své křesťanské víry považují homosexuální vztahy za morálně nepřípustné a výsledkem je, že se zavážou k životu bez homosexuální genitální intimity.*

13.2 Praktická část

Výzkum byl realizován kvalitativně za pomoci polostrukturovaného interview. Vzorek čítal čtyři respondenty, kteří byli získáni metodou samovýběru. Analýza dat proběhla metodou interpretativní fenomenologické analýzy.

Pro všechny respondenty hrál výraznou roli v jejich rozhodnutí zůstat v celibátu jejich teologický postoj. Pro příslušníky protestantských církví je zásadní výklad Biblických textů. Dva z nich se vyloženě odkazují na příběh o stvoření, kde je dle nich jasně popsán záměr partnerského a sexuálního vztahu pouze mezi mužem a ženou. Vliv konkrétní navštěvované církve nebo křesťanského společenství byl mezi respondenty rozdělen – dva vnímají vliv minimální, druzí dva zásadní. Pro dva respondenty je celibátní rozhodnutí i vyjádřením oddanosti Bohu a služby v čistotě. Všechny respondenty provázela před rozhodnutím silná přátelství, ať už s osobami stejného nebo opačného pohlaví. Většina respondentů popisuje učinění tohoto rozhodnutí jako velmi obtížné. Věděli, že se nevydávají na jednoduchou cestu. Byli si vědomi, že jim absence partnera či partnerky může přinést bolestné a osamělé stavy nebo tužby po spřízněné duši či fyzickém kontaktu.

Všepřonikajícím tématem se stalo téma přátelství či vztahy obecně. Blízké přátelské vztahy se ukázaly jako důležitou součástí každého celibátního křesťana. Jako další společnou zkušeností pociťovali celibátní křesťané více prostoru ve svém svobodném stavu. Čas i mentální kapacitu investovali do osobního rozvoje. Vznikl prostor pro spoustu příležitostí, ať už profesních nebo ve službě církvi. Při subjektivním významu pojmu celibát pro život single křesťanů se objevovalo také téma sexuálních tužeb a abstinence. Pro dva respondenty bylo tématem hlavním, pro druhé dva zásadním. Tři respondenti uvedli, že pro ně není celibátní stav absencí intimity. Pokud se ale zamýšleli nad tímto tématem detailněji, objevovaly se výpovědi zahrnující absenci sexuální či fyzické intimity.

V církvi se respondenti cítili většinou přijati, ačkoli bylo někde jejich přijetí podmíněno jejich celibátním stavem, tyto denominace byly striktní v otázce homosexuálních vztahů. Nepochopení celibátního závazku přicházelo od lidí nepohybujících se v církvi – přáli respondentům partnerský vztah a neviděli důvod setrvat bez partnera. Rodiny respondentů byly vesměs tradičního křesťanského rázu, někteří odlišnou orientaci nepřijali, jiní o ní vůbec nevěděli nebo se klonili k sexuální abstinenci.

Potřeby respondentů se shodovaly v blízkých přátelstvích, církevní komunitě a podpoře jejich celibátního rozhodnutí. Objevovalo se i přání navštěvovat společenství nebo komunitu homosexuálně orientovaných křesťanů žijících v celibátu, kde by se mohli sdílet s podobnými zkušenostmi.

Všichni respondenti byli získáni metodou samovýběru, kdy můžeme předpokládat, že mají svoji zkušenost s životem v celibátu integrovanou a dobře zpracovanou. Otázky

interview jsou většinou koncipované na současné prožívání, které zajistí větší autenticitu celé zkušenosti.

Shaw (2015) ve své knize o jeho cestě celibátního křesťana, popisuje stejnou zkušenost jako všichni respondenti účastníci se výzkumu a to prožívání intimity skrze blízké přátelské vztahy. Všichni se shodli, že absenci intimity obecně ve svém životě necítí a pociťují ji právě skrze sdílení se a podporu poskytovanou přáteli. Již Stein (1975) uvádí tuto potřebu důvěrného přátelství, které doplňuje intimitu a sdílení se, která by byla za normálních okolností předávána v partnerském nebo manželském soužití. Nejčastější výpovědi kladů celibátního single života byl dostatečný prostor pro využití různých životních příležitostí – pracovních, seberozvojových nebo ve službě církvi. Také ale prostor věnovat se vícero blízkým vztahům, než by tomu bylo v partnerství. Vágnerová (2007) uvádí obdobné pojmy jako otevřenost novým zkušenostem, větší výkonnost nebo rozvoj nezávislosti.

Z výpovědí respondentů vyvstala potřeba podpůrné skupiny homosexuálních křesťanů či specificky pouze těch, kteří žijí v celibátu. Vznikl by větší prostor pro řešení konkrétních celibátních témat, která mohou být opomíjena ve smíšené skupině homosexuálně orientovaných křesťanů a také redukována tenze při výpovědích homosexuálně orientovaných křesťanů žijících v partnerství. Odborné poradenství pro homosexuálně orientované křesťany, buď v rámci existujících poraden se zaměřením na LGBT komunitu nebo jako samostatné pracoviště či pod některými církevními institucemi by bylo jistě také přínosné.

LITERATURA

- Adamczyk, K. (2017). Voluntary and Involuntary Singlehood and Young Adults' Mental Health: an Investigation of Mediating Role of Romantic Loneliness. *Current Psychology*, 36(4), 888-904. doi: 10.1007/s12144-016-9478-3.
- Alawlaqi, A., & Hammadeh, M. (2017). Sexual Abstinence and Sperm Quality. *International Journal of Womens Health and Reproduction Sciences*, 5(1), 11–17. doi: 10.15296/ijwhr.2017.03.
- Ang, C., Lee, K., & Lie, X. (2020). Understanding Singleness: A Phenomenological Study of Single Women in Beijing and Singapore. *The Qualitative Report*, 25(8), 3080-3100. Získáno 24. září 2020 z <https://nsuworks.nova.edu/tqr/vol25/iss8/10>.
- Apostolou, M., O, J., & Esposito, G. (2020). Singles' Reasons for Being Single: Empirical Evidence From an Evolutionary Perspective. *Frontiers In Psychology*, 11. doi: 10.3389/fpsyg.2020.00746.
- Batson, C. D., Floyd, R. B., Meyer J. M., & Winner A. L. (1999). "And Who Is My Neighbor?": Intrinsic Religion as a Source of Universal Compassion. *Journal for the Scientific Study of Religion*, 38(4):445–57.
- Bartošová, M. (2006). Věřící singles ve světle měnících se forem praktikování víry a individualizace ve sféře náboženství. *Gender, rovné příležitosti, výzkum*, 7(1), 15-19.
- Bártová, V. (2018): Sexuální zdrženlivost a celibátní praxe v náboženstvích světa. *Anthropologia integra*, 9(1), 15–23. doi: 10.5817/AI2018-1-15.
- Bishop, A. J. (2008). Stress and Depression among Older Residents in Religious Monasteries: Do Friends and God Matter? *The International Journal Of Aging And Human Development*, 67(1), 1-23. doi: 10.2190/AG.67.1.a.
- Byne, W., Tobet, S., Mattiace, L. A., Lasco, M. S., Kemether, E., Edgar, M. A., Morgello, S., Buchsbaum, M. S., & Jones, L. B. (2001). The Interstitial Nuclei of the Human Anterior Hypothalamus: An Investigation of Variation with Sex, Sexual Orientation, and HIV Status. *Hormones And Behavior*, 40(2), 86-92. doi: 10.1006/hbeh.2001.1680.
- Caner, D. F. (1997). The Practice and Prohibition of Self-Castration in Early Christianity. *Vigiliae Christianae*, 51(4). doi: 10.2307/1583869.

- Cass, V. C. (1990). The Implications of Homosexual Identity Formation for the Kinsey Model and Scale of Sexual Preference. In D. P. McWhirter, S. A. Sanders, & J. M. Reinisch (Eds.), *Homosexuality/heterosexuality: Concepts of sexual orientation* (239-266). New York: Oxford University Press.
- Cox, F. D. (2008). *Human Intimacy: Marriage, the Family, and Its Meaning, Research Update* (10.vyd.). Cengage Learning. Získáno 25. ledna 2020 z https://books.google.cz/books?id=BkUAvpNw1AMC&printsec=frontcover&hl=cs&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false.
- DePaulo, B. M., & Morris, W. L. (2005). Singles in Society and in Science. *Psychological Inquiry*, 16(2-3), 57–83. doi: 10.1207/s15327965pli162&3_01.
- Ferreira, L. C., Narciso, I., & Novo, R. F. (2012). Intimacy, Sexual Desire and Differentiation in Couplehood: A Theoretical and Methodological Review. *Journal Of Sex & Marital Therapy*, 38(3), 263-280. doi: 10.1080/0092623X.2011.606885.
- Hartwell-Walker, M. (2018). The What and How of True Intimacy. *Psych Central*. Získáno 25. ledna 2020 z <https://psychcentral.com/lib/the-what-and-how-of-true-intimacy/>.
- Hawkey, L. (2018). Loneliness. *Encyclopaedia Britannica*. Získáno 22. srpna 2020 z <https://www.britannica.com/science/loneliness>.
- Heath, S., & Kenyon, L. (2001). Single Young Professionals and Shared Household Living. *Journal of Youth Studies*, 4(1), 83–100.
- Himawan, K. K., Bambling, M., & Edirippulige, S. (2018). Singleness, Religiosity, and the Implications for Counselors: The Indonesian Case. *Europe's Journal Of Psychology*, 14(2), 485-497. doi: 10.5964/ejop.v14i2.1530.
- Hostetler, A. J. (2009). Single by Choice? Assessing and Understanding Voluntary Singlehood Among Mature Gay Men. *Journal Of Homosexuality*, 56(4), 499-531. doi: 10.1080/00918360902821486.
- Hsueh-Hao, H., & Yang, A. (2007). Epistemic Gender, Sex Beyond the Flesh : Science , Medicine , and the Two-Sex Model in Modern America. Issue 9 (Spring 2007): Gender: Power and Authority. Získáno 5. října 2020 z https://www.gla.ac.uk/media/Media_41212_smxx.pdf.

- Chorošeninová, E. (2011). *Fenomén singles v ČR (přehledová studie)*. (Nepublikovaná bakalářská práce). Masarykova univerzita. Získáno 29. července 2020 z <https://is.muni.cz/th/on1w1/>.
- Chou, K.-L., Ng, I. S. F., & Yu, K.-M. (2013). Lifetime Abstinence of Sexual Intercourse and Health in Middle-aged and Older Adults: Results from Wave 2 of the National Epidemiologic Survey on Alcohol and Related Conditions. *Archives of Sexual Behavior*, 43(5), 891–900. doi: 10.1007/s10508-013-0176-z.
- Ibrahim, R., & Saili, J. (2015). Never-married Women's Perceived Advantages and Disadvantages of Living Single Life: Some Preliminary Findings From the Malay Muslim's Experience. In *16th Conference of the Australasian Human Development Association(AHDA) – Flinders University, South Australia*. Získáno 24. září 2020 z https://www.researchgate.net/publication/283658956_Never-married_women%27s_perceived_advantages_and_disadvantages_of_living_single_life_Some_preliminary_findings_from_the_Malay_Muslim%27s_experience.
- Isacco, A., Sahker, E., Krinock, E., Sim, W., & Hamilton, D. (2016). How Religious Beliefs and Practices Influence the Psychological Health of Catholic Priests. *American Journal Of Men's Health*, 10(4), 325-337. doi: 10.1177/1557988314567325
- Jandourek, J. (2003), *Sociologický slovník*. Praha: Portál.
- Janošová, P. (2000). *Homosexualita v názorech současné společnosti*. Praha: Karolinum.
- Kafuňková, K. (2018). Sociální přijetí homosexuálních křesťanů. (Nepublikovaná bakalářská práce). Univerzita Palackého v Olomouci. Získáno 25. září z https://theses.cz/id/6lvgae/Sociln_pijet_homosexulnch_kesan.pdf?info=1;isshlret=Abstrakt%3B;zpet=%2Fvyhledavani%2F%3Fsearch%3Dabstrakt%26start%3D63.
- Katechismus katolické církve*. (2002). Karmelitánské nakladatelství.
- Kent, B. V., & Pieper, C. M. (2019). To Know and Be Known: An Intimacy-Based Explanation for the Gender Gap in Biblical Literalism. *Journal For The Scientific Study Of Religion*, 58(1), 231-250. doi: 10.1111/jssr.12580.
- Knox, S., Virginia, S. G., & Lombardo, J. P. (2002). Depression and Anxiety in Roman Catholic Secular Clergy. *Pastoral Psychology*, 50(5), 345-358. doi: 10.1023/A:1014461603872.

Kodex kanonického práva – Codex Iurus Canonici – překlad do češtiny. (1992). Praha: Zvon. Získáno 17. července 2020 z [http://www.farnostzebrak.cz/dokumenty/cic\(1983cz\).pdf](http://www.farnostzebrak.cz/dokumenty/cic(1983cz).pdf).

Laun, A. (Ed.). (2003). *Homosexualita z katolického pohledu*. Olomouc: Matice cyrilometodějská.

Lorenz, T. K., Heiman, J. R., & Demas, G. E. (2018). *Interactions Among Sexual Activity, Menstrual Cycle Phase, and Immune Function in Healthy Women*. Získáno 17. července 2020 z <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/29161177>.

Mackey, R. A., Diemer, M. A., & O'Brien, B. A. (2000). Psychological Intimacy in the Lasting Relationships of Heterosexual and Same-gender Couples. *Sex Roles: A Journal of Research*, 43(3-4), 201–227. doi: 10.1023/A:1007028930658.

Malinová, G. (Ed.). (2006). *Problematika homosexuálních vztahů*. Praha: Českobratrská církev evangelická.

Mbugua, K. (2015). Explaining Same-Sex Sexual Behavior: The Stagnation of the Genetic and Evolutionary Research Programs. *Journal For General Philosophy Of Science*, 46(1), 23-43. doi: 10.1007/s10838-014-9273-5.

McDevitt, P. J. (2012). Sexual and Intimacy Health of Roman Catholic Priests. *Journal Of Prevention & Intervention In The Community*, 40(3), 208-218. doi: 10.1080/10852352.2012.680413.

Meyer-Bahlburg, H. F. L., Ehrhardt, A. A., Rosen, L. R., Gruen, R. S., Veridiano, N. P., Vann, F. H., & Neuwalder, H. F. (1995). Prenatal Estrogens and the Development of Homosexual Orientation. *Developmental Psychology*, 31(1), 12-21. doi:10.1037/0012-1649.31.1.12.

Meyer-Bahlburg, H. F. L., Dolezal, C., Baker, S. W., & New, M. I. (2008). Sexual Orientation in Women with Classical or Non-classical Congenital Adrenal Hyperplasia as a Function of Degree of Prenatal Androgen Excess. *Archives Of Sexual Behavior*, 37(1), 85-99. doi:10.1007/s10508-007-9265-1.

Muniruzzaman, M. D. (2017). Transformation of Intimacy and its Impact in Developing Countries. *Life Sciences, Society And Policy*, 13(1). doi: 10.1186/s40504-017-0056-8

Müller, W. (2011). *Sám, ale ne osamělý*. Praha: Portál.

Ordo virginium. (nedat.). Získáno 17. července 2020 z <https://ordovirginum.cz/index.php?stranka=vkostce>.

Plichtová, M. (2016). *Psychologické aspekty životního stylu singles a jejich hodnotová orientace.* (Nepublikovaná diplomová práce). Univerzita Palackého v Olomouci. Získáno 25. září 2020 z <https://theses.cz/id/1xz9q9/>.

Raj, A., & Dean, K. E. (2005). Burnout and Depression Among Catholic Priests in India. *Pastoral Psychology*, 54(2), 157-171. doi: 10.1007/s11089-005-6200-z.

Řády a kongregace. (nedat.). Získáno 17. července 2020 z <https://www.cirkev.cz/cs/rady#>.

Terry, G. (2012). 'I'm Putting a Lid on that Desire': Celibacy, Choice and Control. *Sexualities*, 15(7), 871-889. doi: 10.1177/1363460712454082.

Tiwari, S. C. (2013). Loneliness: A disease? *Indian Journal Of Psychiatry*, 55(4). doi: 10.4103/0019-5545.120536.

Tomášek, M. (2003). Singles v České republice – O aktuálně probíhajícím výzkumu. *Gender, rovné příležitosti, výzkum*, 3-4, 5-7. Získáno 10. srpna 2020 z https://genderonline.cz/incpdfs/inf-200303-0000_10_003.pdf.

Tomášek, M. (2006), *Singles a jejich vztahy; kvalitativní pohled na nesezdané a nekohabituující jednotlivce v České republice*, In: Sociologický časopis, Vol. 42, No. 1, Praha: Sociologický ústav AV ČR.

Tweed, J. M. (2008). *An Examination of Changing Perceptions of Singlehood.* Získáno 24. září 2020 z <https://dc.etsu.edu/cgi/viewcontent.cgi?referer=https://scholar.google.cz/&httpsredir=1&article=3295&context=etd>.

Shaw, E. (2015). *Same-Sex Attraction and the Church: The Surprising Plausibility of the Celibate Life.* InterVarsity Press.

Sipe, A. W. R. (2003). *Celibacy in Crisis: a Secret World Revisited.* New York: Brunner-Routledge.

Suen, Y. T. (2015). What's Gay about Being Single? A Qualitative Study of the Lived Experiences of Older Single Gay Men. *Sociological Research Online*, 20(3), 48-61. doi: 10.5153/sro.3716.

- Stein, P. J. (1975). Singlehood: An alternative to Marriage. *The family coordinator*, 24(4), 489-503.
- Vágnerová, M. (2007). *Vývojová psychologie II. Dospělost a stáří*. Praha: Karolinum.
- Vintrová, M. (18. dubna 2002). *Zasvěcené panny v církvi*. Získáno 17. července 2020 z <https://www.pastorace.cz/clanky/zasvecene-panny-v-cirkvi>.
- Yanguas, J., Pinazo-Henandis, S., & Tarazona-Santabalbina, F. J. (2018). The Complexity of Loneliness. *Acta bio-medica : Atenei Parmensis*, 89(2), 302–314. doi: 10.23750/abm.v89i2.7404
- Yarhouse, M. A. (2018). *Listening to Sexual Minorities: a Study of Faith and Sexual Identity on Christian College Campuses*. InterVarsity Press.
- Yarhouse, M. A. (2019). *Costly Obedience: What We Can Learn from the Celibate Gay Christian Community*. Zondervan.

PŘÍLOHY

Příloha 1: Český a cizojazyčný abstrakt diplomové práce

ABSTRAKT DIPLOMOVÉ PRÁCE

Název práce: Homosexuální křesťané žijící v celibátu

Autor práce: Kristýna Kafuňková

Vedoucí práce: PhDr. Olga Pechová, Ph.D.

Počet stran a znaků: 98, 174 002

Počet příloh: 2

Počet titulů použité literatury: 59

Abstrakt (800 – 1200 zn.): 1 155 znaků

Klíčová slova: homosexualita, celibát, singles, homosexuální křesťané, intimita, osamělost

Magisterská diplomová práce se věnuje problematice homosexuálně orientovaných křesťanů. V teoretické části pojednává o lidské sexualitě, fenoménu singles, východiscích celibátu homosexuálně orientovaných křesťanů, intimitě a osamělosti. Studie je pojata kvalitativně. Cílem je popsat životní zkušenost homosexuálně orientovaných křesťanů žijících v celibátu. Výzkumné otázky se snaží zjistit, co je vedlo k učinění tohoto rozhodnutí a jaká je jejich zkušenost s životem v celibátu.

Vzorek má čtyři respondenty. Sběr dat proběhl metodou polostrukturovaného rozhovoru. Data byla vyhodnocena metodou interpretativní fenomenologické analýzy. Nejčastějším důvodem pro život v celibátu byl teologický postoj respondentů nebo oddanost Bohu. Život v celibátu si pojili s hlubokými přátelskými vztahy, s prostorem a příležitostmi pro spoustu věcí. Zmiňovali boj spjatý se sexuální abstinencí, absencí sexuální intimity, nikoli však intimity obecně. S osamělostí se vyrovnávali za pomoci sociálních kontaktů a opory v Bohu. Pomohla by jim větší akceptace jejich orientace i celibátního závazku a komunita homosexuálně orientovaných křesťanů, kde by se mohli sdílet.

ABSTRACT OF THESIS

Title: Homosexual Christians living in celibacy

Author: Kristýna Kafuňková

Supervisor: PhDr. Olga Pechová, Ph.D.

Number of pages and characters: 98, 174 002

Number of appendices: 2

Number of references: 59

Abstract (800 – 1200 characters): 1 186 characters

Keywords: homosexuality, celibacy, singles, homosexual Christians, intimacy, loneliness

Diploma thesis deals with issue of homosexual Christians living in celibacy. In theoretical part deals with human sexuality, singles phenomenon, resources of homosexual Christians celibacy, intimacy and loneliness. Study is conceived qualitatively. Aim of research is to describe living experience of homosexual Christians living in celibacy. Research questions try to find out what led them to make this decision and how is the experience of living in celibacy.

Research sample has four respondents. As a research method was used semistructured interview. Data was evaluated by interpretative phenomenological analysis. The most common reason for living in celibacy was theological approach or devotion to God. They connected living in celibacy with deep friendships, with space and opportunities to do lot of things. They mentioned struggle with sexual abstinence, absence of sexual intimacy, but not intimacy in common. They coped with loneliness by social contacts and by support from God. It could help them to feel the acceptance of their orientation and commitment of celibacy and to have a community of homosexual Christians living in celibacy, where they could share themselves.

Příloha 2: Informovaný souhlas

Informovaný souhlas

Potvrzuji, že jsem se dobrovolně rozhodl/a pro účast ve výzkumu na téma „Homosexuální křesťané žijící v celibátu“, realizovaném v rámci magisterské diplomové práce Kristýny Kafuňkové. Jedná se o kvalitativní výzkum za použití polostrukturovaného rozhovoru nahrávaného na diktafon. Tyto nahrávky budou vyhodnoceny pro účely výzkumu a následně bude jejich zvukový záznam smazán. Jsem si vědom/a toho, že informace mnou poskytnuté mohou být použity v rámci této práce a souhlasím s jejich citací. Veškeré údaje budou zpracovány anonymně a v souladu se Zákonem č. 101/2000 Sb. o ochraně osobních údajů.

V..... dne.....

podpis.....